İşkencehaneler ve cezaevlerinde

Direnmek Yaşamaktır

nam
yayıncılık

İşkencehaneler ve cezaevlerinde

DİRENMEK YAŞAMAKTIR

nam
yayıncılık

1. Baskı : Nisan 1993
NAM YAYINCILIK

Baskı : Aydınlar Matbaası

NAM Yayıncılık:
Balabanağa Mah. Zeynep Kamil Sokak No: 25/ 3 Laleli–İSTANBUL
Tel: 512 05 42, Fax: 512 30 23

İÇİNDEKİLER

Önsöz– Teori ve pratik 5
Onların anısına layık mıyız? 7
Direnmek yaşamaktır 21
Mamak'ta bir günün hikayesi 64
Çıkarılması gereken dersler 74
Adana Cezaevi'nde işkence 77
Biz uslanmayız (!) 79
Karıştır barıştır sökmedi 82
Sağmalcılar mektubu 90
Yaz direnişleri 98
Bizler köle değil siyasi tutukluyuz ! 106
Cezaevlerine bakış 110
İnsan Hakları Derneği'nin Basın toplantısı 119
Faşizm saldırdı - Sağmalcılarda Operasyon 125
Aydın Cezaevi Direnişi 130
Cezaevlerindeki TDP militanlarına 150
Son söz yerine 152

TEORİ ve PRATİK

NAM Yayıncılık olarak tarihe ışık tutmak istiyoruz. Bu sıradan bir iddia değil. Tarih yapanların öyküsünü belgelere şerh düşmeyi planladık.

Kısa bir süre önce "Onların Anısına" isimli eserin 3. baskısını bu nedenle yaptık. K. Gökdemir imzasıyla TKP(B) yöneticilerinden birinin 1982 yılında işkence tezgahlarında başından geçenleri tüm samimiyeti ile kaleme aldığı "Onların Anısına"dan hareketle yazılan "Onların Anısına layık mıyız?" HEDEF'in 17. sayısında 1993 yılı başlarında Şamil Kazbek imzasıyla yayınlandı.

Şamil Kazbek "Onların Anısında" eksik bulduğu hususları yazmakla kalmadı. Olması gerekeni de ayrıntısıyla ortaya koydu. Artık önümüzde işkencede devrimcilerin almaları gereken tavır üzerine kapsamlı bir teorik belge vardı.

Bu teorik açılımı okuyanlardan kimileri "bunlar iyi hoş ama uygulaması önemli; bir de pratiğini görelim" demiştir. Ancak pratik üzerine yeni bir örneğin gelmesi de geçikmedi.

Sözkonusu yazının yayınlanmasından yaklaşık bir ay kadar sonra elimize bir işkence deneyimi geçti. Okuduğumuzda teorinin pratiğe bütün hatlarıyla aktarılmış olduğunu gözlemledik. Bu olguyu sizlere de ulaştırmadan edemedik.

Kitabın ilk bölümü bu iki belgeye ayrıldı. İkinci bölümde ise cezaevlerindeki yaşamla ilgili belgelerimiz var.

Özellikle 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğünden sonra TKP(B) militan ya da sempatizanlarından bin kadarı gözaltına alınıp işkence gördü ve pekçoğu aylar ve yıllarca hapishanelerde tutsak kaldı.

TKP(B) üye ve sempatizanlarının geçmiş yıllarda, Partinin Merkez Yayın Organı 'efsanevi' İşçi Gerçeği'ne yansıyan cezaevlerindeki yaşamlarından bazı kesitleri kronolojik sırasıyla veriyoruz.

Bugün TKP(B) adında bir yapılanma ve onun kurumları artık yok. Ama faşizm koşullarında onca operasyona rağmen 7–8 yıl nerede basıldığı ortaya çıkarılamayan ve polisin yurtdışından nasıl getirildiğini çözmeye çalıştığı sıralarda en iyi kalitede Türkiye'de pırıl pırıl basılıp; kitlelere ulaştırılan İşçi Gerçeği'nin unutulmaz yaratıcılarını burada anmadan geçemiyoruz.

NAM Yayıncılık

'ONLARIN ANISINA' LAYIK MIYIZ?

Şamil Kazbek

12 Eylül, 500 bin kişinin işkenceden geçtiği acımasız bir faşist saldırıdır. Çoğu işkencede olmak üzere binden fazla cinayetin işlendiği bir dönemdir. Yüzlerce devrimci karanlık odalarda sorgusuz sualsiz katledilmiştir. Binlerce devrimci aynı ölüm çizgisinde uzun süre destansı direnişlerle hayatta kalabilmiştir. 'Onların anısına' kitabının yazarı K. Gökdemir de bunlardan birisidir. Günlerce ölüm ve yaşam arasında ince bir çizgide güçlü bir direniş sergilemiştir. Aynı dönemde Gayrettepe işkence merkezinde olan yüzlerce devrimci K. Gökdemir'in bu güçlü direnişine tanıktır. Ancak buna rağmen kitapta anlatılanların eleştirilmesi ve değerlendirilmesi gereken yanları vardır. Bu yazı bu eleştiriler için yazılmıştır.

K. Gökdemir 1981 Aralık ayında TKP(B) Merkez Komite üyesi olarak yakalanmış ve sorgulanmıştır. Kitaptaki olaylar 1981 yılında İstanbul Gayrettepe işkence merkezinde geçmektedir. 1981, 12 Eylül'ün ilk yılları ve işkencenin hem yaygınlığı hem şiddetinin korkunç boyutlara vardığı dönemdir. Faşizmin iğrençliğinin, hoyratlığının ve saldırganlığının hiç bir kural tanımayarak zincirlerinden boşaldığı dönemdir. Devlet terörü denilen şeyin bütün çıplaklığıyla kendisini kanıtladığı dönemdir. Gözaltılar yasal olarak 45 güne, sonra 90 güne çıkarılmıştır. Buna rağmen bir çok olayda 90 gün de yetmeyerek 120-150 ve daha fazla süre uzatılmıştır. Yüzlerce devrimci İstanbul, İzmir, Ankara dahil işkence merkezlerinden geçmiştir.

Kitap bu dönemi anlatmaktadır. Bu dönemin ilk kitaplarındandır. İlk baskısı 1984 yılında İşçi Gerçeği yayınları tarafından Türkiye'de yayınlanmıştır. Ayrıca 1985 yılında Almanya'da Almanca baskısı yapılmıştır.

Kitabın tekrar yayınlanmasının en önemli nedenlerinden birisi işkence altındaki bir devrimcinin iç dünyasının olanca içtenliğiyle yansıtmasıdır. İşkence altındaki bir insanın tereddütlerini, endişelerini, güçlü ve güçsüz yanlarını olabildiğince açıklıkla ortaya koymuştur. Yazar işkenceye karşı tam hazırlık, önceden bilinçli bir tavır içinde değildir. Yakalanmasıyla birlikte tereddütsüz direniş çizgisini benimser, kararlı bir direniş tavrı gösterir. Ancak yakalanmadan önce ve işkence sürecinde daha evvelden hazırlıklı; bilinçle planlanmış belirli ilkelere oturmuş bir tavrı yoktur. Genel geçer anlamda işkencede direniş esastır ve direnmek gerekir biçimindeki sıradan her devrimcide olması gereken bilinç düzeyinin ötesinde bir hazırlığı yoktur. Bu durum işkence sürecinde belli oluyor. Yazar kararlı bir direniş çizgisini benimsemiştir ama hazırlıklı değildir. Zaman zaman tereddütler geçirir ve giderek işkence şiddetlendikçe, uzadıkça direniş tavrı netleşmeye ve güçlenmeye dönüşür. İşkence altında tereddütlerle birlikte direniş öğrenilir. Küçük tereddütler ve zayıflıklar aşılır, kararlı militan direniş tavrı üste çıkar.

Rahatlıkla söylenebilir ki eğer önceden yeterli bir bilinçlilikte gereken hazırlık yapılırsa örgütsel olarak da işkencede devrimci tavır örnek geleneklerle ortaya konulursa işkence daha güçlü karşılanabilir. Hazırlıksız yakalanma ve tecrübe eksikliği birçok devrimciyi bir yığın yanlışa ve zayıflıklara sürüklemiştir. Kitabın en öğretici yanlarından birisi de burasıdır.

İşkence konusunda en büyük iki yanlış; birbirinin tersi olan işkenceyi korku derecesinde gözünde büyütme ve işkenceyi küçümsemektir. İşkenceyi küçümsemek son derece hatalı ama

çok sık düşülen ve faturası ağır ödenilen yanlışlardandır. Tek tek devrimciler olarak işkenceyi küçümsemek "nasıl olsa direniriz, dişimizi sıkarız atlatırız" tavrı bilinçsiz ve tehlikeli bir mantıktır. Böylesi bir mantık baştan işkenceci karşısında hazırlıksız ve bundan dolayı da silahsız zayıf kalmaya mahkumdur. İşkenceyi küçümseme işkencecinin işini kolaylaştırır. İşkenceciye karşı militanları hazırlıksız ve kolay lokma halinde bırakır. Örgütsel olarak böylesi bir mantık daha büyük zararlara yol açar. En başta da devrimci bir örgütün vazgeçilmez görevlerinden birisi olan işkenceye karşı militanlarını eğitme-hazırlama, direniş çizgisinde donatma eksikliğini içerir.

Bilmeliyiz ki, işkenceye karşı direnmek zor bir meseledir. İnsan vücudu etten ve kemikten oluşan son derece nazik bir organizmadır. İşkencecilerde bunu çok iyi biliyorlar. Alanlarında ve mesleklerinde son derece uzmanlar. İşkenceyi kolay olarak düşünenler, uzayan ve yoğunlaşan işkence karşısında yılgınlığa düşebilirler. İşkenceyi başlı başına siyasal bir tavır olarak bilinçlice kavramayan devrimciler işkence karşısında baştan kaybetmeye ve çözülmeye açıktır. İşkenceye karşı direniş o anda işkence altında başlamaz, çok önceden başlar. İşkencenin geçmişi ise tarih kadar eskidir. Her dönemde işkence vardır ve devam etmektedir. Hep çürümüş, zorba yönetimlerin korku ve terör yaratmak, iktidarlarını ayakta tutmak üzere sürekli kullandıkları bir yöntem olarak işkence çok eski bir uygulamadır. Bir devrimci için işkence tesadüflere bağlı bir olay olarak alınamaz. Bir insan devrimci mücadeleye katıldığı andan itibaren işkenceyi peşinen kabullenmek durumundadır. İşkencelere hazır olmak zorundadır. Bahsedilen tüm işkenceler olanca ürkütücü boyutlarıyla bir devrimciyi bekliyordur. Şu veya bu momentte her devrimci işkenceyle karşılaşabilir. Nasıl işkenceyle karşılaşmak bizleri bekliyorsa aynı biçimde duyduğumuz, bildiğimiz ve büyük bir onurla sahiplendiğimiz direnişler de bizi bekliyor. Tabii direnişin karşıtı olarak en iğrenç

çözülmeler, ihanetler de bizi beklemektedir. İşkenceye hazırlık ve işkencede tavır örgütsel olarak ve bireysel olarak çok önceden bu kabuller temelinde başlar.

Kitapta açık olarak direnişçinin tutumunda bu anlamda hazırlıksız ve aynı zamanda örgütsel boyutta ilkesel olarak alınmış doğru tavır eksikliği görülmektedir. Şimdiye kadarki deneylere baktığımızda işkencede direnişin ve çözülmenin karmaşık bir yapısı olduğu görülür. Bir çok yönetici ve ileri militanda küçültücü boyutlarda çözülmeler yaşanmıştır. Yine derece derece yeni ilişkilere kadar birçok çözülme örneği vardır. Aynı biçimde yeni bir sempatizandan üstlere doğru her düzeyde direnişler de görülür. Çözülme ve direnme tavrı her düzeydeki militanlar için geçerlidir. Ancak devrimci bir örgütlenmede aslolan sorumlu yönetici düzeyindekiler direnişi temsil ederek direnişte öncü ve örnek olmalıdırlar. Birçok deneyde görülmüştür ki yönetici ve sorumlu düzeylerde başlayan direniş alt düzeyleri etkilemekte, çözülmeleri bir noktada tutabilmekte, daha ileri boyutlara işbirliği ve ihanet tavırlarına düşüşü engellemektedir. Yönetici ve sorumluların çözülmesi ise ayrı biçimde alt düzeyleri ve yeni ilişkileri çok daha kötü etkilemektedir.

İşkenceler ve işkencede tavır konusunda örgütsel olarak yapılması gereken çok şey vardır. Bu konuda ilk etkili yöntem deneylerin aktarılmasıdır. Elbetteki direniş deneyleri olduğu kadar hatta daha fazla zayıflıkların, çözülmelerin, işbirliği ve ihanet tavırlarının da olanca gerçekliğin içerisinde aktarılması gerekir. Direniş tavrı başa alınarak her düzeyde ortak değerlere ve geleneklere kavuşmak için tüm devrimcilerin hatta dünyadaki örneklerin deneylerini sahiplenmek ve öğrenmek esastır. Gelenek olarak baş eğmez direniş geleneğini bir örgütsel ilke haline getirmek esastır. Direnişi gelenek haline, bir örgüt simgesi haline getirmeyen, bu konuya gereken önemi vermeyen örgütler bir direniş geleneği yaratamazlar. Her konuda olduğu gibi işkence karşısında direnmeyi kollektif bir vicdan

sorunu, kollektif bir irade haline getirmek esastır. Dosta düşmana da mensubu olduğumuz kolektif hareketin daha baştan çözülmeyeceği, düşmanın eline düşen her militanımızın işkencecilere zor bir devrimciyle karşı karşıya olduklarını düşündürtebilecek bir iradeyi yerleştirmeliyiz. Böyle bir gelenek düşmanı baştan tereddütlü ve zayıf bir konuma itecektir.

Direniş tavrımız ve örneklerimiz olduğu kadar her türlü zayıf ve çözülme tavırlarımızın da açık bir teşhiri esas alınmalıdır. Hiçbir endişeye kapılmadan örgütsel olarak kendimize getireceği etkilerden korkup zayıf tavırları gizlemek çözülmenin kendisinden daha zararlı bir eğilimdir. İşkencede zayıflıkları ve çözülmeleri gizleyen örgüt her zaman çözülmeye açık kapı bırakıyordur. Kendimizde ve başkalarındaki her türlü zayıflığı ve çözülme tavırlarını acımasız bir biçimde teşhir etmek daha sonraki her türlü çözülmeye kapıları kapamaktır.

Bir dönem işkenceye karşı eğitim ve hazırlık faaliyetlerini sürdürüp daha sonra konuyu gündemden kaldırmak yanlış bir tavırdır. Merkezi olarak devrimci tavır, genel ilkeleriyle ortaya konduktan sonra her alanda ve her düzeyde sürekli ve kesintisiz bir direniş ve mücadelenin, propagandası sürdürülmelidir. Düşmanıyla en kararlı olarak, en ön safta döğüşen hareketler, işkence ile en yoğun ve en sık karşılaşacak olanlardır. İşkencenin her biçimi en başta, ön safta dövüşenler için geçerlidir.

İşkencelere karşı direniş, kesin belirlenmiş, ilkesel tavırlara oturmalıdır. Her düzeyde ve kesintisiz bir deney aktarımı ve eğitim faaliyeti ile devam etmelidir. Bu temelde tüm hazırlıklar ihmal edilmeden yerine getirilip, güçlü geleneklere dönüştürülmelidir. Bütün bunlara rağmen çözülmeler ve ihanetler olacaktır. Daha azalacaktır.Daha sınırlı etkiler. En çok tahribatı ise hazırlıksız olan yapılarda açar. Ama hazırlıklarımızın bir boyutu da çözülmelerin yaşanacağına hazır olmaktır. Örgüt birimleri militanların, yöneticiler yönettikleri insanların militan-

lar üst sorumlularının herşeye rağmen çözülebileceğini ve işbirliğine varan ihanetlerle karşılaşabileceğine hazırlıklı olmalıdır. Bu noktada sorumluluk çözülenlerin değil diğerlerinindir. Bir alandaki çözülme ve ihanete karşı hazır olmayan organ sorumludur. Kendisini ele veren yöneticisi, hiçbir devrimci militana zayıflık gösterme hakkı tanımaz. Sorumlu bir yönetim birimi veya bir alandaki öncü kadro çözülmelerden kendisi hesap vermek durumundadır. Bu kadar değil; çözülmeye karşı hazırlıklı ve gerekenleri yapıp yapmamaktan da sorumludur.

İşkencenin mantığını ve karşıtlarımız için ne anlama geldiğini tüm boyutlarıyla doğru kavramak direniş tavrını geliştirmekte bize yardımcı olacaktır. İşkence düzenin sahipleri için ne anlama gelmektedir? Nasıl bir silahtır? Neye hizmet etmektedir? Hangi amaçlar için kulanılmaktadır? Bu sorulara doğru cevaplar vermek; işkencecinin amaçlarını önlemek silahlarını ters çevirmek için zorunludur.

İşkence egemen sınıflar için tek yönlü basit bir araç değildir. Karmaşık ve çok yönlü sürekli ve sistemli olarak kullanılan bir yöntemdir. Birçok amaca birden hizmet etmektedir. Çoğunlukla sanıldığı gibi örgütsel yapıyı çözmek, operasyonları daha geniş kesimlere yaymak; gizli devrimci kadrolara uzanmak ve öncü örgütün lojistik dayanak ve üslerini imha etmek olarak alınmamalıdır. Belki bizzat operasyon anında ve ilk elden esas amacı budur diyebiliriz. Ancak asla bunlarla sınırlı değildir. Polis geniş tevkifatlar için daha başka bir yığın olanaklara sahiptir. Teknik olanakları kullanarak izleme, takip, sızma ve başka birçok yöntemi kullanarak da gizli örgütsel ilişkilere uzanabilir. Bu koşulda işkenceden vaz geçmezler. Hatta işkencenin dozunda bile bir azalma olmaz. Buradan da görüleceği gibi işkencenin tek hedefi gizli bilgileri elde etmek, gizli örgütsel ilişkilere uzanmakla sınırlı değildir. İşkenceler hemen her dönemde asıl olarak terör estirmek, korkuyu derinleştirmek, teslim almak ve

ihanete zorlamak devrimci iradeyi yok edip iradelerine hakim olmak içindir. Bunu kavramak şu bakımdan çok önemlidir. Birçok yeni genç devrimcide yeni olmasa da devrimci mücadeleyi kolay sanan; işkencelere karşı kişiliğinde direniş tavrını hakim kılmayan; basit kurnazlıklarla veya sıradan saydığı bazı bilgileri konuşarak kolay kurtuluş peşinde koşan tiplerde hakim olan yanlış mantığın aşılması için önemlidir. Bilmeliyiz ki işkence devrim kavgasının en keskin ve varlık yokluk boyutunda en önemli alanlardan birisidir. Bu alanda hiç bir kaytarma tavrı, hiçbir ara yol tavrı, hiç bir kolaycılık geçerli değildir. Bundan dolayı da işkence devrim kavgamızın en sert ve keskin alanlarından birisidir. Sınıf düşmanlarımızla karşı karşıya gelişimizdir.Orta yol yoktur. Ya direneceğiz ya da teslim olacağız. Ya savaşı kabul edeceğiz ya boyun eğeceğiz. Ya biz kazanacağız ya işkenceci kazanacak. Ya biz direnecek ve onlara kendi devrimci irademizi hakim kılacağız. Ya sınıf düşmanının iradesi devrimin iradesine hakim olacak.

Militanın konumu, yakalanma durumu, polisin elindeki bilgiler gözönüne alarak değişik durumlarda farklı tavırlar alınabilir. Tesadüfen yakalanmalar, poliste deşifre olmamış militanlar, her hangi bir kitlesel gösteride yakalananlar çeşitli taktik senaryolara başvurabilir. Tutarlı bir ifade vermek bu gibi durumlarda geçerli olabilir. Ancak her ne sebeple olursa olsun işkence altında zavallı tavrı göstermek kabul edilemez. Her koşulda tavrımız devrimci onur ve demokrat bilinci korumanın gerisine düşemez. Ancak bu gibi durumlar esas değildir. Ve işkencede tavır sorunu asıl olarak düzenin örgütümüze yönelik saldırılarında esir düşen yoldaşlarımızın ve ileri sempatizanlarımızın göstereceği tavırlardır. Bu gibi durumlarda önceden tutarlı bir ifade hazırlamak uygun senaryolar üretmek ve diğer yoldaşlarla çelişkisiz ifadeler ayarlamak direnişi bunun üzerine oturtmak yanlış bir tavırdır. Çokça kullanılan bu tavrın adı "polisi ikna etme" çabasıdır. Bizim tavrımız hiçbir zaman polisi

ikna etmek olamaz. Polisi ikna etmenin yolu ona istediği bilgileri vermekle başlar. Böylece çözülmenin kapısı aralanır. Bu aralık kapıdan girmek işkenceciler için çocuk oyuncağıdır; asıl uzmanlık alanlarıdır. Ve bu işte son derece maharet sahibidirler. Kitapta asıl eleştirmek istediğimiz yan burasıdır. Kitapta direnişçi bir tavır önde olmakla birlikte polisi ve işkencecileri ikna etme çabaları da görülmektedir. Nitekim direnişçinin en zayıf anları; en tereddütlü anları; kendi kendisiyle çelişkiye düştüğü; kendi vicdanıyla hesaplaştığı noktalar. Bu ikna politikasının sonuçlarıdır. Kendi verdiği ifade başkalarının söyledikleri daha önemlisi çözülenlerin verdiği bilgiler ve bunlar arasındaki çelişkiler yoğun işkence altında tam bir kaosa yol açar ve direnişçiyi bunaltır. Böylesi bir anda gene açık olarak görüleceği gibi daha önce söyledikleriyle tutarlı olmak için sınırlı kabullenmelerde bulunur. Tam burası çözülmenin başlangıcıdır. Bu noktada devrimci vicdanı ağır basar ve direniş tekrar öne çıkar. Aslında kabulenme, işkencede yılarak teslim olarak yapılmamıştır. Kitapta görüleceği gibi işkencelerin en yoğun en sert darbelerini savuşturmuştur. En ağır işkencelere dayanmıştır. Hiç bir bilgiyi kabullenmemiş ve yer göstermemiştir. Hiç bir bilgiyi doğrulamamış ve hiç bir yüzleştirmeyi kabullenmemiştir. Giderek kendisinin üstün olduğu bir konum kazanmıştır. Buna rağmen ikna politikası bir zaafa sebep olmuştur.

Sokakta veya randevuda yakalanmalarda polisin ilk yüklendiği konu ev göstermedir. İlk sorusu nerde oturuyorsun, evin nerededir. Çözülme veya direnme buradan başlamaktadır. Direnişçi bu ilk sınavı başarıyla atlatmış; ilk raundu kazanmıştır. Evin nerede, nerede kalıyorsun sorusuna 'Topkapı'da garajlarda, otobüslerde kalıyorum' diye diretiyor. Burada doğru tavır evini göstermeyeceğini açık olarak söylemektir. 'Topkapı'da, garajlarda kalıyorum' demek polisi ikna etmeye yaramadığı gibi işkenceyi de azaltmaz. Aksine kışkırtır. 'Biraz daha,

biraz daha yüklenirsek teslim alacağız, çözeceğiz', biçiminde tahrik eder. Her kararlı tavır işkenceciyi yıldırır. Baştan iğrençliğini ve uğursuz pozisyonunu sergiler, onlara kendi yerlerini hatırlatır. Siyasal bir tavır olarak kesin bir üslupla belirtmeliyiz ki bizim işkencecileri ikna etmek gibi bir görevimiz yoktur. Direnişin anlamı direnişçi tavrın özeti işkencecilerin yüzüne karşı direndiğimizi işkence altında ifade vermeyi reddettiğimizi devrim ve sosyalizmi savunduğumuzu haykırmaktır.

Sürekli şiddetlenen, giderek ağırlaşan ve kesintisiz devam eden ağır fiziki cebir ve şiddet insan bilincini ve vücudunu yorar, yıpratır. Peş peşe birbirinden şiddetli olarak devam eden işkence seansları uzadıkça fiziki ve manevi kontrol azalır. Aklın alamayacağı insan bilincinin kabul edemeyeceği iğrençlikler sürer gider. İnsan bedeninin en hassas noktalarına ağır acılar yüklenir. Bunları aynı yoğunlukta psikolojik işkenceler tamamlar. Psikolojik işkenceler fiziki olanla eş zamanlı olarak uygulanır. Bundan daha ağır eziyetler olamaz dediğimiz noktada, kontrolün ve bilincin zayıfladığı işkencenin ilk aşamalarında, artık sadece ve sadece bitsin dediğimiz, işkencelerin durmasından başka bir şey düşünemediğimiz anlarda, berelenmiş ve olağanüstü nazik bedenimizin en küçük bir acıyı kaldıramaz hale geldiği dönemlerde bilmeliyiz ki, çok daha acı darbeler, çok daha ağır eziyetler bizi beklemektedir. En hassas nokta, en zayıf halka burasıdır. Özellikle genç ve yeni militanlar için en nazik anlar bu anlardır. İyi polis, kötü polis rolü başta olmak üzere psikolojik işkencelerin en yoğun devreye girdiği anlar da bu dönemlerdir. Artık bu acı bitsin denilen noktada iyi polisler devreye girer. Bu anda devrimci en zayıf durumdadır. Bağıran, nara atan, olmadık hakaretlerde bulunan bu yaratıklar daha yumuşak daha insancıl daha sevecen görünmeye başlarlar. Hem kendileri en son noktada eğmiş, büzmüş bütün hünerlerini ortaya dökmüş avlarının avuçlarına düşmesini bekliyorlardır. Hem de direnişçi artık öyle bir fizik ve moral bitkinliktedir ki

uzatılan her eli, uzatılan her desteği tutmak, sarılmak, kurtulmak isteği içindedir. Bilinci yüreği bu taraftadır ama bedeni kasları kurtuluş umuduyla düşmanın uzattığı cankurtaran simitlerine doğru meyletmektedir. Bütün o ana kadar yaşananlar, sevgiler, ümitler, yüce idealler bir anda belirsizleşmeye, silikleşmeye doğru gider. Bu çözülmenin teslim olmanın başlangıdır. Tam bu noktada devrimci bilinç ve iradeye ihtiyacımız vardır. Paramparça ve içerisindeki bedene bilincimizin hükmetmesi bu noktada önemlidir. Bize iyi davranmaya başladıkları anda biz de zayıflık bulmuşlardır. Bizde zayıflık başlamıştır. İşkenceciye öfke uyandıran, kinle saldırtan konumdan uzaklaşmış, onların saflarına doğru yönelim başlamıştır. Hiçbir koşulda bu çirkef işkencecilerle aramızdaki mesafeyi ve onların aşağılık konumunu ortadan kaldıracak ilişki biçimlerine olanak tanınamaz.

Gerçekten devrim yapmak isteyen bir devrimci örgütte işkencede orta yol tavrı kapalıdır. Hiç denenmeye kalkışılmaması gereken tehlikeli bir yoldur. Direniş dışındaki uyanık solcu mantığı başta olmak üzere denebilecek tüm kolay kurtulma çabaları düzene şu ya da bu oranda boyun eğmeyi içinde taşımaktadır. Yukarıda belirttiğimiz gibi işkenceyi ve işkencede direniş tavrını varlık yokluk sorunu olarak almayanlar kaçamak yollara başvurmuştur. Kaçacak yol aramaktadır. Başka alanlarda ve başka koşullarda taktik olarak görülebilecek bir çok deneme, işkencede teslimiyet ve yenilgiye açılan kapılardır. Zira koşullar hiçbir taktik uygulamaya elverişli değildir. Esirlik ve eli kolu bağlı durumda hiçbir taktik uygulanamaz. Tek doğru taktik direniştir. Düzenin işkenceden beklediği asıl sonuç politiktir. Sınıf düşmanlarımızın politikasının hedefi devrimci militanı teslim almak, boyun eğdirmek ve böylece hem militanın kişiliği üzerinde hakimiyet kurmak hem bu örneklerle kitlelerin gözünde devrimci değerleri küçültmektir. Devrimci militanları inançları zayıf, kişiliksiz,

korkaklar topluluğu olarak topluma empoze etmektir. İşkencenin bu politik amaçları, doğru olarak kavranmazsa orta yerde ne devrimci bir savaş örgütünden, ne devrimci direniş geleneklerinden, ne geleceğin kurucusu olarak yeni insandan eser kalır.

İşkence; yeniyle eskinin savaşıdır. Haklıyla haksızın savaşıdır. Geleceği kimin kuracağının belirlendiği dönemeçtir. Tarih kendi hükmünü devam ettirir. Sınıfların mücadelesi sürer. Bir militan için işkencede tavır bu tarihsel zorunluluğu kendi kişiliğinde kendi üzerine düşen yerde yerine getirip getirmemek sorunudur. Bu tarihsel kavgada haklı tarafta kalıp kalmama sorunudur. Her gün her alanda süren bu sayısız küçük çatışmalarda zafer kazanarak büyük devrim davasının kaçınılmazlığını düşmana en güçlü olduğu alanda hissettirmek sorunudur.

İşkenceyi kutsal devrim davamızın bizim tarafımızın kazanacağı veya kaybedeceği bir savaş meydanı olarak kavrayan militan işkencede güçlü olacaktır. Burada kişisel kaygıların, küçük hesapların, ucuz beklentilerin hesabı yapılamaz. Her şey burada sınanacaktır. Kişilik, militanlık, onur, insanlık, yurtseverlik, yaşam, ölüm, davaya bağlılık, halka bağlılık vb. tüm kavramlar gerçek anlamını burada ortaya koyacaktır. Yaşam ve ölüm ne anlama gelir? Devrimci militan için uzlaşmayla, ihanetle kazanılacak pis bir yaşam gerçek bir ölümdür. Bir devrimci için böylesine alçalarak kazanılacak bir hayatın beş paralık değeri olamaz.

İşkenceleri küçümsemek kadar gözünde büyütmek, daha karşılaşmadan dayanılmaz bir olay olarak düşünmek veya işkenceye karşı direnişin zorluğunu kavratmak için yapılan propagandaların böyle bir ruh hali yaratmamasına dikkat etmek gerekir. Son tahlilde işkence zor bir olaydır. Ancak dayanılmaz hiçbir acı yoktur. Her acıya dayanılır; devrim mücadelelerinin tarihi bunun sayısız örnekleriyle doludur. Türkiye devriminin

yüzlerce şehidi, binlerce ölüme meydan okuyan militanı da bunu ispat etmiştir. Bir devrimci için dayanılmaz olan, katlanılmaz olan teslimiyet ve ihanettir. İşkence nihayet bir zaman dilimini kapsar; ihanetin acısı ve ruh çöküntüsü tüm ömür boyu taşınacak bir kara lekedir.

Bir devrimci militan kendi özgür iradesiyle mücadeleyi seçmiştir. Devrim savaşı bilinçli ve gönüllü bir tavır alıştır. Örgütlü mücadeleye katılan bir devrimci bundan dolayı bir fedakârlık yapmış değildir ve kimseden alacaklı değildir. İşkenceye karşı direniş de böyledir. Bir devrimci işkencede direndiğinde normal görevini yapmıştır. Artık Türkiye devrimci hareketinde direnişin olağanüstü bir özveri olarak değerlendirilme dönemi de kapanmalıdır. 12 Eylül döneminde özellikle de ilk yıllarında işkenceler karşısında yoğun çözülmeler yaşandığı için direnişler olağanüstü ender tavırlar olarak algılanmıştır. Elbette çok güçlü, çok büyük, örnek direniş tavırları yaşandı ve bunların öne çıkarılması, bayraklaştırılması doğrudur. Burada söylenmek istenen zayıflıklar ve çözülmelerin yoğunluğu altında direniş tavrının az görülmesi ve bunun ezikliği altında öne çıkarılmasının yanlışlığıdır. Artık bu durum tersine çevrilmelidir. Direniş tavrı hakim çözülmeler ve zayıflıklar ender görülen olaylara dönüşmelidir.

En yeni militanlardan başlamak üzere işkencede çözülme, boyun eğme bir tarafa zaaf gösterme dahi kabul edilemez. Köylünün düşmanı karşısında gösterdiği feodal gururunun gerisinde tavırlar devrimcilik ortamımızda yaşayamaz, yaşatılmamalıdır. Sıradan köylü kavgalı oldukları hasımlarıyla karşılaştığında hasımlarının çok güçlü olduğu koşullarda dahi ender olarak af diler, boyun eğer, hakaretlere tahammül eder. Öldürüleceğini bilse dahi karşı koyar, kendini savunur, saldırıya geçer.Hasımların ayaklarına kapanan, kendi kendine ihanet etmiş demektir. Artık ne köylülerin yüzüne bakabilir ne o köyde barınabilir. En yeni ve genç devrimci sempatizanı bu köylü gu-

rununun gerisine düşmeyi kendine tanımamalıdır; tanınamaz. Bu herşeyden önce bilinç sorunudur, kişilik sorunudur. Halkın davası için devrim davası için yola çıkanlar bu bilinci ve kişiliği edinmek zorundadır.

Son olarak çok önemli bir soruna parmak basarak bu yazıyı bitirmek istiyoruz. **Türkiye solu dava dosyalarını devrimci kamuoyuna ve halka açmalıdır, açmak zorundadır. Dünyanın hiçbir yerinde görülmeyecek, hiçbir toplulukta savunulamayacak devrimciliğin taban tabana zıt dava dosyalarını ve savcılık iddianamelerini gizleme mantığı bu geri, ilkel, burjuva pisliğini gizleme, üstünü örtme politikası son bulmalıdır. Biz kendi adımıza hiçbir dönemde ne dava dosyalarını ne de savcılık iddianamelerini gizledik! Bundan sonra da gizlememeye devam edeceğiz. Bunların tümü devrimci kamuoyuna açıktır. Bundan da öteye en olumsuz teslimiyet tavırları dahil işkencelerdeki tüm zaaflı ve eksik yanlarımızı çeşitli biçimlerde kendimiz yayınlayacağız.**

Devrimci ortamda hiçbir örgütün devletin savcısının hazırladığı dosyalardaki bilgileri devrimcilerden gizlemeye; daha önemlisi halktan gizlemeye hakkı yoktur, olamaz da. MİT'in bildiği bilgileri devrimcilik adına kimse gizleyemez. Hiçbir örgütün, grubun, partinin böyle bir hakkı olamaz. Kendine güvensizliğin, devrimciliğe saygısızlığın bu boyutuna artık müsaade edilemez.

Biraz irdelendiğinde; üzerinde biraz düşünüldüğünde hiç bir militan dava dosyalarının kendisinden gizlenmesinden bu korkak iki yüzlü burjuva tavrını örgütüne de kendisine de yakıştıramaz. Bu tam anlamıyla kendisine güvenmeyen kof küçük burjuva solculuğudur. Küçük burjuva kofluğunun bir yanı kendisine hayranlık ve kendi kendisine tapmaysa diğer yüzü halka güvensizliktir. Küçük burjuvazi kendisine tapar, en küçük eleştiriyi en küçük hatayı kabullenemez. Böyle yapmakla hatalardan kurtulmuş olmaz elbetteki. Sadece yanlışların üzerini

örterek daha büyük yanlışlara kapı aralar. Kişiler de örgütler de yanlışlar yapar, zaaflar gösterir, bunları açıklamak, eleştirmek halka karşı sorumluluğun vazgeçilmez görevi olduğu gibi kişiyi ve örgütü güçlendiren saygınlık kazandıran güven telkin eden başlıbaşına politik bir eylemdir. İşkencelerde çözülmelerin örgüte yönelik düzenin saldırısında dayanıksızlıkların gizlenmesi devrimciliğe zararlı korkak solculuktur.

İşkenceleri hangi boyutlarda lanetlersek lanetleyelim, işkencelerin insanlık dışılığını ne kadar haykırırsak haykıralım işkenceler vardır, devam etmektedir ve devam edecektir. İşkencelerin açığa çıkarılması, kitlelere teşhir edilmesi görevleri ayrı ayrı boyutta ele alınarak incelenmesi gereken görevlerdir. Ancak işkenceler biz zaferi elde edinceye kadar son bulmayacaktır. Biz devrimcilikten vazgeçmediğimiz sürece işkenceler de sürecektir.

DİRENMEK YAŞAMAKTIR

Saat 18'e doğru iskelelerin karşısında, dizi dizi otobüs duraklarının Kuzguncuk'a doğru bitimindeki bir seyyar çay ocağından çay içtik. Biraz sonra öteki yoldaşlarla görüşecektik. A, geldiği bölgede takipten bahsetmişti. Bazı arkadaşların güvenlik konusundaki duyarsızlığı nedeniyle A'nın şimdi takip yok demesi de beni tatmin etmediğinden etrafıma azami dikkat ediyordum. Çay içerken, caddenin deniz tarafında bekleyen münibüslerin dibinde, parkın köşesinde bize doğru bakarak konuşan iki kişinin silueti seçiliyordu. Çayı bitirip hareketlendiğimizde onların da hareketlendiğini gördüm, A'ya da gösterdim. Minibüslerin şoförü müydüler, başka bir şey mi? Planktonluğun ve ardarda dizilmiş otobüslerin arasında meydanın öte tarafına doğru yürürken tekrar dönüp baktığımda kalabalık arasında bir daha onları seçemedim. Meydanın karşısındaki otobüs durağına ulaştığımızda Y, M ve Ay. bekliyordu. A ve ben de onlara eklenip duraktan ayrıldık ve ara sokaklardan yukarı doğru yürümeye başladık. Biri iki alış verişten sonra ben 18.30'da E'nin randevusuna yetişmek üzere ayrıldım. Meydana doğru geri döndüm. M, eve çay bardağı almamı söylemişti. Meydanda çay bardağı satan bir işportacıdan 10 bardaklık bir paket aldım. Siyah bir naylon poşet içinde bardaklar bir elimde, küçük meşin el çantam öteki elimde randevuya üç beş dakika kala iskeleye ulaştım. Eminönü'nden gelen vapur yolcu boşaltıyordu. E onların arasından çıkmadı. Zaten Beşiktaş vapuruyla gelir diye düşündüm ve Eminönü iskelesinin

köşesinde beklemeye başladım. Aynı yerde bekleyen üniversiteli görünümlü genç kız ve erkekler var. İskelenin önündeki ağaç diplerinde ve büfe önlerinde her zamanki gibi bekleyen çeşit çeşit tipler var. Beş dakikadan fazla bir zaman geçti, geçmedi. Yönüm Harem istikametine dönük bekliyorum. Birden bire arkamdan birilerinin koltuk altıma girdiğini, her iki kolumu ve ellerimi kıskavrak yakaladıklarını hissediyorum. Kollarımı mengene gibi tutmuşlar, ellerim yumruk şeklinde kapalı... Kollarımı birer kişi tutuyor, ellerimi başka birileri. Meşin çantamın elimde olmadığını hissediyorum, poşet ise yumruk biçiminde kapalı elimden sallanıyor. Sağ tarafımdaki herife bakıyorum, çok tedirgin bir bakışı var. "Kimsiniz lan siz?" diye bağırdım, hiç ses çıkarmadan aynı tedirgin gözlerle bakıyor (Sonraki günlerde işkence timinde bu adamı tekrar göreceğim). Ne kadar ani oldu... Bir anda nasıl parmaklarımı bile oynatamayacak kadar kıskıvrak yakalandım.... "Kimsiniz lan siz" diye bas bas bağırıyorum, birisi "sen kim olduğumuzu bilirsin sesini kes" diyor. Sıkılı vaziyette tuttukları elimdeki poşetten çatır çutur bardak sesleri geliyor, bardaklar benimle adamların arasında eziliyor... Ayaklarım yerden kesilmiş, iki tarafımdan koltuk altımdaki adamlar, enseme yapışmış bir başkası ileri doğru sürüklüyorlar. Telsiz sesleri... Tepiniyorum, kafamı sağa sola savurup "kimsiniz lan oruspu çocukları?" diye hâlâ bağırıyorum. Etrafta bekleşen insanların hiç kımıldamadan korkuyla bize baktığını görüyorum. Aklıma geldi, slogan atmam lazım. Bir taraftan "kimsiniz oruspu çocukları" diye bağırırken ne sloganı atacağımı hatırlamaya çalışıyorum... Fırsat kalmadı, arkadan bir el gözlüklerimi alıyor, kafamı öne doğru iyice bastırıyorlar... İki adım ötedeki bir otomobile soktular bile. Sözümona yakalanmayacaktım, asla takip yemeyecektim, ama yakalandım işte. Allah kahretsin, hepimiz yakalandık, biraz evvel birlikte olduğumuz yoldaşlar da kesin yakalandı.

Yüzüm arka koltuğu gömülmüş, kıçım havada, iki bacağım

açık, iki elim hâlâ yumruk şeklinde, iki yanıma oturan polislerin kıçının altında.. Bileklerimden, kollarımdan sımsıkı tutuyorlar, kafamı koltuğa bastırıyorlar. Kırılan cam seslerini duyuyorum: Nefes alamıyorum, kafamı kımıldamaya çalıştıkça sırtıma, belime yumruklar iniyor. Otomobil hareket etti bile.

— İbnee, biz kimmişiz ha?

— Mumcu yoldaşı niye öldürdünüz lan?

Belimde, bacaklarımda, sırtımda, göğsümde eller dolaşıyor, silah arıyorlar. Vay anasına, bu ne biçim yakalanma, ne biçim yakaladılar. Belimde, hatta elimde silah olsaydı bile kullanamayacaktım. Bir anda nasıl elim, kolum, parmaklarımı oynatamaz halde yakaladılar. Meşin çantamın elimden alındığını bile anlamadım, hayret ediyorum.. Arabadan telsiz sesleri geliyor, anlayamıyorum. Muhtemelen bir süre önce birlikte olduğumuz yoldaşları attıkları arabalardan geliyordur. Eminim onlar da yakalandı. Birisi telsize konuşuyor: "**Halil Arı**, Alaca, ana adı Zarife, baba adı Ahmet... 750 mark çıktı, otobüs biletleri, kağıtlar, numaralar var, ... satış fişleri...". Bu lafları işitince üstümdeki KDV fişlerini ve telefon numaralarını düşünmeye başladım hemen. Son olarak M'den lastiğe sarılı vaziyette çok sayıda fiş almıştım. Bildiğim kadarıyla o da bu fişleri başka bir yerden almıştı. O fişlerden bir şey çıkmaz. Bizim SHB'lilerden hiç fiş aldım mı diye düşünüyorum, hayır üstümde onlardan aldığım fiş olmadığını biliyorum. Telefon numaralarından bir şey olmaz, zor çözerler.. Anahtarlar aklıma geldi. Uğradığım ve kaldığım çoğu evin anahtarını üstümde taşıyorum. Ama önemli değil, yakalandığımda üstümde çıkacağını bilerek taşıyorum onları zaten. Telefonlardan bir şey çıkmaz, ama şifresiz numaralar var. Onlar da önemli değil, legal insanların numaralarını şifrelemiyordum.. Onları yakalasalar da mesele değil. Tek hesapta olmayan, KDV fişleri... "Yakasına bak" diyor biri. Bir el deri montun yakasını çevirip arıyor. Nefes alamıyorum. Debeleniyorum. "Dur lan, kımıldayıp durma, köprü geçiyoruz"!

— Biz Mafyayız oğlum. Seni kaçırdık, paranı alıp öldürüp atacağız.

Otomobilin durması fazla zaman almadı. Kendi atkımla gözlerimi bağladılar. Başka arabaların da bizim peşimiz sıra gelip stop ettiğini anlıyorum. Belli ki, kalabalıklar.

***

Bundan sonra işlerin nasıl başlayıp nasıl genişleyeceğini biliyorum. Hepsi etrafımdayken birisi konuşacak. "Adın şu, konumun şu, konuşacak mısın?" Ve işkence hemen başlayacak.

Yakalandığım takdirde hiç konuşmamaya, ifade vermemeye ve gerçek ismimi kabul etmemeye kararlıydım. Ve şimdi yakalandım.

İsmimi kabul etmeyeceğim ve sahte kimlikte direteceğim...

İsmimi kabul etmemek, benim için çoktandır işkencede direnmenin anahtarı oldu. Neden direnmenin anahtarı haline geldiğinin ayrı bir nedeni var... 1986'da İstanbul'da yakalandığımda yine üzerimde sahte kimlik vardı. O zaman sahte kimlikte diremeyi hiç düşünmedim bile. Adımı söyledim. Hiç bir örgütle ilişkim olmadığını, Marksist-Leninist olduğumu söyledim ve bu noktada dört gün dayandım. Kaldığım evin adresini, bir başka yoldaşın konuştuğunu ve verdiğini anlatarak okuduklarında ve tekrar yoğun bir saldırıya giriştiklerinde birden bozguna uğradım ve çözüldüm. Tek bir bilgi eklemedim ama bilinenlerin hepsini de kabul ettim. Bu arada seans aralarında işittiğim seslerden aptalca, ustanın çözüldüğü sanısına kapılmıştım, onu tanıdım. O herşeyi reddettiğinde işi anladım ve duman oldum. Ancak bu olayın şoku, sorguda kendimi toparlamama vesile oldu... '86 deneyi beni çok uzun süre etkiledi. Oysa daha önce yakalansam tek kelime konuşmayacağıma ne kadar emindim... 1986'da Mehmet Arıç olarak verdiğim ifade 1987'de Ankara ve Mardin emniyetlerinde de karşıma geldiğinde aynı ifadeyi tekrarladım. Herşeyi reddeden bir tavır gösteremedim. Herşeyi reddebilmem için 1986'daki ifadeyi red-

debilmem gerekirdi. Bende ise bu güç yoktu. Bir yıl sonra tekrar polisteydim, Mehmet Arıç'tım ve Mehmet Arıç'ın eski ifadesi karşıma geldiğinde işkenceciler karşısında çekilebileceğim en geri nokta o ifadeyi kabul etmek, sorguyu o minvalde tutmaya çabalamak benim için sanki tek makul tavırdı. Oysa herşey bana bağlıydı, işkencecilerle muhaberede seçtiğim mevzi niye bir yıl önce çözülme sonucu püskürtüldüğüm mevzi olsun. Yine Mehmet Arıç olarak yakalanıp aynı işkencecilere Mehmet Arıç'ın bir önceki ifadesini reddetmek niye mümkün olmasın? Sonuç olarak irade meselesi değil mi?

Ancak, ben çok uzun zamandır kararlıyım, birincisi silah yanımda olduğu sürece çatışmadan ele geçmek yok, başka türlü yakalanırsam kesinlikle ismimi kabul etmeyeceğim ve herşeyi bu noktada kilitleyeceğim. Böylece Mehmet Arıç'ın önceki çözülme sonucu yaptığı kabullerin de baskısından kurtulacağım. Evet, ben o değilim... Gerçekten de o yıllardaki adam değilim. 1986-87 deneylerimin üstünc örgüt pek gitmedi. Belki "idare eder" türden bir tavır olarak görüldü. Ama ben kendimi biliyordum. Örnek bir tavır gösterceğimden emin olduğum halde gösterememem, çok ağır bir vicdan yükü olarak yıllarca yüreğimi sıkıştırıp durdu. Kendimle çok hesaplaştım., çok savaştım, özgüvenimi kazanana kadar çok uğraştım. Sonuçta daha önce olmadığı kadar netleştim. Başka birçok faktör, silahlı mücadele çabalarımız, parti içi mücadele, Ortadoğu, Kürdistan... Sosyalizmin çözülüşü ve bu süreçlerde devrim ve devrimci insan üzerine, kendim üzerine çok kafa patlatmam beni gerçekten değiştirdi. İşkencede kararlılık açısından ise sadece ölmeye değil, (çünkü 1986, 1987'de de işkencede ölmeye hazırdım ama yetmedi) ölmeden sonsuz acılar çekmeye kendimi çok hazır hissediyorum. Zaman zaman kendimi yokladığımda, her seferinde kendimi hazır ve çok güçlü hissediyorum. **Açık oynayacağım, benim Mehmet Arıç olduğumu biliyorsunuz ama ben o değilim, haydi konuştur bakalım..**

Sorguda açlık grevi geleneği bizim zamanımızda yoktu. Son yıllarda geliştirildi. Sağ yakalanırsam açlık grevi de yapacağım. Sadece açlık grevi yapmayacağım. Ben su da içmeyeceğim.

***

— Bura nere lan, biz kimiz?

— Bilmiyorum.

— Siktir lan! Sen buraları bilirsin. Burası Gayrettepe oğlum..

— Burası MİT oğlum, MİT!

Tim şefi Atakan'ın sesini iyi tanıyorum. Şimdi o konuşuyor: "Mehmet Arıç, yani Mustafa Berk, yani Tekin, yani Halil, şimdi de Halil Arı.. SHB Genel Komutanı.. Sen bizi, biz seni tanıyoruz, burayı bilirsin. Daha önce 1985'de de geldin, Mardin'e de götürdüler.. Askerden de kaçtın. Buraları biliyorsun, insanca konuşacak mısın?"

— Benim adım Halil Arı!

— Tabii senin evin de yoktur. Parklarda yatıyorsun.

— Evim yok.

— İnsanca konuşacak mıyız?

— İnsanca konuşurum ama insanlarla konuşurum. Siz insan değilsiniz.

Ortalık karıştı, küfürler, bağırtılar arasında yumruklar, tekmeler inmeye başladı.

— Biz insan değiliz de sen mi insansın lan oruspu çocuğu!...

Atakan ötekileri durduruyor: "Bırakın, bırakın. Onun seviyesine düşmeyin, kışkırtmaya çalışıyor.." Başka bir ses:

— Konuşacak mısın?

— Size söyleyeceğim tek kelime yok.

— Neden söyleyeceğin bir şey yok?

— Siz işkencecisiniz. İşkence altında tek kelime konuşmam.

— Dur oğlum, daha hiç bir şey yapmadık. İşkence yapmayalım, konuşalım, tamam mı?

— Size söyleyecek hiçbir şeyim yok.

— Bize söylemezsen kime söylersin? İstersen müdürlerle görüştürelim onlara söyle...

— Kimseye söyleyecek hiç bir şeyim yok.

— Adın ne?

— Halil Arı.

Atakan'ın sesi: "Yeter, tamam başlayalım"

— Günah bizden gitti... Soyun!

— Soyunmam.

— Soyun lan?

— Soyunmayacağım.

— Ulan ibne biz soyduramaz mıyız? Bir anda sille tokat küfürler arasında montumu, iki kazağımı çıkardılar.

— Soyunacak mısın lan?

— Soyunmayacağım.

Atakan: "Yırtın, yırtın!."

Normal fanilanın üstüne giydiğim uzun kollu, eşofman gibi birşey vardı. Birisi arkadan asılıp belime kadar yırttı, daha fazla yırtılmıyor.. beni çekiç gibi savuruyor, gene yırtılmıyor. Neyse çıkarttılar. Öbür fanila ve pantolonu da çıkardılar, eşofmanla kaldım. Eşofmanın ipini çözemiyorlar. Atakan: "kesin, makasla kesin". Eşofman ve külot da gitti. "Çorabını çıkar lan". "Çıkarmam". Onu da çıkardılar.

— Haydi bakalım askıya!

Biraz yürüttüler.. gümbür gümbür müzik sesleri geliyor.. Birisi alçak öbürü yüksek iki basamak çıkardılar. Üç beş adım sonra bir odaya girdiğimizi anlıyorum. Oturttular. (Daha sonra anladım, işkencenin yapıldığı bu katta —nezarethane de aynı katta ileride bir yerlerde— iki ayrı yerdeki iki, ayrı hoparlörden ayrı ayrı, FM radyo kanallarının sesleri sonuna kadar açılmış, müzik sesleri birbirine karışıyor, işkence seslerini bastırıp ortalığı inletiyor) Hepsi içeride... Kapı kapandı, müzik gürültüsü çok azaldı. Muhtemelen kapı ses izolasyonlu. Askıyı sırtıma oturttular, kollarım bağlandı.

— Konuşacak mısın?

— Söyleyecek bir şeyim yok.

— Adını söyle o zaman.

— Halil Arı.

Sağ taraftan bir çelik dolabı iterek yaklaştırdıklarını duyuyorum. Kaldırdılar. Ayaklarım yerden kesildi, kafam öne düştü. Atakan:

— Daha önce geldin gittin, buraları biliyorsun. Tabii önce biraz direneceksin, kendini deneyeceksin. Ne de olsa genel komutansın. Ama bir gün değil, beş gün değil, on beş gün. Obitecek, bir onbeş gün daha burdasın. 1985'de daha gençtin, şimdi yaşlandın. Tıbben zaten dayanamazsın.

Belime, göğsüme, sırtıma yumruklar..

- Dur bakalım, iyice süzülsün, uzasın, daha ondan sonra da demlenecek.

Zaman geçince kafam iyice düştü, dişlerim kenetlendi. Yakalanmadan önce nezleydim. Nefes almak için burnumu sümkürüyorum. Birileri göğsümü yumrukluyor, memelerimi buruyor, birileri belimi yumrukluyor.

— Daha duur, elektrik var, filistin askısını bilirsin, buza yatıracağız, bok çukuru var.. dayanamazsın"... Biraz sonra ayağıma sandalye koydular.

— Ne diyorsun, konuşacak mısın?

— Hiç bir şey konuşmayacağım. Şimdi tekrar havadayım... Havadayken başka kimler yakalandı, üstümde neler çıktı, düşünüyorum.. Hakikaten iyice uzamış gibiyim, kafam şişti. İndirdiler, oturttular.

— Adını söyle

— Halil Arı.

— Pekiyi Mehmet Arıç kim?

— Bilmiyorum.

Tekrar havadayım... ne kadar geçti bilmiyorum, indirdiler, oturttular, askıyı çözdüler. Kollarım yok, vücudum öne

düşüyor. Birisi önden saçlarımı sıvazlayıp hem yoluyor, hem öne düşmemi önlüyor, ötekisi arkadan omuzlarımı yoğuruyor, kollarıma yumruklar, ellerimi sıkıyorlar.

Odadan çıkarttılar, iki basamağı tekrar indik. Yürüyoruz, ayağımın altında fayansları hissediyorum. Hava daha soğuk burda. Belli ki tuvaletteyiz. Oturttular. Plastik plaj sandalyesi. Hortumla soğuk su banyosu... Banyodan çıkartıyorlar.

-- Açın pencereleri açın. Öbürünü de aç. Lan oğlum, burada geçen bir gün ömründen bir sene eksiltir. Senin ciğerlerini, böbreklerini çürüteceğiz.

1986'da gerçekten pencere açtıkları belli oluyordu. Şimdi ise buz gibi. Hava veren bir fan önündeyim büyük ihtimalle. Çünkü daha sonra da, hiçbir seferinde pencere açma kapama sesi duymadım. Soğuk rüzgar altında kururken sesli titriyordum. Kollarımı hareket ettiriyorlar, omuzlarıma vuruyorlar.

Yine iki basamak çıkıyoruz.. Aynı odaya.

— Ne diyorsun, sorduklarımıza cevap verecek misin?

— Birşey söylemeyeceğim.

Askı yine bağlandı. Yine havadayım. Sağ elimin sıkıştığını hissettim.

— Eli, eli eline dikkat et! Herhalde elim askıyla dolap arasına sıkıştı, düzelttiler.

— Süzül bakalım.

Atakan'ın sesi: "Üstünde dokuz tane anahtar çıktı, en aşağı altı-yedi evin anahtarı bunlar. Evleri söyleyeceksin... Buradan kimler geldi, kimler geçti. Senin Recep Mavi'n, Fikri'n, hepsi konuştular. Herşeyi biliyoruz, iki büyük birkaç küçük silahınız var, el bombaları, patlayıcılar, saniyeli fitil vesaire.. (yurtdışından silahlarla girişimizi, İstanbul ve İzmir'e ayrıldığımızı anlatıyor) Silahları vereceksin. İbrahim Seven akıllı adamdı ama siz adamı attınız. Mahmut Güreş kim ulan, sen de gittin o adamla anlaştın...

— Bu Mahmut Güreş'le mi beraber?

— Hee, onunla beraber şimdi. (...) kişiyle konferans yaptınız, adınızı **Türkiye Devrim Partisi** yaptınız. Sen de partinin askeri sorumlususun... Tabii biraz direneceksin, normaldir, birşey demiyoruz, ama dayanamazsın. M. Güreş'e burada namaz kıldırdık. Herşeyi anlattı. Tabii sana başka türlü aksettirilmiş olabilir... Yalova'lı Cemil geldi, hepsini anlattı... Serpil, Seval , Murat, hani var ya şu İzmirli, hepsini birazdan getireceğiz.

Arkadan, önden yumruklar. Birisi sanki arkadan belime kör bir çivi batırıyor.. MK'cılar burada diye düşünüyorum. Belli ki takiple hepimiz yakalandık. Bütün endişem silahların olduğu evlerin ve öteki SHB'lilerin yakalanması.

— Ulan sahte kimlik yapmışsın, ananın adı aynı, memleketin aynı, babanın adı Ahmat Selami Ahmet olmuş... (Tesadüfî kimlik yoklamalarında teklememek için yaptığım kimliğe ana, baba, memleketimi aynen yazmıştım).

— Ya Üsküdar'da, ya da Ümraniye'de oturuyorsun. Komutan olduğun için bütün silahlar sende. Evi vereceksin.

Havadayım. Niye böyle bir tahmin yürüttüklerini anlayamadım... Artık dinlemiyorum, nasıl yakalandım onu düşünüyorum. Takip telefondan mı, Y'dan mı, yoksa Ahmet'ten mi?. Yok yok hepsi burdalar garanti.

— Bağla bakalım.

Birisi penisime el attı. Karşı koyabildiğim kadar karşı koymalıyım. Her iki dizimi de yukarı çektim. Böyle fazla durmam mümkün değil , sol dizimi indirdim. Sağ bacağıma sopa veya copla vurup indirmeye çalışıyorlar.

— Bırak bırak nasıl olsa mecali kalmayacak.

Yavaş yavaş sağ dizim de iniyor, kendimi bıraktım.

— Getirin fanilasını bacaklarını bağlayın.

İki ayağımı bilekten birbirine bağladılar. Kablolardan biri penisimde, öbürü sağ ayak baş parmağımda. Kısa fasılalarla sert biçimde akım veriyorlar.. Bağırıyorum... Kestiler. Burnum tıkalı, kafam öne düştü gene, dişlerimi açamıyorum, nefes

alamıyorum. Dilimi dişlerimin arasına soktum ki nefes alayım.

— Bunun burnunda et var.

— Çek lan dilini kopartırım.

Ayağıma sandalye koydular.

— Adın ne?

--- Halil Arı.

— İyi adın Halil Arı olsun. Evin nerede?

— Evim yok.

— Nerede yatıyorsun oğlum? Bak sabahtan tıraş olup evden çıkmışsın.

— Söylemeyeceğim.

Sandalyeyi aldılar. Yine kısa fasılalarla elektrik, yine bağırıyorum... Asit diyerek ayağıma, önüme su döküyorlar. Kablonun birini ayağımdan alıp göz bağının şakaktan altına soktular. Bir iki zayıf şok.. Oradan alıp tekrar sol ayağıma bağladılar. Artık ne konuştuklarını anlamıyorum. Ağzım kupkuru. Ağzıma sümük geldi tükürdüm, kızıp yumrukluyorlar. Atakan: "Onun seviyesine inmeyin, kışkırtmaya çalışıyor" diyor. Bunu daha önce de söylediydi. Sanki işkence yapmıyorlarmış gibi böyle söylemesi komiğime gidiyor...

— Tamam, bunu böyle bırakıp gidelim. Kapı açıldı, kapandı, sanki gittiler.

— Duyuyor musun lan?

Bende ses yok.

— Duyuyor musun lan?

Atakan "Numara yapıyor" diyor. Böyle söylemesine canım sıkıldı, "Duyuyorum" dedim ama ağzım kapalı ben de duymadım dediğimi.

İndirip oturttular, askıyı çözdüler. Gene öne doğru düşüyorum. Kollarımı duvara çarpıyorlar, omuzlarıma vuruyorlar.

Tekrar banyo ve soğuk su. Hortumla yıkarken kafama, yüzüme tutuyor, ağzıma su girmesin diye kapattım. Bir ara ağzıma giren suyu tükürdüğümü gördüler

— Bak bak tükürüyor!

— Mehmet su içmeyecen mi?

— Hayır.

—Yemek yiyecen mi?

— Hayır.

— Ölüm orucu mu, açlık grevi mi yapacaksın?

— Adını bilmiyorum. Su içmeyeceğim, ifade vermeyeceğim. Banyodan sonra soğukta kurutma faslı...

— İsmini kabul edecek misin?

— Benim adım Halil Arı.

— Hadi iyi güneşlendin. Kurudun artık.

Yine askı odası, yine askı ve elektrik.. Sandalyede molalar ve gene havadayım. Arada bir bacaklarımdan aşağı doğru asılıyorlar. Göğsümün kıllarını yoluyor, kıçımı, belimi yumruklu yorlar. Yoldaşları düşünüyorum tek tek. Vay anasını, en çok kızdıklarımı bile ne kadar çok seviyor muşum? Buraya gelmemeleri için herşeyi yaparım. Onlar vurdukça havada sallanıyorum.

— Kampı vereceksin. Şimdiki kampınız Düzce'de veya Bolu dağında. Orayı vereceksin. Abdullah'ı Şavşat'a gönderdiniz, orada halk size yüz vermedi; bunun üzerine kampı Bolu dağına kurdunuz. Kampa götüreceksin.

Atakan devam ediyor:

— TDP oldunuz. Adı sanı belirsiz genç birisini de genel sekreter yaptınız. Zaten bittiniz, birşeyiniz kalmadı. A ile B dergide. Ayten geçenlerde pasaport aldı (bayan yoldaşların ismini söyledikçe her türlü küfür ve hakareti de ekliyor)... Başınız kumun içinde kıçınız dışarıda. Artık bittiniz.

— Mecbur konuşacaksın. Sen katilsin oğlum. Tuğhan'ı, Suna'yı sen öldürttün, polisleri sen öldürttün, ötekiler de Cihangir'de öldü...

—Nasıl yakalandığını biliyorsun. Gören, bilen yok, tek başına yakalandın. Adın da zaten Halil Arı. İyi düşün.. Halil Arı

diye biri ölü bulunacak... İyi düşün.

Belgrad ormanlarına götürüp vurmaktan sözediyorlar. Hem inanmıyorum, hem de doğru olabileceğini düşünüp umursamadığımı anlıyorum.

Konuştuklarını dinlemek istemiyorum, kafamı toparlamam lazım, nasıl yakalandık?.. Elektrik verdiklerinde yine bağırıyorum, ama sesim artık çok az çıkıyor. Kendimi yokluyorum, ne kadar sürerse sürsün hepsine hazırım. Çok iyiyim.

Tekrar indiriyorlar, askıyı çözdüler, yine öne doğru düştüm. Birisi sırtıma ve belime birşeyi kaldırıp kaldırıp vuruyor. Her vuruş sırtıma, belime boydan boya temas ediyor. İki ucundan tutarak vurduğu şeyin kum torbası olduğunu tahmin ediyorum. Anlaşılan uzun ve geniş olmalı. Her vuruşta bütün soluğum dışarı çıkıyor. İçim sallanıyor, ama acı hissetmiyorum.

— Ciğerlerini parça parça tüküreceksin lan!

...

Ayağa kaldırdılar, iki basamağı iniyoruz; yönümüz yine tuvalet. Yıkarken kollarımı bilhassa ıslattıklarını farkediyorum, herhalde çabuk his gelsin diye.. Hortumu kıçıma sokmaya çalışıyor.. Yine rüzgarda bekletme..

Aynı iki basamağı tekrar çıktık. Sanırım askı odasının solunda bir başka odaya aldılar. Plastik iskemleye oturttular. Birisi saçımı arkaya doğru sıvazlayıp yoluyor, bir taraftan da sol yanağımı tokatlayıp duruyor.

— Kulağını patlatacağım senin.

Göğsümün sol tarafının ağrıdığını anladı, oraya vuruyor. Müzik gürültüleri arasında işkence çığlıkları duyar gibi oluyorum. Bu sırada kulağıma gelen bir konuşma beni irkiltti:

— Reis ne yapıyor?

— Reis demleniyor.

"Reis" lafına bütün antenlerim kabardı. "Demlenme" lafını daha önce ben askıdayken"iyice süzüleceksin, sonra demleneceksin" diye kullanmışlardı. Y veya V askıda herhalde diye

düşünüyorum, her ikisiyle de bugün görüşmüştüm.

Tekrar soğuk su ve kurutma faslı, yine aynı odadayım.. Sandalyede vücudum ve kafam öne düşüyor. Birisi karşımda oturmuş, ayağını suratıma dayayarak beni dik tutuyor. Ayakkabının kauçuk tabanı suratımda, öylece duruyorum. Başka biri omuzlarıma vuruyor, ellerimle oynuyor, parmaklarımı büküyor.

— Kolları gitmiş.

Karşımdaki konuşuyor:

— Adın ne?

— Halil Arı.

— Memleketin nere?

— Alaca.

— Sen Mehmet Arıç'ı tanımıyor musun yani?

— Tanımıyorum.

— Hiç mi tanımıyorsun?

— Hiç tanımıyorum.

— Konuşmayacak mısın?

— Konuşacak hiçbir şeyim yok.

— Hiçbir şeyim yok.

— Hiç mi bir şey yok?

— Hiç yok.

Çığlıklar kesildi, müzik gürültüsü kesildi... Odada iki kişi var, suratımda kauçuk ayakkabı tabanı, öyle duruyorum...

Dışarıdan yine telsiz sesleri ve gürültüler gelmeye başladı. İçeri birisi girdi, ötekiler soruyor:

— Kaç kişi geldi?

— Óhoo, 25-30 var.

— Saat kaç?

— Dört oldu.

Aradan zaman geçti. Gürültüler devam ediyor. Saç çekip dayak atanın, sakin ve kederli sesini kulağımın dibinde duyuyorum:

— Arıç, evlerinizi bastık. İki şehidiniz var. isimlerini bilahare bildireceğiz.

Sarsıldım... Gerçek olması çok mümkün. Besbelli ki, takip var. O gün mühürleri almak için silah olan evlerden birine girip çıktım. Gerçi her zamanki gibi oldukça uzakta arabadan inip sokak aralarında takip kontrolü yaptıktan sonra eve girdim ama daha önceden tespit edilmiş de olabilir. Ya Keskinle Zekiye, ya da öteki evde Mertle Sultan. ikincilerse zaten doğru dürüst çatışamamışlardır; bir tek silah vardı evde. Zekiye son günlerde evde kalmıyordu. Ama o gece büyük ihtimal eve gelebileceğini söylemişti Keskin. Mert de son günlerde evin etrafından işkillenmeye başlamıştı. Evet, doğru olabilir. Moralim bozuluyor, içim kararıyor.. Çabuk toparladım kendimi. Doğru neyse o olacak. Ben burdayım; ne yapmam lazımsa onu yapacağım: Aynen devam.

Bir süre sonra Atakan girdi. Ağır, ağır her heceyi vurgulayarak sakin ve güvenli bir ses tonuyla :

— Evet Mehmet Arıç. (....) kişiyle Konferans yaptınız, 30 tanesini getirdik. Güreş burada, Arzu burada, Hayriye, Vedat; sizin Yunanistan işlerini yapan... Olcay burda. Sinanla Gülistan'ı zaten tanırsın, senin İzmir'e gönderdiğin Sevil burda, Murat... hepsi burda.

Atakan birşeyler konuşuyor, ben saydığı isimler üstüne düşünüyorum. Hem şehitlerden bahsetmedi hem de çatışma olması muhtemel iki evden birer kişinin ismini "burdalar" diye saydı.. Şehit işi palavra olabilir.. Ben gene de doğru olduğunu kabul ettim, ona göre kendimi hazır tutmam lazım.

— Anlatacak mısın?

— Yok.

— Yıkayın bunu.

Artık her yıkama faslında ağzıma su tutup ne yaptığıma bakıyorlar. Kuruttuktan sonra aynı odaya getirip oturttular. İşkencecilerden genç bir ses:

— Daha ne kadar dayanacağını zannediyorsun?

Üsteliyor:

— Nereye kadar dayanacaksın ha, söyle!

— Ölüme kadar, dedim. Hiç düşünmeden, böyle ağzımdan çıktı. Ötekisi hiçbir şey demiyor.

...

Donumu giydirdiler, kazağımı giydirdiler. Aynı yerde duvar dibine diktiler.. Dışarıdan ne gürültü, ne bağırtı, çağırtı gelmiyor artık. Eğer daha önce saat dörtse sabaha yaklaştık demektir. Biri ötekine soruyor: "Ne zamana kadar buradayız?" "Altıya kadar". Öteki kızıp küfrediyor.

Düşünüyorum, MK'cılar kesin burda, başka kimler vardır acaba?.. Çok kötü yakalandık, çok. Kendimi yokluyorum, şehitler meselesinin doğru olduğunu kabul ederek tekrar yokluyorum. Konferans kararları arasındaki SHB G. Konsey kararını hatırlıyorum, ben kaleme almıştım. Orada şehit yoldaşların isimlerini sayarak "onların bayrağını TDP saflarında zafere ulaştıracağımıza, halklarımız önünde söz veriyoruz... Ya Zafer, Ya Ölüm!" diye yazıldığını hatırlıyorum. Şimdi o sözlerin sorumluluğunu çok somut olarak hissediyorum. Kendimi çok sağlam hissediyorum. öldürürlerse şehit olacağımı düşündüm, yüreğim kabardı.

Bir taraftan da bundan sonra ne yapacaklar diye düşünüyorum. Y, son girişinde işkencenin 5-6 gün sürdüğünü, birşey çıkartamayacaklarını anlayınca hücreye atıp sadece ara sıra ıslatmakla yetindiklerini anlatmıştı. Benimki de öyle mi olur, yok hayır. Askeri işlerden dolayı daha ağır olması lazım.. Filistin askısında elektrik, başka çeşit askılar yaparlar. Daha başka şeyleri aklımda sıralıyorum. Filistin askısını hiç yaşamadım ama dayanacağımdan eminim. Hepsine dayanırım. Herkesin çözülüp karşıma getirileceğini varsaydım; buna da hazır olduğumu görüyorum. Şimdiye kadar ki gibi gideceğim.

Daha öncekilerden biliyorum. Sabahın gelişini temizlik

görevlilerinin ortalığı temizlemesinden anlayacağım. Sesler başladı ve iki kişi geldi. Başımdaki iki kişi gitti. Kendi aralarındaki konuşmalarda "iki saat" gibi birşey geçti. Ayakta durmayıp çöküyorum. Kaldırıyorlar. Duvara dayanıyorum. Çekiyorlar. "Helaya gideceğim" dedim. "Dur bakalım, konuş, helaya gidersin." "Buraya işerim". "İşe de anamı sikeyim" "İşeyeceğim". "Bekle lan eşşeoğlueşşek". Bekliyorum, anlaşılan götürecek.. Helaya götürüyorlar. "Donumu indir" dedim, indirdi. İşemem uzun sürdü. Demek ki, dün hiç işememişim. Tekrar getirip aynı yere diktiler. Mesai başladı herhalde, insan sesleri çoğaldı. Bir köpek havlaması duyuluyor, binanın içinden geliyor. Beni bekleyen nöbetçiler tekrar değişti. Müzik gürültüsü yine başladı, çığlık sesleri karışıyor.. Bizden kimler olabilir düşüncesiyle tekrar helaya gitmek istiyorum. Beni ıslatırlarken başka birini işetmek için tuvalete getirdiklerini farketmiştim. Helaya gitmem lazım, bizden birileri varsa anlamam lazım. "Helaya gideceğim". "Yeni gitmiştin ya lan" diyor. Demek ki, bir önceki nöbetçilerden helaya gittiğimi öğrenmiş. Yine de götürdüler. Ama tuvalette kimse olduğuna dair bir ses yok. Yine donumu indirttim. Bu sefer oturdum. Ne büyük, ne küçük tuvaletim yok.

— Hadisene lan çabuk.

— Bu durumda yapamam.

— Ya hangi durumda yaparsın, kalk bakalım.

Tekrar aynı yere götürüp diktiler. "Tuvaleti yok ibnenin, gezmek istemiş" diyor ötekine.

Tim'dekilerin sesleri geliyor, biraz sonra kendileri de geldi.

— Nasılsın?

— İyiyim.

— Adın ne?

— Halil Arı.

Soyundurdular, birisi sırtıma, kaburgalarımı, göğsüme vuruyor. Nereye vurursa acı duyduğumu anlıyor, ağrıyan yerlere

vuruyor. Oturttular, saç çekici saç yolmaya ve suratımın solunu tokatlamaya devam ediyor. Yine soğuk su, rüzgarda kurutma, yine dayak, soğuk su, dayak... Böyle devam ediyor. Kendi aralarında yemek konuşuyorlar. Herhalde öğle oldu. Bir süre sonra Atakan'ın sesini duyuyorum: "Mehmet Arıç, düşün taşın. Dayanamazsın. 1985'den beri kaç sene geçti (hep 1985 diyor, halbuki 86 demesi lazım). Bu kadar zamanda biz de teknik olarak geliştik tabii. Biraz sonra sen de yeni yöntemlerimizi göreceksin zaten. Buza yatırma, bok çukuru, ters askı... Bir sürü adamı öldürttün. Mehdi geldi buraya, cebinde bin lira para vardı. Adamları kullanıp para da vermediniz. Ona 15 gün biz baktık burada. Sonra sana cezaevinden eleştiri mektubu yazdı. Sen bilirsin, istersen diren, bizim zamanımız çok. Nasıl olsa sonunda anlatacaksın, sen de pişman olacaksın bu kadar inat ettiğine..." Yine silahları, patlayıcıları sayıyor, SHB'lilerin isimlerini sayıyor.

— Kaldığın evi vereceksin, silahları vereceksin. Zaten bittiniz.

Konuşmayı kesti, genç seslerden biri soruyor:

— Adın ne?

— Halil Arı.

Yine çullandılar, sağdan soldan vuruyorlar. Göğsüme çok şiddetli bir yumrukla yere yığıldım, soluğum kesildi.

— Kampta eğitim diye çocukların anasını belliyordun, şimdi sen dayan dayanabilirsen bakalım!

Kaldırdılar, tekrar soğuk suya götürdüler. Soğuk su, rüzgar, dayak, tekrar soğuk su.. Bu arada birisi avucumun içine bakıyor, elleriyle yokluyor. "Elinde nasır yok lan sen nasıl gerillasın?"

Elimi incelemesinden, acaba kamptan ne zaman şehire indiğimi mi anlamak istiyor, diye düşünüyorum. Çünkü kampımız Bolu dağında diyorlardı..Yine bir duvar dibine diktiler. Ağzım kupkuru ve çok acı. Bugün Salı, ikinci gün.

MK'cılar ne durumda acaba? Şimdiye kadar seslerini duymam gerekmez miydi? Belki de yakalanmadılar. Eğer öyleyse ben kesin A'ya açtığım telefondan dolayı yakalandım demektir. Bu durumda akşam ben eve gitmeyince sabahı beklerler. A yakalandı mı? Beni tek aldıklarına göre, olsa olsa onu benden önce evinde veya sokakta aldılar. MK'cılar yakalanmadıysa benim yakalandığımı tahmin ederler. SHB'liler ise ancak hafta sonunda anlarlar, onlara 5-6 gün işlerim olduğunu söylemiştim. 1986'daki timin değiştiğini söylemişlerdi. Şimdiye kadar Atakan'ın dışında bir tek yaşlı ses işittim, ötekiler hep genç sesler...

Şimdi sesler azalıyor, anlaşılan akşam oluyor. etrafımda dolaşıyorlar.

— Mehmet Arıç, söyleyeceğin birşey var mı?

— Yok.

— Hah hah haa!.. Amma da tongaya düştün. Adını söyleyince cevap verdin.

— Adım Halil Arı.

— Baban var mı?

— Öldü.

— Anan var mı?

— Var.

— Senin abin var mı?

— Yok.

— Başka akraban?

— Yok.

— Ananı da abini buraya getireceğiz, bakalım onlara ne diyeceksin? Onları da tanımayacak mısın?

— Ben Halil Arı'yım.

— Evin nerde?

— Evim yok.

Kendi aralarında konuşuyorlar.

—Yukarıdan çantamdan dürbün gibi birşey var, onu getir. Bilgisayar.

"Bilgisayar" lafını duyunca aklıma hemen üstümdeki küçük kağıda yazılı şifreli ve şifresiz telefonlar geldi. onları mı çözecekler? Şifresizler önemli değil, onları şifresiz yazarken aksi bir durumda başlarına iş çıkartmış olacağımı zaten göze almıştım. Onları getirmiş de olabilirler. Şifreliler hangileriydi diye tekrar kafamdan geçiriyorum. Pek endişe etmiyorum, nasıl çözebilirler ki?

Konuşmalar arasında Atakan'ın sesi geliyor. "Kozyatağı" lafı geçti. Atakan birini gönderiyor, ona yol tarifi yapıyor. Ortalıkta bir şeyler dönüyor. Ama anlamadım...

Atakan: (Yine tane tane konuşuyor)

— Mehmet Arıç.. Üstünde bir sürü fiş çıktı. Ya Üsküdar'da ya Ümraniye'de, ya Kozyatağı'nda oturuyorsun. Sen söylemesen bile birazdan biz bulacağız.

İki bakkal ismi söylüyor... Birisini bir türlü anlayamadım. Ötekisi Çınar Market veya Çınar bakkaliye...

Anladım ki, KDV fişlerinden ev bulmaya çalışıyorlar. Gene endişe etmeye başladım. Nerelerden alınmış fişler vardı diye bir kere daha hatırlamaya çalışıyorum. Kozyatağı olsa olsa M'den aldığım fişlerle ilgili olmalı. Onlardan birşey çıkartamazlar. Yakalandığım günkü alış-verişlerin bir kısmını toplantı yapılacak evin yakınından yapmıştık. Üsküdar demeleri ondan olmalı. Acaba M'nin verdiği fişler arasında öbür evin yakınlarındaki bakkallar da var mı? Resmimi gösterseler oradaki bakkallar tanır mı? Herhalde tanımazlar.. Peki, Ümraniye nereden çıktı? O civardan alınmış hiçbir fiş olmaması lazım.

Genç seslerden biri:

— Konuşacak mısın?

— Hayır.

--- Konuşacak mısın?

— Konuşacak birşeyim yok.

— Konuşacaksın!

— Hayır.

— Konuşacaksın! Tekrar girişmeye başladılar. Biri penisimi sıkıyor, biri kıllarımı yoluyor, biri yumrukluyor... Tekrar soğuk su, rüzgar, soğuk su... Böyle gidiyor. Bir süre sonra kestiler, yine üstüme don ve kazak giydirdiler. Duvara diktiler. Bir süre sonra pantolonu da giydirdiler. Beklerken birisi enseme yapıştırıyor: "Bundan sonra konuşursan ananı s...erim lan!" Duvara yapıştım, duruyorum, çöktüm. Askı odasının kapısının ağzında gibiyim. Dışarıdan müzik, içeriden çığlık sesleri geliyor. Çok yakınımda birisiyle uğraşıyorlar; bir erkek sesi ince ince inliyor. Bayan sesleri gelmeye başladı...Birisini askı odasına sürüklüyorlar. İçeriden kısa fasılalarla bağırtılar... Biraz sonra gene sürükleyerek çıkarttılar; inleme sesini bizim Ahmet'e benzettim. Daha önce işitmediğim işkenceci sesleri var; muhtemelen başka devrimciler, başka timler de olmalı. Ortalık bayağı kalabalık... Mehmet Can, Savaş gibi isimler işitiyorum. (Çok sonra anladım, Hizbullah ve TİKKO'lular da işkencede)

Ağzım iyice kurudu.. arkadan omuzuma gelen bir tekme beni duvara yapıştırdı; gülüyorlar.

Sabaha kadar işkence sesleri sürdü gitti.

Artık anladım ki, iki saatte bir beni bekleyen nöbetçiler değişiyor. Bekleyenler bazen bizim timden, bazen başkaları. Kimisi oturduğumda sesini çıkartmıyor, kimisi kaldırıyor. Yabancı bir ses:

— Su içer misin?

— İçmeyeceğim.

— Az birşey içeceksen götüreyim.

Belli ki beni denemeye çalışıyor.

— İçmeyeceğim.

— Siz manyaksınız oğlum.

Müzik ve işkence sesleri kesildi.. Sabah mesaisi başlıyor. Ortalık gene kalabalıklaştı. Beni üç adım ileri götürdüler. Daha önce duymadığım bir ses yanıbaşımda konuşuyor: "Adın ne senin?" "Halil Arı". "Senin adın Mehmet Arıç'mış. TKP(B)

örgütünün askeri sorumlusuymuşsun. İdeolojiniz artık çöktü hepinizin; boşuna uğraşıyorsunuz. Devletle başa çıkamazsınız..." Sakin bir ses tonuyla böyle şeyler söyledi; gitti. Başımda duran polislerden biri ötekine konuşuyor: "Müdürle de tanıştı".. "Müdürle de tanıştın lan Mehmet".

Timdekiler geldiler. Aşina olduğum genç seslerden birisi:

— Arıç, iyi misin?

— İyiyim. Benim adım Halil Arı.

— Yarrak iyisin lan! Sen Allah'a inanıyor musun?

— Hayır.

— Tekniğe inanıyor musun?

Ne olacağını anladım. 1986'da takipte çekilmiş fotoğrafları getirip, "bizde bilim var teknik var, sen tekniğe inanmıyor musun?" diye takipteki fotoğrafları getirecekler diye bekliyorum.

— Tekniğe inanmıyor musun?

Cevap vermedim.

- Sen daha önce burdan geçtin. Parmak izlerin burada var. Parmak izi ömür boyu değiştirilemeyen, yok edilemeyen tek izdir. Şimdi senin parmak izini alıp Mehmet Arıç'ınki ile karşılaştıracağız. Sen de biz de senin kim olduğunu anlayacağız.

Alel usul, parmaklarını bir ıstampaya bastırıp ellerinde tuttukları kağıtlara parmak izi alıyorlar.

Bir süre sonra tekrar geldiler:

— Parmak izi kontrolünden anlaşıldı. artık inkar edeceğin birşey kalmadı. Sen Mehmet Arıç'sın.

— Ben Halil Arı'yım.

— Tekniğe inanmıyor musun sen?

— Hiçbir şeye inanmıyorum.

— A..na koduğumun çocuğu bir tek kendine inanıyorsun değil mi? Lan hıyar, hâlâ anlamadın mı? Sen ister Halil ol, ister Mehmet Arıç, bizim için hiç farketmez. Sen burdasın ya yeter, elimizdesin oğlum elimizdesin.

Yine yemek meselesi konuşuyorlar, öğle oldu demek ki.. Daha sonra akşam, mesainin bittiği yukarı katlarda insan seslerinin çekilmesinden belli oluyor. Biraz sonra müzik gürültüleri başladı.

Timdekiler etrafta dolaşmaya başladılar yine. Soyundurdular, soğuk rüzgarda kurutma fasılları yine başladı. Bir ara Atakan geliyor:

— Evin Üsküdar'da.

— Benim evim yok.

— Biz biliyoruz, bir toplantı yapacaktınız. Toplantıdakilerin bazılarını yakalayamadık ama diğerleri burada.

Bu sözler kafamı çok yoruyor... Soğukta kurutma sırasında başka birisi "Üsküdar'da veya Ümraniye'de kalıyorsun" diyor. Biraz evvel Üsküdar'dı, Şimdi Ümraniye. Yine eklendiğine göre net birşey bulabilmiş değiller. Hâlâ arıyorlar diye düşünüyorum. Toplantı işi doğru ama Atakan'ın dediği gibi evi bulmuş olsalar; niye tekrar sorsunlar... MK'cılardan hiç kimse yakalanmış değil herhalde.

— Söyleyeceğin birşey var mı?

— Yok.

— Hiç mi birşey yok?

— Hiçbir şey yok.

Hiç kızgınlık belirtisi göstermeden, vurmadan, dövmeden soğuk su ve rüzgarda kurutma seanslarına devam ediyorlar... Bitti. Giydirdiler, duvara dönük diktiler. Bu gece de böyle geçti diyorum kendi kendime. Sabaha kadar dinlendirdikten sonra yarın çok sert girişirler artık diye düşünüyorum. Ağzım tahta gibi ve apacı.

Sabah oldu. Bugün çarşamba olması lazım. Bir ses karşımızdan konuşuyor:

— Artık yaşlandın, yaşın 37. Artık askeri işler yapamazsın. Zaten eşgalden hemen yakalanırsın. Bundan sonra koordinatör olacaksın. Dergide çalış, koordinatör ol, legal işler yap.

Adam bu minval üzre nutuk çekip gitti.

Ağzım bugün iyice acılaştı.Herhalde mide suyu ağızı geliyor.

— Ulan o kadar yıkadık, hâlâ ne biçim kokuyorsun?

— Bu herif ne kokuyor lan?

Ben de ara ara pis bir koku hissediyorum. Sonradan anladım sebebini; ağzımdan çok pis bir koku geliyor.

Gündüz geçti , akşam müzik sesleri ve bağırtılar yine başladı.

Düşünüyorum, şehitler de yalan, SHB'lilerin yakalandığı da. Öyle olsaydı şimdiye kadar belli olurdu. Herhalde benden başka yakalanan hiç kimse yok. Buna gitgide daha çok inanıyorum, bayağı keyifleniyorum. Sonra hepsinin doğru olabileceğini düşündüm. Ona göre kendimi yokladım. Gene çok iyiyim, hiçbir şey kabul etmeyeceğimden eminim.

— Bu akşam kampa gideceğiz seninle.

Bunu genç seslerden biri söyledi ve uzaklaştı. Ne demek istedi, götürüp vurmaya mı karar verdiler. Şimdilik bize infaz yapmaları için pek birşey yapmadık bugüne kadar. Olsa olsa bir yere götürüp öldürecekmiş gibi numara yaparlar.

Zaman geçiyor...

— Nasılsın?

— İyiyim.

— Birşey söyleyecek misin?

— Hayır.

— Niye?

.....

Canım hiç konuşmak istemiyor. Zaten mecalim iyice azaldı. Sesim az ve kısık çıkıyor. Bana bile yabancı geliyor.

Soyundurdular. Yine soğuk su fasılları başladı. Bu sefer çok sürdü. Filistin askısı hâlâ yok. Soğukta kururken vücuduma bakıyorlar:

— Burda var, burda da var..

— Üff, ne olmuş lan buraya?

İzlere baktıkları belli oluyor.

— Lan ne pis etin varmış senin?

Giyindirdiler. Genç seselerden biri:

— Dayanamayacaksın. Bizde başka yöntemler de var. Sen yaşamak direnmektir diyorsun, direnmeye devam et. Senin beyninle dilin arasındaki bağı kopartacağız. Bura konuşmak istemeyecek ama dilin konuşacak.

Böyle diyerek kafama vuruyor.

Tekrar soydular, ıslatıp kuruttular. Giydirdiler, oturttular.

— Sen kimsin?

— Halil Arı.

.....

Sıcak bir ortam, burnumun dibinde bir koku duyuyorum. Sigara dumanı gibi ama sigara dumanı değil.

— Sen kimsin?

— Halil Arı.

Sesim fısıltı halinde çıkıyor.

— Sen kimsin?

— Halil Arı.

— Nerelisin?

— Alaca.

Sesimi zor işitiyorum. Tam kulağımın dibinde konuşuyor. Boyuna adımı soruyor. Dilim ağzımın içinde dönmüyor.

...

Bir masada oturuyorum, bir yaz gecesi.. etrafta ışıltılar var. Müzik sesleri geliyor. Çok ihtiyarlamışım. Burası Yunanistan'da, hemen deniz kıyısında, üstü açık bir taverna. Etraftaki masalarda kadınlar, erkekler gülüyor, sohbet ediyor. İhtiyar bir Yunanlıyım.. Oturduğum masada birileri var. Soruyorlar:

— Sen kimsin?

— Halil Arı. Çok yaşlıyım ve yorgunum. Zor konuşuyorum;

sesim fısıltı halinde.

— Biz senin gerçek kimliğini merak ediyoruz.

Kafam karışıyor, masadan kalkmak istiyorum. Kollarıma, omuzlarıma yapışıyorlar. Güçsüzüm, yaşlıyım. Etrafta bir sürü insan kendi aleminde, bizi hiçbiri görmüyor mu?.. "Siz Rum değil misiniz?" dediğimi hatırlıyorum. "Biz şerefli Türk polisiyiz lan! Rum sensin ibne!" diye bağırıyor biri. Müzik sesi çok yüksek, onun için etrafta eğlenenler birşey duymuyor herhalde.. Anladım, evet bunlar Türk MİT'i. Ben ihtiyar bir Yunanlıyım, ellerinden kurtulamıyorum. Allah allah, ne biçim iş.. "Bu işler böyle olmaz" diyorum. "Ya nasıl olur lan!" Nasıl kurtulacağım, bağırmak istiyorum, sesim hiç çıkmıyor. Başka masalardan kimse buraya bakmıyor, baksalar durumu anlayacaklar. Evet, tavernanın terasından denize atlamalıyım. Herkes olayı görecek, MİT'çiler kaçmak zorunda kalacaklar... Şu anda kollarımı tutan kimse yok. Şimdi.. Fırladım, terasın sonuna doğru... Off!.. Kafam çok kötü çarptı bir yerlere.. Deniz nerede? Arkamdan koşuşturmalar...

— Nereye kaçıyor lan bu?

— Üff, kafaya bak, kesilmiş lan!

— Lan firar mı edecektin? Şimdiye kadar Gayrettepe'den firar eden oldu mu hiç?

— Lan Mehmet akıllıymışsın ha..

— Ben demedim mi, yanından ayrılma diye!

— Sen çay istedin, ben de sana yukarıdan çay getiriyordum.

— Kafaya bak!

Vay anasını, burası Emniyet! Kafamla uğraşıyorlar, ıslak bezler, alkol kokuları.. Kafamın önüne, yanına toprak gibi birşeyler bastırıyorlar. Evet, beni uyuşturarak konuşturmak istiyorlar. Bir anda İmdat'ın Emniyet hikayesi aklıma geldi, böyle şeyler anlatıyordu. Vay anasını, kendimi toparlamam lazım.. aklımdan Halil Arı, Alaca, evim yok kelimeleri dışında her çeşit kelimeyi silmem lazım. İçimden hep bu kelimeleri tekrarlamaya

başladım. Çok bitkinim, ağzım acı bir tahta gibi. Koku, o duman kokusuna dikkat etmek lazım...

— Lan adın ne?

— Halil Arı.

— Demin kafayı yedin oğlum. "Ben general Santos'um" dedin.

— Sen general Santos musun lan? Hah hah ha...

Vay anasını, vay anasını... Çok bitkinim...

....

Burası Edirne hastanesi... Polisler beni hastaneye getirmişler. Hastane binasının dışında bir demire kelepçelemişler; ayaktayım... Durumu gören hemşireler, doktorlar polislere bağırıp çağırıyorlar. Bunlar Sağlık-Sen'ci hemşireler. Çok iyi, herkesin haberi olacak şimdi. Hastanenin önüne doğru uzaktan yaklaşan slogan sesleri geliyor. Bir sürü insan toplanmış protesto ediyor. Bizimkiler ayarlamıştır.. Çok iyi. Burada bu kadar güçlü olduğumuzu tahmin etmiyordum. Vay anasını, yakınımda Servet Hoca duruyor. Demek ki, Eğit- Sen'ciler de gelmiş. Polisle konuşuyor; "buraya kelepçelemeyin" diyor. Sonra çekip gidiyor. Bütün söylediği bu kadar. Ne biçim adammış be! Hiç uğraşmıyor polislerle. Kelepçeden elimi kurtarmaya çalışıyorum. "Dur lan!" diye bağırdı yanımdaki polis. Polis yaklaşan kalabalığı durdurdu herhalde slogan sesleri gelmiyor.. Biri soruyor: "Adın ne?", "Halil Arı"...

...

Bileğim kelepçede. Kelepçe açılıyor. "Yürü!". Sırtımdan tuttu itiyor. Bu sesi tanıdım; burası Gayrettepe. Çok yürüttü.. "Burda dur!" Duvara alnımı dayayıp gözbağımı yukarı kaydırmak için duvara sürtüyorum. Altı az açıldı, ayaklarımı gördüm. Üstüm giyili, ayakkabım ayağımda. Işık aralığını biraz daha büyütüp döndüm, sırtımı duvara dayayıp çöktüm. Etrafta nefes sesleri, fısıltılı konuşmalar ve dolaşan adamlar var. Gözbağının altından bakıyorum. Bir sürü insan gözleri bağlı

yerlere oturmuş aralarında polisler dolaşıyor, onlarla konuşuyor. Yakınımda biri birşeyler yiyiyor. Emniyette olduğumu biliyorum ama bunlar kim? Kafam karışık, her tarafım sızlıyor. Birisi bir tekmeyle kaldırdı, duvardan uzaklaştırdı. Ayakta bayrak gibi sallanıyorum. Çöktüm yavaş yavaş, sızıyorum... Betonun soğuğuyla kendime geldim, doğrulup oturamıyorum... Taverna ve Edirne hastanesi. Aynı hayalleri tekrar yaşıyorum. Duman kokusu.. O kokuya karşı uyanık olmam lazım. Vay be, ne biçim uyuttular. "Ben Halil Arı'yım, Alacalıyım, evim yok". Kafamda bunlar tekrar edip ezberlemeye çalışıyorum. Ağzım çok acı. Su içmediğimi hatırlıyorum. Küçük dilim kuruyup aşağı sarkmış gibi geliyor. Yutkunamıyorum...

...

— Kalk!

Evet, şimdi dinlendirip iyice ağrıları hissettirdikten sonra birden ve çok şiddetli yüklenecekler... Kendimi yokladım, bütün bedenimin yoğunlaşmış acıya kestiğini hissettim kendi kendime. Hazırım, herşeye hazırım. Başından beri Halil Arı, Alaca, evim yok, söyleyeceğim birşey yok sözlerinin dışında kelime kullanmadım. Aynı kelimeleri çevirip çevirip ezberliyorum... Yürütüyorlar... Müzik sesi yok galiba.

Genç işkencecilerin ve saç çeken dayakçının seslerini duyuyorum.

— Sen general Santos musun lan? Hah hah ha..:

— Siz Rumsunuz ibne diyor. Rum sizsiniz oğlum siz!

— Adın ne?

— Halil Arı.

Dayakçı devreye girdi, artık saç çekmiyor, suratıma yumruklar, tokatlar... Artık her tokatta beynim ,sallanıyor. Birisi "kanıyor" dedi. Herhalde kafam kanadı. Tokatlamayı bıraktı. Sol göğsüme şiddetli bir yumruk. Orasının ağrıdığını daha önce anladıydı. Düştüm. Kaldırdılar. Kaburgalarıma vuruyor.

Göğsümün ortasına şiddetli bir yumrukla gene yere yığıldım... Soydular. Soğuk su faslı gene başladı. Islanırken de, rüzgarda kuruturlarken de sesli titriyorum. ama iyi alıştım artık, ne kadar uzun sürerse sürsün kaburgalarıma vurmalarından daha iyi geliyor... Hortumla hayalarıma vuruyor... Kendileri giydiriyorlar.

— Niye düğmeli pantolon giyiyorsun lan, fermuarlı giysene, bizi uğraştırıyorsun.

— Ne pis kokuyon lan sen!

Ağzımdan çıkan pis koku iyice arttı. Yutkunmaya çalıştıkça sanki küçük dilim kurumuş gırtlağıma yapışıyor, açılmıyor.. Limon, portakal çiğnediğimi tahayyül ederek ağzımda tükürük oluşturmaya çalışıyorum; hiçbir şey olmuyor.

...

— Adın ne?

— Halil Arı.

— Ha Halil Arı, ha Mehmet Arıç ne farkeder oğlum?

— Zaten Halil Arı'nın da Mehmet Arıç'ın da memleketi, ana adı aynı.

— Evli misin?

— Bekârım.

— S..tir lan, bu yaşta bekâr olunur mu?

— Nerde kalıyorsun, Üsküdar'da mı, Ümraniye'de mi?

— Benim evim yok.

Atakan geliyor, birşeyler konuşuyorlar, gene soyundurup soğuk su banyosuna götürüyorlar...

...

— Geldiğin günden beri on yaş ihtiyarladın Mehmet!

— Eee, o kadar adamı öldürttün. Bekaa'ya gittin, eğitim yaptırdın. Bu kadar olacak değil mi?

— Dayanamazsın.

— Su içer misin?

— Hayır.

— Sigara?

— İçmem.
— Hiç mi içmiyorsun, burda mı içmeyeceksin?
— Burda içmeyeceğim.

Çoğu gitti, sanırım gene iki kişi bıraktılar başımda... Yakalanışımdan itibaren herşeyi yeniden gözden geçiriyorum. Artık şu kişi de burda, şunu da yakaladık gibi şeyler söylemiyorlar. Ben randevu yerine vardıktan üç-beş dakika sonra yakalandım. E niye gelmedi? Belki ben yakalandıktan sonra geldi, belki de yolda aldılar. Bir tek o yakalanmış olabilir, başka kimse yakalanmadı... Herşeye hazır mıyım? Hazırım.

...

Atakan'ın sesi duyuluyor. Beni yürütüyorlar, bir odaya girdik. Yoğun duman kokuları, odada birileri var, fısıltıyla konuşuyorlar. Fısıltılardan biri bir bayan sesine benziyor. 1986'daki "Abla"yı mı getirdiler?

Bir erkek sesi soruyor:
— Adın ne senin?
— Halil Arı.
—Nerede yakalandın?
— Üsküdar'da.
— Orada ne yapıyordun?
— Geziyordum.
— Sen birini bekliyordun, kimdi gelecek olan?
— Kimseyi beklemiyordum.
— Nerede kalıyorsun?
— Adana'dan yeni geldim.

(Ulan, niye böyle dedim. Benim aile evim Adana'da. Halbuki ben Mehmet Arıç adını kabul etmiyorum)

Hemen değiştirdim:
— Alaca'dan geldim.
— Alaca'da evin nerde?
— Adresini hatırlamıyorum.
— İçinde mi, köyünde mi?

— İçinde.

Resmi ve kendine güvenli bir sesle soruyor:

— Senin siyasi görüşün ne?

— Ben devrimci birisiyim.

— Hangi örgüttensin?

— Örgütüm yok.

Bu adam ya tim'in üstünde biri, ya da savcı olabilir.. Tekrar kaldırıp götürdüler.

— Su içecek misin?

— Yok.

Birisi yanaklarıma bastırıp ağzımı açtırıyor, parmağını ağzımın derinlerine sokup parmağını damaklarımda gezdiriyor.

Her yanım ağrıyor, çöküyorum kaldırıyorlar, duvara yapışıyorum, uzaklaştırıyorlar. Bekletip bekletip birden askı, elektrik seanslarına alacaklar. Uyumam lazım...

Sırtıma gelen yumrukla uyandım. "Ayakta mı uyuyorsun lan?"

....

Bir ses: "Bu hâlâ burda mı, çözemediniz mi?" Tim'den biri: "Size verelim mi?" "Lan Mehmet seni bunlara verelim mi? Bunlar Hizbullahçı". "Ben başka gruptanım, Hizbullah tim'indeyim. Boşuna direniyorsun, akıllı ol konuş, kurtul."

....

Birkaç kişinin ayak sesleri geliyor, biri yanıma kadar geldi:

— Te de bakayım.

Bir an doktor getirdiler sandım. Susuzluktan dilim ağzımda dönmüyor, herhalde onu anlayacaklar.

— Te... (Sesim çok az çıkıyor)

— Ke de şimdi.

— Kee..

— Bir de pe de bakayım.... Tiikaabeee!

"Tiikaabee.." diye bağırıyor. Bir tekmede yere yıktı. "Bunun niye kafasına sıkmadınız da buraya getirdiniz?" diyor, çekti, git-

ti. Herif Barış Manço'nun "Ayı" şarkısından ilham almış benle dalga geçiyor. Herhalde TİKB timindendir diye düşündüm.

Uyumak istiyorum. Uyukluyorum zaten.

— Sen Alaca'nın Harput köyünü bilir misin?

— Yok.

— Ozan Arif'i duydun mu?

— Duydum.

— Hah! O Harput köylüdür işte.

— Peki; hani adam hakime çıkmış, "Ölenler vatandaş değil Alacalı" demiş, onu biliyor musun?

— Biliyorum. (Bu söylediği, Alacalıların kendi dangalıklarıyla (!) dalga geçen bir fıkra)

— Hanzur dağını da bilirsin o zaman.

— Bilirim.

Bu herif, başından beri işkence seanslarında var. Kesin Alacalı olmalı. 1986'da da başka polislere gösterip "Bu da sizin hemşehriymiş" dediklerini hatırlıyorum. Muhtemelen Gayrettepe'de çok Alacalı polis var.

— Sen de Alacalısın dedim.

— Orasını karıştırma, oralı değilim ama oraları iyi bilirim. Senin adın Halil Arı mı, Mehmet Arıç mı? Doğruyu söyle.

— Halil Arı.

— Yahu ne güzel sohbet ediyoruz. Doğruyu söylesene. Yakalanmadan önce ne sigarası içiyordun?

Anladım ki, beni konuşturup uyutmamak istiyor. Dinlememeye başladım; o hâlâ mesleğin ne, falan filan soruyor...

Çöküyorum, kaldırıyor, ayakta uyuyorum. Soyundurdu; götürdü yıkadı; ıslak ıslak giyindirdi. Islanınca kendime geldim; iyi oldu. Tekrar şimdiye kadar ne olup bittiğini gözden geçiriyorum. Ama bir süre sonra gene uyuma isteği ağır bastı. Kendimden geçip geçip ayılıyorum. Kendime geldiğimde başımdakiler değişmiş. Bunlar da adımı sanımı soruyor.

Biri ötekine:

— En iyi yöntem ne biliyor musun? Bunun s..ine at kılı sokacaksın. Başka bir tane daha yöntem var göstereyim mi? "Göster" diyor öteki. İki taraftan elleriyle karpuz sıkar gibi kafamı bütün gücüyle sıkıyor. Parmaklarımı geriye büküyor. Artık parmaklarımı oynatabiliyorum ama gene de acı hissetmiyorum... Çöktüm, birileri kaldırdı. Duvara yapıştım, kendimden geçtim...

...

Ormanlık, dağlık bir arazinin yamacı... gece... tekme tokat bir ağacın dibinden kaldırıyorlar beni. "Sen gerilla komutanısın ha". Bunlar özel tim, ben PKK'liyim. Yakalanmışım. Yüksek sesle mehter marşı çalıyor; yemek yiyorlar. Birisi bir kadınla nasıl ilişki kurduğunu ayrıntısıyla anlatıyor. Soğuk. Titriyorum. Çöküyorum, tekrar kaldırıyorlar. Başka esirler de var herhalde. Muhtemelen hepimizi öldürecekler... Sızıyorum.

...

Aynı duman kokusu... Sohbet havasında birisi konuşuyor. Yat gibi bir geminin içi burası... Boğazdayız. Gemi sahile yakın, sabit duruyor. Yüksek bir birahane sehpasına dayanmış ayakta duruyorum. Hemen kulağımın dibine eğilmiş, iri yarı şık giyimli gençten biri kibar ve sakin soruyor:

— Sizinle tanışalım.

— Siz kimsiniz, diyorum.

Sesim gene fısıltı gibi, dilim dolaşıyor.

— Ben özel bir görevliyim. Sizinle tanışmamız lazım.

Kim bu, benim burda ne işim var? Sol kolumun kelepçeli olduğunu farkettim, bileğimi oynattım, tuttu. Anladım, bu kesin MİT... Etrafta bir tane garson dolaşıyor, başka kimse yok..

— İsminiz ne?

— Halil Arı (ne kadar zor çıkıyor sesim).

— Asıl isminizi öğrenmemiz lazım.

— Halil Arı.

— Uyumayın, sizinle konuşmamız lazım. (Nefesini bile du-

yuyorum)

— Önce konuşalım, sonra uyursunuz. (Gitmek istiyorum, kelepçe takılıyor, elimi kurtaramıyorum)

— İşim var şimdi konuşamayız.

— Ne işiniz var?

— Uyumam lazım.

— Pekiyi o zaman, evinize gidelim, orada yatarsınız. Eviniz nerde?

— Benim evim yok, sizin eve gidelim.

Kızıyor:

— Bizim evde ne yapacağız lan, s..işecek miyiz ibne?

Ne kadar uykum var, uyukluyorum. Dürtüyor:

— Seninle konuşacağız.

— Sonra konuşuruz.

— Hayır şimdi konuşmamız lazım.

— Niye?

— Vaktimiz lan it, vaktimiz az!

Bağırmasına ayıkıyorum, beni MİT'in gemisine almışlar sorguluyorlar.. "Halil Arı, Alaca, evim yok" kelimelerini zihnimde tekrarlıyorum.. Kafam durmuş tekrarlıyamıyorum. Kendimden geçmemeliyim. Kilitlenmem lazım. Kilitlenmem lazım, kilitlenmem lazım... Kendimi zorluyorum, kilitlenmem lazım, kilitlenmem lazım.

— Ağzımdan çıkan fısıltıyı ben de duydum:

— Kilit..

— Ne kilidi lan?

....

Ankara'nın Mamak, Saimekadın taraflarında bir gecekondunun önünde duran bir minibüsün içinde, ayakta duruyorum. Eski TSİP'li birisiyle ilişki kurmak için bir yoldaşla beraber gelmişiz.. Yoldaş kim, bilmiyorum. Arka koltukta oturuyor. Minibüs boş. Eski TSİP'liyi tanımıyorum. Halbuki eski Ankaralıların hepsini tanımam lazım. Ev de, içinde olduğumuz dol-

muş da onunmuş. Dolmuşun içinde onun evden çıkmasını bekliyoruz. Dolmuşa başkaları da bindi; hiçbiri konuşmuyor. Çok bekledik... Hah, geldi herhalde. ortaboylu, bıyıklı, lacivert elbiseli. Hayret Ankara'da TSİP zamanında hiç görmemişim. Çok bitkinim.

— Ne zaman gideceğiz? diye soruyorum.

— Bekle gelecekler senin adamlar.

Bileğim oynadı, vay anasına bileğim kelepçeli minibüsün demirine, adam dolmuşun içine bizi hapsetmiş.

— Niye böyle yaptın? diyorum.

Gidiyor. Adam bizi aldatmış; mutlaka polise teslim edecek.

— 'Yoldaş bu kim' diye arkaya doğru soruyorum.

— 'Polis' diye cevap veriyor.

Vay bee, ilişki kurmak için gittiğimiz TSİP'li polisle çalışmaya başlamış; bizi teslim edecek. Yoruldum artık; oturmak istiyorum. Kelepçe kolumu havada asılı tutuyor; oturamıyorum. TSİP'li tekrar geldi...

— 'Ne zamandan beri polisle çalışıyorsun' diyorum güçlükle...

— Eskiden beri oğlum.

Canım çok sıkılıyor; adam eskiden beri ajanmış biz de ilişki kurmaya gidiyoruz.

— Başından beri mi polistin?

— Ne diyo lan bu?...

...

Bu rüyadan sonra mıydı, yoksa daha önceleri mi, tam hatırlamıyorum. Ensemden su döküldüğünü hissederek kendime geldim. Tekrar soğuk su ve dayak fasılları oldu.. Dayakçının bağırtıları arasında şunlar önemliydi:

— Kamulaştırma da yapmıyorsunuz lan! Niye kamulaştırma yapmıyorsunuz laaan?

...

Büyük, lüks bir mağazanın vitrininin içindeyim. Vitrinde ne

giyim eşyası, ne manken, hiçbir şey yok. Sandalyede oturuyorum; çok bitkinim; yanımda da M yoldaş oturuyor. M diyor ki:

— Hadi evi boşaltmışlardır, gidelim artık.

Onun T yoldaştan kalma evi aklıma geliyor.

— Niye gideceğiz? Kelimeler ağzımdan zor çıkıyor.

— Boşaltmışlardır.

— Ne biliyorsun?

Kızıyor:

— Nerden bilecem gazeteler yazdı.

Ne diyor bu M? Sırtıma vurmaya başladı; gülüyor. Şaka yaptığını sanıyor aklınca ama çok ağrıyor..

— Elin ammâda ağırmış, diyorum. Vurmaya devam ediyor; manyaklaşmış bu adam. Sol göğsüme çok şiddetli bastırıyor; müthiş ağrıyor. Bu M da mı ajan yoksa? Kalkmaya çalıştıkça tutuyor. Vitrinin içinde çok uzun dikey demir çubuklar var... Birisini kaptım; vitrinin camlarını kırdım. Ama çıkamıyorum. M tuttu, geri çekti ve aynı yere oturttu.

...

— Haydi kalk bakalım!

M, arkama geçiyor, koltuk altımdan tutup kaldırdı. iki kolunu göğsümde birleştirip beni havaya kaldırıdı, taşıyor.. Kaburgalarım çok ağrıyor, inliyorum, bu kadarını yapamaz artık. Ayakların havada taşıyor.. Yere indirdi. Biri alçak öbürü yüksek iki basamak çıkardı... Basamakları tanıyorum. Burası Emniyet. Bu da M değil. Biraz daha yürütüyor... Durduk. "Güm-güm" demir bir kapıyı dövüyor. Kapı açıldı. Beni içeri soktu.

Gözbağımı açtılar. Işıklı bir yer. İki adam garip garip bakıyor. Hücrelerin kapılarını görüyorum. Burası nezarethane.

Bir tanesi sordu:

— Adın ne?

— Halil Arı.

Yürütüp bir hücreye soktular. Döşek ve battaniyeyi

görüyorum; kendimi bıraktım. Buranın nezarehane olduğundan emin oluyorum. Şimdiye kadar ne oldu bittiğini baştan hatırlamya çalışayorum, M'li rüyayı ve ötekileri tekrar görmek istiyorum. İçimden gülüyorum; bitti şimdilik...

...

Bir gürültüyle gözümü açtım. Hücre kapısından birisi bakıyor. Birşeyler söyledi; anlamadım. Yerimden kalkmak istedim; imkansız... Kapattı gitti. Bilincimi topluyorum, şu anda hücredeyim. Kaçıncı gün? Kalkmaya çalıştım; olmadı vazgeçtim. Rüyaları düşünüyorum. Susuzluk ve uykusuzluğun etkisiyle mi? Yok hayır, o duman koksunu çok iyi hatırlıyorum.. Kafama vurarak "burası diline söz geçiremeyecek" dediklerini de iyi hatırlıyorum. Düşündükçe iyice emin oldum: Rüyalarda duyduğum sesler, konuşmalar, benim fısıltı halindeki konuşmalarım hepsi gerçekti. Ben o sesleri farklı bir ortamda duyduğumu sanıyordum, farklı bir ortamda kendimi sanıyordum. Ağzımdan birşey kaçırdım mı? Gördüğüm bütün hayalleri tekrar gözümün önünden geçiriyorum. Yok hiçbir şey söylemedim. Seviniyorum. Duvarlarda tık tıklar işitiyorum. Hücreler arasında sesli konuşuyorlar. Dışarıdan bir bayan sesi geldi. Sesleri dinliyorum; Zaman gazetesinden bahsediyorlar.Yavaş yavaş kalktım, mazgaldan baktım. Dışarıda başörtülü bir bayan var. "pşşt" ettim, yan gözle bakıyor ama konuşmuyor. "Siz hangi davadansınız?" dedim cevap vermiyor. "Burda devrimci var mı?" dedim, kızdan gene ses yok. Çaresiz içeri çekildim.

Hücreyi tanımaya çalıştım. Yerde bir pet şişe dolusu su var, köşede bir naylon torba. içine baktım, bir kutu kesmeşeker. Besbelli polisler koymuş şekerli su içeyim diye. (Sonra öğrendim ki, önceden kalmaymış)

Ağzım müthiş acı ve kupkuru. Suyu içsem mi? Yok, hayır. İşkence bitmedi. Dinlendirip çok yoğun seanslara başlayacaklar. Baştan içmeyeceğim dedim. Herşey bitmeden

içmeyeceğim. Tekrar döşeğe kıvrıldım. Mutlaka uyumam lazım ki; bir daha ki sefere daha güçlü gideyim. Kimse yakalanmadı. Hiçbir şey kabul etmedim. Keyfim çok iyi... Duvarlardaki tık tıklı haberleşmeler yoğunlaştı. Biraz sonra hücrenin arka duvarına vurulduğunu işittim, ısrarla vuruluyor. Ben de vurdum; birisi konuşuyor: "Siz hangi davadansınız?" TDP desem kim bilecek. "TKP(B) davasından" dedim. "Sen devrimci misin? "Ben de TKP(B) davasındanım". Bu sesi hiç duymuş değilim. Polisin numarası mı diye düşündüm. "Adın ne?" diye sordum. "Ahmet (Soyadını da söyledi)." "Tanımıyorum ben". "1983'de gene alınmıştım, bana bıyıklı Ahmet de derler.. Böyle deyince hem sesini, hem kendisini hatırladım, bir kere görüşmüştük. "Senin adın ne?" Adımı söyledim, burada ise Halil Arı olduğumu anlattım. Başka yakalanan kimse olup olmadığını sordum. Saydı. Saydığı isimlerden birini hiç tanımıyorum. İkisi de daha önce SHB'den uzaklaştırılmış tipler.

"Bir de bir kız var, adını bize söylemiyor, Şirvan mı ne?"

İyi... Sonuç olarak MK'cılardan ve SHB'lilerden yakalanan yok. Seviniyorum. Bugünün Cuma olduğunu da öğrenmiş oldum. Demek ki, sabaha doğru beni nezarethaneye atmışlar. Nasıl yakalandıklarını sordum. Öğrendikten sonra anlattı. Bu sefer Şirvan dediği kızın Sevil olduğunu söyledi. Ablasının evinde yakalanmış; sınırlı şeyler kabul etmiş; ev falan vermemiş. Açlık grevi yapmalarını söyledim. S dışında başka kimseye dokunmadıklarını anlattı. İşkence yapılanlar açlık grevi yapsın dedim.

Yoğun bir seansa kendimi hazırlamam lazım. Yattım ve sızdım.

Kapı açıldı. Benim daha önce M sandığım sesin sahibi. Bu, beni Üsküdar'da yakalayanlardan birisi. Gözümü bağladı; çıkardı. Bir masanın başına oturttular; gözbağını çözdüler. Masada bir kağıt. "Özgeçmişini yazacaksın" diyor birisi. Birşey yazmam dedim önce. Bu işin elyazısı ekspertizi için olduğunu

biliyorum oysa. "Yazmazsan olmaz. Bu, elyazını almak için. Nerde doğdun; kaç yaşındasın falan onları yazacaksın". Kalemi elime tutuşturdular. Yazayım birşey olmaz dedim kendi kendime. "Yaz, İşte adından başla." Sadece düz çizgilerle ve kalemi başparmağımla serçe parmağım arasına alıp "Adım Halil Arı" diye yazdım. "Şimdi memleketini ve ne zaman doğduğunu yaz". . "Şimdi ana va baba adını"... "Doğru yaz! Senin tahsilin ne?" "İlkokul" dedim. "İlkokulu nerde okuduğunu yaz". "İşin ne onu yaz".. Yazıyorum "İşim yok".. "Altına tarihi yaz". Tarihi söyledi yazdım. "İmzanı at". Yine Düz çizgilerle H. Arı yazdım. Birden ona kadar rakamları da yazdım...

Tim geldi aldı. İki üç kişiden fazla değiller.

Saç çeken dayakçı konuşuyor:

— Mehmet senden artık birşey istemiyoruz. İsmini ve konumunu kabul edeceksin. Ev de, silah da istemiyoruz. İsmini kabul et; konumunu kabul et.

— İsmim Halil Arı.

— Peki konumun?

— Konumum yok.

Gene sol kaburgama, sol göğsüme vuruyor.

— Ben bunu asacağım!

Tamam, sert saldırı şimdi başlıyor. Bütün bedenimi acıya dönüştürdüm. Ters askıda ayaklarımdan, penisimden elektrik verdiriyorum kendi kendime. Direnmeye başladım bile. Çok iyiyim. Soyundurdular; yürütüyorlar. Kendine has havasından ve ayağımın altındaki fayanslardan tuvalete geldiğimiz belli oluyor. Naylon iskemleye oturttular. Birisi omuzlarımdan bastırıyor, öteki hortumu tutuyor. Biliyorum, titreme bir süre sonra kendiliğinden duruyor. O zaman suyu kesip rüzgara çıkarıyorlar. Soğuk havada titreme tekrar başlıyor. Bir süre sonra duruyor; o zaman yine suya götürüyorlar... Titremelerim kesileli çok oldu; suyu kesmiyorlar. Hiçbir şey sormuyorlar. Arada bir "keselim mi" diye soruyorlar; cevap vermiyorum... Bir

saatı rahat geçti. Hâlâ suyun altındayım. Omuzlarımdan tutan birden bağırmaya başladı:

— Ateşi çıkıyor, ateşi çıkıyor!

Hortum hemen uzaklaşıyor.

— Lan ne biçim ateşin fırladı?

Kaldırdılar, tuvalet çıkışındaki rüzgarlı yere diktiler ama soğuk rüzgar şimdi yok. Anlaşılan fanı açmadılar. Giydirdiler; o iki basamağı yine çıktık. Arkamdan tutup götüren soruyor:

— Su içiyor musun?

— İçmiyorum.

— Şekerli su iç.

Hücrede farkettim; vücudum buz gibi. Battaniyenin altına girdim. Asıl titreme şimdi başladı. Battaniyenin içinde ağzımın pis kokusu dayanılacak gibi değil. Limon, portakal düşünmek de ağzımı sulandırmıyor. Yutkununca gırtlağım yapışıyor; bir daha açılmıyor. Su içsem mi? Ne kadar zamandır pet şişeye bakıp duruyorum. Dün ağzımı çalkaladım; çok iyi geldi. İçsem mi? Nerden aklımda kaldıysa, insan 9 gün hiç su içmezse ölebilirmiş diye kalmış. Şimdiye kadar iyi direndim; bundan sonra da direnirim. "Sadece ismini ve konumunu kabul et" noktasına kadar gerilettim onları. Bir kere daha alırlar; bu sefer de "sadece ismini kabul et yeter" derler. Sonunda diyecek birşeyleri kalmaz. Düşündükçe kendimi daha güçlü hissediyorum. Nasıl olsa su içsem de direnirim; içmesem de. İçeyim artık; evet içeyim. Ama önce bugün günlerden ne? Onu öğrenmem lazım. Cumaysa içmeyeyim; bir gün daha bekleyeyim. Arkadan Cumartesi olduğunu öğrendim. Pet şişeyi ağzıma diktim, yarıya kadar içtim. Tam "yeniden doğmuş olmak" dedikleri gibi. Bir-den kuvvet topladım. Ama şeker yemeyeceğim. S aklıma geldi. Arka hücreden haber gönderdim; "şimdiye kadar kabul ettiklerini de reddetsin, başa dönsün" diye. "Tamam" diye cevap vermiş. İyice rahatladım...

Hücre kapısı açıldı, gözümü bağlamadan nezaretin dış

kapısına kadar getirdiler.

— Resmin çekilecek.

Bir anda antenlerim kabardı. Ben evler çıkmasın diye gazetecilere gösterdiklerinde yüzümü nasıl gizlerim diye düşünürken; şimdi resmimi çekip KDV fişleriyle ilgili bakkallara gösterecekler. Belki gazete ve televizyona verirler. (Daha önce Eyüp'te yakalanan iki kişinin resmini TV yayınlamış ve bunlar hakkında bilgisi olanlar Emniyete başvursunlar diye anons yapılmıştı). Sakallı bir adam fotoğraf makinasıyla bekliyor. "Çektirmeyeceğim" dedim. Nezarethane görevlileri duvara itiyor; ben "çektirmem" deyip itişiyoruz. İçeriye gençten iki polis girdi. Biri arkamdan saçımdan tutup kanırtarak yüzümü fotoğrafçıya tutuyor, fotoğrafçı küçük bir kamerayla film de çekiyor. Ben "film mi çeviriyoruz lan, çektirmeyeceğim" falan diye bağırıyorum. Tanınmayayım diye suratımı buruşturuyorum ama kafamı kurtarıp engelleyemedim. (Bu iki polisten biri, şef yardımcısı, öbürü başından beri işkencede bulunan renkli gözlü bir tip). Sonradan düşündüğümde resmimi normal bir formalite için çektiklerini anlıyorum. Ev bulmak için resim lazım olsa zaten kimliğimdeki fotoğraf yeter.

Ertesi gün bir üst kata çıkardılar. Oturttular. Atakan kendi eliyle saçlarımı kesip merhem sürüp plaster yapıştırıyor kafama. Tek bir kelime bile konuşmuyorlar; birşey sormuyorlar. Kıçıma tekme atıp "götürün bunu" diyor. Tamam artık. Hepsini yendim.

Artık şeker de alıyorum. Ertesi gün iki işkenceci soyundurup iz olan yerlere merhem sürüp masaj yapıyorlar. Dayakçı ve saç çeken konuşuyor: "Takdir ettik seni Mehmet. (...) 'nın komutanı da burda, o konuştu. Tabii senin pek birşeyin yok; onun doğuda çok eylemi var. Ama gene de çok yatacaksın. Hayri Elçin hâlâ yatıyor, Recep Mavi de yatıyor.

Hücreye TİKKO davasından birisini attılar; önce onu da polis zannettim. Daha sonra PKK davasından birisi daha geldi. Onlar da açlık grevine başladılar. Karar alalım ve iletelim;

işkence görsün görmesin herkes yapsın diye konuştuk. Diğer hücrelere ilettik. Bizden S zaten başlamış, V ve Naciye de başladı. Ötekiler katılmadı. TİKKO'cuların da bazıları katılmadı. PKK'lilerin hepsi katıldı.

Hergün açlık grevi tutanağı imzalatıyorlar. Onu da H. Arı diye imzalıyorum. Her sabah saymak için dolaşan gardiyanlardan kimisi adımı Halil Arı diye söylüyor; kimisi Mehmet Arıç diye. Arıç deyince itiraz ediyorum, onlar da alıştı.

Sanıyorum Salı günü 6-7 polis eşliğinde kapalı bir minibüsle Anadolu yakasında polis hastanesine götürdüler. Giderken, işkence esnasında duyduğum ikinci yaşlı sesi de gördüm. 45-50 yaşlarında kasketli bir köylü gibi... "Çıkınca seninle teke tek karşılaşalım, beynini tek memide parçalayacağım" diyor. Suratına baktım, içten bir hırsla konuşuyor.

Hastanede doktorun biri uyduruk bir muayene yapıp rapor yazıyor. Bir başka gençten bir doktor beni yan odaya aldı; timdekiler de girdiler. "Kalabalık olmasın, siz çıksanız iyi olur" gibi şeyler söyledi ama ötekiler çıkmadı. Yakasında ismi yazılı (ama gözlüğüm yok; okuyamıyorum.)

— Bir şikayetin var mı?

— Burası polis hastanesi mi?

— Evet.

— Siz maaşınızı Emniyetten almıyor musunuz?

— Evet. Tam öyle sayılmaz ama öyle denebilir.

— Ne soruyorsunuz?

— Ben psikoloğum. Şu durumunda sana pek yardımcı olamam ama... Tedirginlik, uykusuzluk gibi şeyler hissediyor musun?

— Emniyette ne kadar uyunursa o kadar. (Polisin sahtekâr adamı, iyiliksever numaraları yapıyor diye düşünüyorum. Dikine dikine cevap veriyorum).

— Kendini nasıl hissediyorsun?

— Moralim çok yüksek; keyfim de çok iyi dedim.

Dönüşte Alacalı olduğunu tahmin ettiğim polis ötekilere anlatıyor: "Doktoru mosmor etti bu. Hıyar, gelmiş buna nasılsın diye soruyor. Bu da sen Emniyetten maaş almıyor musun, bomba gibiyim" dedi. Herif de şaşırdı". Gülüyor, doktorla dalga geçiyor. (Genç doktor iyi birisiymiş demek ki.)

Bundan sonraki günler hücrede yatmakla geçiyor. Benim hücredekiler marş, türkü söylüyorlar; çoğunu bilmiyorum... Diğer arkadaşların tek tek ifade vermeye gittiklerini öğreniyorum. Herhalde beni en son gün çıkarıp "ifade vermekten imtina ediyor" diye bir kağıt imzalatırlar. Onu da H. Arı diye imzalayacağım. 15. gün oldu; hâlâ götürmüyorlar.

15. gün adli tabibe çıkarıldık. Sıra gelmediği için mahkemeden tekrar emniyete döndük.

Ertesi gün Savcılıktayız. Savcıya ismimin Mehmet Arıç olduğunu, işkenceyi insan onuruyla bağdaştıramadığım için ismimi kabul etmediğimi söyledim. Devrimci birisi olduğumu, işkencecileri yendiğimi söyledim. Ne dersem yazdırıyor. "Emniyet ifaden için ne diyorsun?" Beynimden vurulmuşa döndüm. "Emniyette ifade falan vermedim" diyorum. Baskıyla bile olsun "şunları imzala" diye önüme hiçbir kağıt getirmediklerini anlatıyorum. Dosyayı karıştırıyor, "zaten imzan yok" diyor. Ben, işkenceye karşı olduğum için ismimi bile kabul etmediğimi, işkencecileri rezil ettiğimi; önüme hiçbir kağıt getirmediklerini söylüyorum."Tamam tamam zaten imzan yok" diyor... Kafam bozuldu, aslında ifade vermiş ama imzalamamış gibi bir duruma düşmüş oluyorum. Polisin 750 Mark ve 250 bin lira paraya, kazak, fanila ve çorabıma el koyduğunu yazdırdım.

Sonra hakim faslı ve saat 19 sularında uzun bir aradan sonra Sağmalcılar'daki yoldaşlarla yeniden buluşuyoruz.

Şubat-1993

MAMAK'TA BİR GÜNÜN HİKAYESİ

Bu anlatılanlar tamamen gerçek, yaşanmış olaylardır. Güvenlik ihtiyacıyla isimler değiştirilmiş; birkaç "yıkım" operasyonundan canalıcı kısımlar ele alınmıştır. Böyle bir "yıkım" en az 7-10 gün sürer ama en önemli "uygulamalar" ilk 24 saatte olduğu için; o saatler anlatılmıştır.

Hasan Aksoy

Uyandım. Üşümüşüm. Pencereye baktım. Karanlık henüz zifiri ama, demek ki henüz kalk saati gelmemiş. Üzerimdeki dört battaniyeye rağmen niçin üşüdüğümü, kendi battaniyelerinden birini bana verenlerin nasıl olup da üşümediğini düşünüyorum. Birden aklıma geliyor. "Sobacı"mızı araştırıyor gözlerim. Tam Haşmet'e bağıracağım ki dün cezalı olduğumuz için kömür verilmediğini hatırıyorum. Artık oradan buradan yavaş yavaş uyananlar oluyor. Saat altı oldu ya, koğuş nöbetçisi arkadaşı, gardiyan asker dışarıdan çağırıyor. Koğuş kalkacakmış! Efsun Hoca homurdanarak kalkıyor. Ama kapıyı açmadılar daha diyor. Koğuşları tuvalete ve lavabolara bağlayan kapılar gece sayımından sonra kapatılır ve ancak sabah gardiyanın keyfi geldiğinde açılır. Bunu bilir Efsun hoca bilmesine, ama anlayamaz niçin işkencenin böylesinin seçildiğini. Onun için her gece ihtiyaç giderdiği süt kutusunu başında ve her sabah yataktan zorla kaldırıldığında bunu sorar

herkese.

Bugün ne dondurucu soğuk, ne kapalı kapı, ne de sidik tenekeler bozabilir moralimi. Çifte bayram adeta. Hem görüşe çıkacağım, dışarıyı avuçlayıp getiren karımı dinleyeceğim, hem de mahkemeye çıkacağım arkadaşlarımı göreceğim; soyadları tutmadığı için görüşe gelemeyen ama mahkememi izleyen dostlarımı duruşma salonuna girerken ve çıkarken göreceğim ve elbetteki bunu yaptım diye —arkama baktım diye— inzibatlardan bir güzel dayağımı yiyeceğim. Gülümsüyorum. Yanımda yatan yoldaşım uyanıyor ve bana bakıyor. Görüş ve mahkeme ile ilgili şaka ve espiriler yapmaya başlıyor. Önce yeni uyananları gürültüyle homurdanmaları, sonra da espirilere katılmaları görülüyor. Neşe dalga dalga yayılıyor. Koğuş canlanıyor. Koğuşumuzdaki tüm devrimciler mahkememizle ilgili gelişmeleri izliyorlar. Tahliye olabilecek yoldaşlarımız hakkında tahminde bulunuyorlar. Neyse, kapımız açılıyor ve tuvalete girmek için sıra bekliyoruz. Bu arada çorba geliyor. Dilaver yine kazanıyor bahsi. Yine bulgur çorbası. Ama yenilemeyecek kadar tuzlu olduğunu bilemedi. Çorbalar çöplere dökülüyor. Allahtan komünümüz kahvaltılık birşeyleri kantinden alabilecek güçte. Yoksa bu yemeklerle insan burada yaşayamaz. Artık yavaş yavaş sabah sayımına hazırlanıyoruz. Hapishanede yatmak herhalde sayılmak demek. Bunu böyle kavradım. Ama koğuşta kaç kişi olduğunu saptamak ya da mevcut tutuklular duruyor munun kontrolü değil bu. Günde iki kez, tutuklu cezaevine itaatkâr halde midir; onun sınanmasıdır. İşkencenin en önemli parçalarından biridir. Neler yapacakları belli olmadığından sinirli bir bekleyişe giriyoruz. Yataklarımız, üzerinde yirmi beş kuruş zıplayacak denli düzgün yapılmış ve tüm eşyalarımız ise yataklarımızın ayak ucuna getirilmiş durumda. Gardiyanlar daha iyi karıştırıp ortalığı iyice dağıtabilsin diye yapılıyor bu kolaylık. Koğuş kıdemlisi içeride tek sıra halinde biz beklerken sayım düzeninin gerektirdiği grupları ayar-

lamak için habire sayıp duruyor bizi. Biz ikinci grup çıkacakmışız. Yani faşistlerin hemen ardından çıkan grubuz bugün. Nöbetçi yüzbaşı görününce asker komut veriyor. Yerimizde koşar adım ayak uyduruyoruz. Dışarı çıkarken ayağım buzda kayıyor. "Dikkat etsene sersem" diye çıkışıyorlar. Yerlerimize geçtiğimizde başımız yeterince kalkmamış diye birkaçımızın çenesine yumruklarla girişiyor sayım mangasından askerler. Sonra sayım veriliyor, and söyleniyor. Daha sonra da onbeşe yakın rakam okuyor yüzbaşı. Bunun ne demek olduğunu bilerek, bir kenara diziliyoruz. Yeterince bağırmadığımız için coplanacağız. Arif'i farkediyorum. Artık itiraz etmiyor. Ben bağırdım demiyor. Anladı bunun bağırıp bağırmamakla pek ilgisi yok. Şu kadar insanı bugün dövmeli diye geliyor subay. Dövülen insanın kendileri açısından bunu hakeden biri olması çok önemli değil. Ellerimize beşer cop yiyoruz. Ters yanıyla vuruyorlar. Tırtıklı tutma yeri elimizde iz bırakıyor. Hele böylesi bir soğukta cop öyle acıtıyor ki, koğuşa giriyoruz ve basıyoruz küfürü. Çözüm değil ama gerginlik çok daha kötü. Artık çayı bekleyebiliriz. Elbette görüş listelerini de, çaycı arkadaşlar az şekerli çayımı getirdiler. Ama ilk listede görüşmecim gelmedi. Niçin gelmediğini kafamda ölçüp biçerken ikinci listede ismim okunuyor. Kirli çamaşır torbamı kapıp dışarı çıkıyorum. Torbam bugün de çok dolu. Çünkü bitlendik. İki-üç hafadır tüm çamaşırlarımızı kaynattırıyoruz. Banyo yapabilme konusunda da artık ümitliyiz. Çünkü bizim koğuş, en son üç ay önce hamama götürülmüştü. Bizden önce gideni duvar dibinde hazırolda bekletiyorlar. Cezalandırılmışlar. Nedeni de subay "görüş serbest" komutu verince yeterince yüksek sesle sağol dememişler. Biz de bu konuda uyarılıyoruz. Eşyalarımız aranıyor, isimler giriş-çıkış defterine kaydediliyor. İmzalanıyor, okunuyor, sayılıyoruz falan, falan... Sonunda uygun adımla görüş yerine gidiyoruz. Adı on dakika olan ama imkanı yok beş dakikayı aşmayan görüş süremizi en rasyonel şekilde kullanma yo-

lunda epeyce aşama kaydettik karımla. Önce ben konuşuyorum. Bu çabuk bitiyor ama önemli şeyler benim yönümden. Sonra karım dışarıdan haberleri aktarıyor önce, zaman kalırsa da gündem dışı şeyler söylüyor bana. Ben artık bu bölümde hep susuyorum. Susuyorum ki karım konuşsun ve bana dışarıyı getirsin, şu karakışta bahar essin yüzüme. Konuştukça aramızdaki sadece şu iki tel örgü olmadığı bir daha ortaya çıkıyor. İçerisiyle dışarısı öylesine ayrı dünyalar ki. Buz dansında dünya şampiyonu olan Sovyet çiftini anlatıyor karım. Ben ise sabah sayımında yediğimiz copları anlatmıyorum. Bunların olağan uygulama olduğunu karım ve dışarıdaki yoldaşlar artık biliyorlar. Görüş bitiriliyor. Bizim gruba ceza yok. Demek biz iyi bağırmışız. Görüşmecimin getirdiği çamaşır ve parayı alıyorum. Öğle yemeği sonrasında kelepçelenip arabalarla mahkemeye götürülüyoruz. Bekleme salonunda epeyce bekletilip epeyce hakaret görüp birkaç tokat yedikten sonra mahkeme salonuna alınıyoruz. Ama yargılamada herhangi bir ilerleme yok. Yine tezkereler beklenecek. Tahliye falan da verilmiyor. Geri getiriliyoruz koğuşlara. Görüş bitmiş ama akşamüstü programına yetiştik. Yani İstiklal marşı söyletme bahanesiyle estirilen terör havasını yine teneffüs edeceğiz. Gardiyan asker gelip on iki kişinin ismini okudu. Bunlar tecrite gidecekmiş. Ama niçin, ne yapmış bu arkadaşlar. Soruyoruz bilmediklerini söylüyor askerler. Ama bizim için durum açıklığa kavuşuyor yavaş yavaş. Faşistler ihbar etmişler. Kendilerine göre koğuşta en etkin gördükleri on iki kişinin ismini idareye vermişler. Platformu ayak üstü ikili üçlü topluyoruz. (Platform koğuşta devrimci grupların temsilcilerinden oluşan bir tür yönetim organı.). Karar faşistlere bindirmek olarak çıkıyor. Evet böylesi bir hareketi onların yanına bırakamayız. Açık seçik kızgın konuşmalar faşistleri artık tedirgin etmeye başladı bile. İskiklal marşı söyledikten sonra içeri girerken faşistlere saldırıyı başlatıyoruz. Kavga fazla süremiyor. Dışarıda silah sesleri, düdük sesleri kav-

gayı tüm askeri birliklere haber veriyor. Koğuşlara birkaç manga asker giriyor. Hepimiz coplanarak avluya çıkarılıyoruz. Yerlere yatırıldık. Üzerlerimiz aranıyor. Askerler üstümüzde bir oraya bir buraya koşuyorlar. Dayak yiyen faşistler ise onlardan birkaç tanesini kavgada bunlar da vardı diye ayırtıyor. Sadece birkaçı faşist olmak üzere yirmi kadar tutuklu ayrılıyor. Bunlar kavga çıkardıkları için tecrite götürülecekler. Önümüzdeki bir hafta-on gün onlar için ölümlerden ölüm beğen derler ya, öyle geçecek. Biz yerlerde hâlâ yatırılıyoruz. Tecrite götürülecekleri ise yavaş yavaş hazırlamaya başladılar. Şimdilik sadece cop fasıl heyeti icrada bulunuyor. Ellere böyle karışık cop sesleri, öyle yağmur sesine benzer ki, yüzüm gevşiyor. Güldüm diye askerin biri gelip beni çiğniyor. Neyse biraz sonra yerlerden kaldırıldık, sıralara dizildik. Meğerse cezaevi müdürü albay gelecekmiş. Biraz sonra geldi. Önce kendi astlarına sonra askerlere ve esasen de bize sağnak halinde küfretmeye başlıyor. Nutuk bir saatten fazla sürüyor. Hazırolda durmaktan her tarafımız uyuşuyor, donuyor. Nutuk moral bozma yönünden oldukça başarılı sayılır. yakası açılmadık küfürlerin ancak bu kadar muazzamını ancak bir albayın edebileceğini daha sonra anlayabileceğiz. Daha sonra bize gelip küfreden binbaşı, yüzbaşı ve teğmenin sırayla azalan dozda küfretmesine şahit olacaktık. Demek diyorum bu rütbeler bu işe yarıyor. Daha üst rütbesi olan daha çok küfredebiliyor. Nutuğun sonlarına doğru albaydan bir şov izliyoruz. Vücut yapısı olarak neredeyse üçte biri olan eli kolu bağlı esir bir insanı nasıl kahramanca dövebileceğini gösteriyor şanlı (!) albay. Kobay olarak kullanılan arkadaşımız kanlar içinde revire kaldırılıyor. Yaralılara saygılı değil ama kurallar içinde ilgili idare. Bunu hep gözlemleyeceğiz önümüzdeki saat ve günlerde. Meydan savaşını böylece kazanmış olan albay gerekli direktifleri verip koğuştan ayrılıyor. Bizler ise eğitim düzenine geçiriliyoruz. Her gün yaptığımız şeyleri yapacağız yani. Uygun adım yürüyeceğiz, karar sayıp marş söyleyeceğiz.

Rahatız yani. Yo, kazın ayağı öyle değı. Daha önceki yıkım programlarından da bildiğimiz gibi bu yoğun bir dayak seansıdır başlayan. Bağır, daha fazla bağır diye neremize gelirse coplanıyoruz. Bacaklarım morarmış olmalı diye düşünüyorum. Bir arkadaş bu eğitim ve dayağa dayanamıyor ve bayılıyor. Orada yatıyor arkadaş. Kimse bir şey yapmıyor. Askerler ise hiç ilgilenmiyor. Habire bizi çopluyorlar. Bu soğukta nasıl da terliyorlar. Yaptıkları ne kadar da zor bir iş olsa gerek. Arif dayanamıyor, yerde yatan arkadaşla niçin ilgilenmediğine değin karmakarışık, çoğu da hakaret olan şeyler söylüyor. Askerler önce bu tavıra şaşırıyorlar sonra da onun üzerine saldırıyorlar. Bayılıncaya değin dayak yiyor Arif. Bayılınca zevk vermiyor dayak. Ayıltmak için bir kova su dökülüyor üstünden, ayılıyor ayılmasına ama, öyle titriyor ki, birşey olacak korkusuyla Arif'i kendi haline bırakıyorlar askerler. Diğer arkadaş ise çoktan içeriye alınmış. Bir süre sonra ben içeriye taşınıyorum. Koğuş savaş ortasında kurulmuş sahra hastanelerine benziyor. 50 ya da daha fazla yaşlı tutuklulardan oluşan "doktor ve hemşire ekibi" gazilerle ilgileniyor. Lasonil kokuyor her taraf. Şekerli su servisi yapılıyor. Bu arada üç komünde örgütlenmiş olan devrimciler olarak yıkım boyunca komün olanaklarımızı merkezileştirme kararı alıyoruz. Tehlikenin bu denli büyüklüğü ve yakınlığı bu yönde sürekli ve ısrarlı propogandamızdan güçlü çıkıyor. Olsun bu bile iyi bir şey. Yaşlı ve gaziler ekibi masaları yemek için hazırlıyor.

Bu "şanslı" hasta ve yaşlılar ekibi dışarıda dayak yiyenlerin içinde olmadıklarından biraz buruk, dışarıdakilere biraz mahçup koşup duruyorlar yemek için. Sofralarımız ilk kez bir ahenk gösteriyor. Şimdiye dek ayrı olan komünlerin mali gücü değişik olduğu için birbirinden çok ayrı zenginliklerde sofralar kurulurdu hep. Neyse normal yemek saatinden 3 saat sonra yemek "molası" alınabiliyor. Dışarıda dayak eğitimindekilerin yarısı ilk posta olarak masalara geliyorlar. izin beş dakika Olsun.

Masaların tabureleri kavgada kullanıldı diye alındı. Artık yemek ayakta yenilecek. Olsun yemek yenilmeli, çünkü vücudun kaybettiği enerji korkunç. Ne kadarı yeniden kazanılabilirse o kadar faydadır. İçeride yemek yiyenlerde neşeli bir gürültü. Espirilerin bini bir parça. Dışarıdakilerde daha bir gerginlik, kızgınlık. Ama içeride yemek yiyen arkadaşlarına değil, cezaevi idaresine, cuntaya. Dışarıdakiler kızgın, çünkü sayıları azaldığı için adam başına düşen cop sayısı iki kat artmış oldu. Yarabbi beş dakika da ne kadar kısa bir süreymiş! Bitti bile. Dışarıda kalanlar geliyor bu kez. Ve artık şimdi onların sinirleri gevşedi. Gülüyorlar, taklidi yapılıyor albayın. Onların yemeği de bitince üçüncü posta olarak hasta ve yaşlılar ekibi "oturuyor" —yani ayakta—sofraya. Çocuklarını savaşta cepheye göndermiş yaşlı ana babalar gibi dingin ve suskun yiyorlar yemeklerini. Pırasalar pek geçmiyor boğazlarından. Oysa "savaşçılar" nasıl da iştahla yemişlerdi hergün çöpe döktükleri bu yemeği. Sofralar toplanıp bulaşık her zamanki gibi, fakat nöbetçi arkadaşlarca değil, ihtiyacı çok çok aşan gönüllülerce yıkanıyor. Birkaç saat sonra sayım yapılacak deniliyor. Yaşlı, hasta ve dayak yeme yükümlüsü herkes dışarıda, avluda. Sayım veriliyor. Rakamı yüksek sesle bağırmayanlar bağıranlardan fazla. (Aslında öyle değil ama dedik ya amaç üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek). Kolaylık olsun diye bu kez dayak yemeyeceklerin rakamları okununca (benim ve bizim yoldaşların rakamları olmadığı için) biraz şaşırarak seviniyoruz. Ama gerçek er geç ortaya çıkar değil mi? Sabah sayımında meğerse ne kadar da az vurmuşlar, ne kadar da hafif vurmuşlar! Her cop adeta beynimizde şaklıyor. Sayım düzenindeki yerlerimize geçiyoruz. Koğuşlara girmemiz ve koğuşta ne kadar sigara, kibrit ve delici kesici alet (yani toplu iğne, dikiş iğnesi ve tenekeden yapılan ekmeği zor kesen özel imalatımız bıçaklar kastediliyor) varsa hepsini dışarı çıkarıp, idareye teslim etmemiz isteniyor. Sigara ve kibritlerin bir kısmı saklanıp, diğer herşey dışarı çıkarılıp veriliyor. Usulen bir

sayım yapıp "teslim" alıyor malzemeyi subay. "Savaş" sonrasında belirli şeyler karşılığında bunlar geri verilirken "eksik" olmamalı. Esir değiş-tokuşunda bile bu böyle değil midir? "Operasyon" başlayalı on saati geçiyordu. Ayakta tutulan ve göreve çıkarılan asker açısından günlük program altüst olmuştu. Cezaevi müdürü albay evine çekip gitmişti. Nöbetçi yüzbaşının nöbette uyuma saati gelmişti. Bütün bunlar üst üste geldiğinden bize mecburi istemiyerek "af" çıkıyor. Yat emri verildi. Yataklara doğru dürüst soyunmadan bile giriyoruz. Herhangi bir günde koğuşun uykudan önce gürültüsünün kesilmesi bir saati geçerdi. Ama bugün bu süre bir dakika bile sürmedi. Birkaç yerden horlamalar duyulmaya başlamıştı ki, korkunç naralar ve küfürlerle kapılar açıldı, yataklara saldıran askerler herbirimizi yatağımızdan aldığı gibi yere atmaya başladı. Derken sayım düzenine geçmemizin istendiğini öğrenebildik. Her zamanki gibi sıramıza geçtik, çoğumuz üzerine bir ceket, palto bile alamamıştı. Dışarıya sayım için çıktık. Sayım verdik. Rakamlar okundu. Benim rakamım okundu mu okunmadı mı pek anlayamadım. Ama dayak yeme "güzergâhına" doğru yürüdüm. Yoldaşları ve bu konuda tutarlı davranan devrimci arkadaşları orada görünce doğru yere geldiğime karar verdim. Oradaki arkadaşların yüz ifadelerini nasıl tarif edeyim; hem gülüyorlar, hem dişlerini sıkıyorlar, yani öyle bir küfür ya da yumruk sallayacak bir insan gibi. Bu sefer yediğimiz copların daha iyi acıtabilmesi için subayın kendi icadı bir yöntemle dövülüyoruz. Belirli sayıda cop yedikten sonra ellerimiz su dolu leğene sokuluyor. Ve cop faslı yeniden başlıyor. Cop kalkıyor, cop iniyor. Bu arada askerlerin bir kısmı koğuşu arıyor. Didik didik ediliyor. Meğer biz yattıktan sonra ihtiyar bir tutuklu idareye teslim etmediği son birkaç sigarasından birini içmek istemiş. Ancak bir türlü ateş bulamamış ve morali öyle bozuk olmalı ve canı öyle sigara içmek istemiş olmalı ki, pencereden gardiyan askerden ateş istemiş. Görevine son derece sadık büyük Türk

askeri bunu komutanına yetiştirmez de ne yapar? İşte bu sayım ve dayağın sebebi hikmeti. İçeride arama yapılması uzun sürüyor. Dışarıdaki asker ne yapsın, can sıkıntısından bizi dövüyor. Cop bir iniyor, bir kalkıyor. Cop yaklaşıyor. Copa benzemiyor ki bu. Hayret aynı enjeksiyon iğnesi gibi bir cop bu. Yo, yo basbayağı enjeksiyon iğnesi. Askerin şapkası da değişmiş, tankçı değil bu piyade. Çevreme bakınıyorum. Yanımda tanıdık simalar yok. Beyaz duvarlar var. Copların sağanak yağışa benzeyen sesini de duyamıyorum yahu. "Tamam, tamam geçti artık, şimdi arkanı dön ve pantolonunu indir" diyor asker. Hayret bağırmıyor, küfretmiyor. Yahu bu ne biçim asker! Cezaevninin revirinde olduğumu yavaş yavaş kavrıyorum. Çünkü teğmen doktor da beyaz doktor gömleğiyle geldi ve kafa ütülemeye başladı. Albayın küfürlerle söylediğini "tatlı, tatlı" ve "tıbbi" kelimelerle anlatıyor. Amacı benle diyalog kurabilmek ama hem kendi konumunu hatırladığından hem de benim buna yanaşmamamdan "konuşma" bir monolog olarak devam ediyor ve bitiyor. Çünkü artık benim bir sedye ile koğuşa geri götürülme vaktim geliyor. Revirin dışında bekleyen (biri yoldaşım) iki arkadaş benim sedyeyi alıyorlar. İkisiyle ayrı ayrı gözlerimiz karşılaşıyor. Sevinç. Hiç bir kelime, hiç bir cümle hiç bir edebi eser, sevinci bu denli harikulade anlatamaz. "Öyle kolay kolay vermem postu ellerine" di-yorum içimden. Onlar sanki bunu duymuş gibi başlarını onaylarcasına yavaşça aşağı sallıyorlar. Koğuşa geri geldik. Tutukluların hepsi hepsi içeri alınmış. İçerisi bir "meydan savaşı" sonrasını andırıyor. Arkadaşlar alacele ayarladıkları bir yatağa beni yatırıyorlar. Devam ediliyor. Yatakların düzeltilmesi ve eşyaların atıldıkları yerlerden atılıp sahiplerini bulması epeyce sürüyor. İşler sabaha doğru bitiyor. Kalk saatine bir saat kaldı. Yat emri verilmediği için kimse yatakların içine giremiyor. Kaçamak uzananlar var ama uyuyan, uyuyabilen yok. Yeniden eğitime, dayak yemeye çıkarılmayı bekliyoruz. Zaten eşyaları, koğuşu düzenleyin diye

içeri sokulmuşuz. Beklenen emir geliyor. Dışarı, avluya çıkın deniliyor. "Savaşçılar" bıkkın adımlarla koğuştan dışarı çıkıyorlar. Hayır deniliyor, sadece "eğitimciler" değil, hastayaşlı demeden herkes ama herkes dışarı çıkacak deniyor. Çıkıyoruz. Ama o eski ip gibi düzgün sayım düzeninden söz edilemez. Savaş alanının yaralıları "sağlamlara" yaslanmış; garip şekiller ve sıralar halinde diziliyorlar. Alaca karanlıkta albayın gelmiş olduğunu görüyoruz. Ha evet, onun için demek dışarı çıkarılmışız. Bakalım bu sefer ne var programda diye biraz da "merakla" bekliyoruz. Albay işaret veriyor. Belirli bir düzende bizi 15 saattir döven tankçı askerlerin birkaç mangası karşımıza diziliyor. Albay "şimdi iyi seyredin bakalım nasıl yapılırmış?" diyor askerlerine. Askerlerin gözündeki öfke bir an tutuşup bizi, koğuşu, cezaevini yakabilecek denli kızgın. Albay ikinci işaretini çakıyor. "Yeri göğü inleten" naralarıyla iki manga komando eri gelmeye başlıyor. Bir düdükle duruyor mangalar; bir başka düdükle saldırıyorlar tutuklulara. Komandolar binlerce er arasından titizlikle seçilip; titizce her koşulda savaşmak üzere yetiştirilmiş bu askerler, kabul etmek gerekir ki bir düşmanı (yani bir tutukluyu, yani bizi) nasıl saf dışı bırakması gerektiğini çok iyi biliyor. Düşmanın eli kolu bağlıymış, en ufak karşı hareketi onun beş altı yıl hüküm olmasına yetermiş gibi önemsiz (!) ayrıntılara pek kulak asmayın. Komandoların taarruzu ayakta hiç tutuklu kalmadığında "bir düdük emriyle" bitiriliyor. Albay korkunç inlemeler ve feryatlar arasında tankçılarına "işte gördünüz mü, böyle olmalı, böyle olmalı" diye histeriyle burnundan soluyor. Avludan komandoların ve albayın çekilmesiyle, biz de büyük bir hızla koğuşa çekiliyoruz. İnsanların hali korkunç. Ayakta pek kimse yok. İnlemeler, hatta ağlamalar bile var. Bunların çoğu acıdan çok, siniri boşalanlar. Gardiyan asker aldığı emri uygulamak için "eğitim için" dışarıya adam çıkarmaya çalışıyor. Üşüyorum...

İşçi Gerçeği 22. Sayı (1984)

ÇIKARILMASI GEREKEN DERSLER

Mamak'ta 20 ay civarında kalmış biri olarak İşçi Gerçeği'nde "Mamak'ta Bir Günün Hikayesi" yazısını okuyunca cezaevlerinde idareye karşı verdiğimiz mücadele ile ilgili özellikle altı çizilmesi gereken bazı konuları yazmak istedim.

Bizler cezaevlerinde mücadeleyi dışarıdaki mücadeleden ayırmadan, dışarıdaki mücadelenin gelişme seyrine uygun olarak tutukluların komün birliğini sağlamak, idarenin baskılarını göğüslemek, kurumlarını laçkalaştırmak ve cezaevini bir okul olarak kullanma konusunda çıkan her fırsatı değerlendirmeye, her olanaktan yararlanmaya çalışmalıyız. Bu anlamda Mamak'ta komün birliğinin sağlandığı bloklar olduğu gibi, birliğin sağlanamadığı bloklar da oldu. Yine cezaevlerinde devrimci eğitimi mümkün olduğu ölçüde başararak (önemli günlerin anılması, güncel politik konuların tartışılması, okunabilecek ekonomik politik kitapların okunarak değerlendirilmesi) yoluyla hem eğitimi gerçekleştirmeye, hem de militanların moral lerinin diri tutulmasına çalışılıyordu.

En çok zorlanılan nokta elbette idareye karşı tavırda oluyordu. Onun baskılarını göğüslemek için zorla dayatma kurumlarına, kişiliksizleştirici politikasına karşı, aldığımız tavırda sürekli idareyle karşı karşıya gelerek, coplamadan, tecrite kadar verilecek tüm cezalara çarptırılıyorduk. Özellikle sayımlar baskı poitikasının köşe taşıydı. Bizler sayımlardaki tavrımızla,

idarenin zorla dayatmacı kişiliksizleştirici kurumlarını laçkalaştırıcı taktiğimize uygun olarak yüksek sesle saymamak, kafaları fazla dikmemek, koşar adımlarda veya yerinde saymalarda dizleri fazla çekmemek şeklinde davranarak veya yine görüş yerlerinde "sağol"u yüksek söylememek, askerlerle konuşmak zorunda kaldığımızda "komutanım" sözcüğünü kullanmamak, askeri eğitimleri canı gönülden yaparcasına nizamlara uygun yapmamak, vb. bir sürü vesileyle idareye karşı karşıya gelir ve coplanırdık. Ya da birtakım meşru, yasal ve mantıki zeminler üzerinde itirazlarda bulunurduk. Yani büyük çoğunlukta cezalandırılmamız direndiğimiz içindi, sindirilmemize, pasifize edilmemize yönelikti. Yani insanların cezalandırılması o şartlarda ufak tefek de olsa birtakım noktalarda direnen, direnme zeminleri hazırlayan insanların bilinçlice pasifize edilmelerine yönelikti. Kesinlikle ve kesinlikle cezalandırılmaların çok büyük çoğunluğu tesadüfi değildi.

Şimdi "Mamak'ta Bir Günün Hikayesi" başlıklı yazıya ve şu kısmına bir bakalım: "yerlerimize geçtiğimizde başımız yeterince kalkmamış diye bir kaçımızın çenesine yumruklarla girişiyor sayım mangasından askerler. Sonra sayım veriliyor, and söyleniyor, daha sonra da onbeşe yakın isim okuyor yüzbaşı. Bunun ne demek olduğunu bilerek bir kenara dikiliyoruz. Yeterince bağırmadığımız için toplanacağız. Arif'i farkediyorum artık itiraz etmiyor. Ben bağırdım demiyor; anladı bunun bağırıp bağırmamakla pek ilgisi yok. Şu kadar insanı bugün dövmeli diye geliyor subay, dövülen insanın kendileri açısından bunu hak eden biri olması çok önemli değil".

Evet, yukarıdaki paragrafta anatıldığına göre coplanmalar tesadüfi olarak sıradan onbeş insanın coplanmasıdır.

Bu coplanmaların sayımlardaki tavırla pek bir ilgisi yoktur. Durum tam da bunun tersidir. Coplanmalar ve seçilen insanlar çok büyük çoğunlukla sayımda idarenin dayatmalarına karşı fazla bağırmayan, çenesini kaldırmayan, dizlerini fazla

çekmeyen insanlardır. Binde bir de olsa tesadüfi coplanmalar, bu gerçeği değiştirmiyor.

Bizlerin derece derece, hepimizin alçakgönüllülük adına yaptığımız bir hata bu yazıya yansımış. Cezaevini kazasız, belasız, fazla ezilmeden atlatmaya çalışan insanlara veya idareye karşı aldıkları direnme kararını kadrolarına uygulatamayan gruplara açıkça pasifliklerini, teslimiyetlerini, alçak gönüllük adına yüzlerine vurmadık, vuramadık. Öyle ki bu insanlar, bizlere karşı duydukları eziklikten dolayı ama açık yüreklice davranamayarak, askerlerin bize tesadüfi "gıcık" gittiklerini, sayımlarda yerlerimizi değiştirmemizi veya elbiselerimizi değiştirmemizi önererek coplanmadan kurtulacağımızı söylüyorlardı. Halbuki öyle olmayacağını onlar da çok iyi biliyorlardı. Biz de açıkça pasifliklerini yüzlerine vurmuyorduk. Ama artık "kamu yararına" çalışmaktan vazgeçip mücadelemizin meyvelerini toplamamız gerekir.

Alçak gönüllülük sınırını iyi ayarlayıp pasifistlerin, uzlaşmacıların alçak gönüllülüğümüzden yararlanmalarını engellemeliyiz. Kaçış deliklerini tıkamalı, mücadeleden çıkardığımız deneyleri en açık şekliyle diğer yoldaşlara aktarmalıyız.

İşçi Gerçeği 25. Sayı (1985)

ADANA CEZAEVİNDE İŞKENCE

Bir mahkum yakını olarak bu vahşet olayını yakından öğrenme imkanına sahip oldum. Yine yakından tanıdığım mahkum ailelerinden de duymaktayım. Fakat bu olayı benim bilip bilmemem hiç bir şeyi değiştirmeyecektir. Bu yüzden tüm mahkum ailelerini ve ilericileri bu vahşetten haberder etmek isteğini hissettim. Hepimizi ilgilendiren bu vahşet bütün TC cezaevlerinde uygulanan işkencelerin bir halkasını oluşturmaktadır.

İçeride binlerce insan yargılanıyor. Onlara şu anda yapılanlar hiç bir hukuk kaidesine sığmaz. Onların da insanca yaşamaya hakları var. Bunun için daha çok havalandırma. yenebilecek yemekler, okumak için kitap, gazete, normal görüşme süresi ve bezeri haklar istiyorlar. Bu istemlerini bir dilekçe ile Adana C. Savcılığına yazmışlar, ancak savcı cezaevine gelir, hiç bir şey yok diyerek cezaevini terkeder. Bu dilekçeyi kendilerine sıkılmış bir kurşun olarak gören yönetim kadrosu, bu dilekçeyi hazırlayanları, sulu hücre denilen yere götürerek işkenceye başlarlar. Birçok tutuklu ve mahkum bu isteklerinin yerine getirilmemesi halinde açlık grevine gideceğini beyan eder. İstemleri cezaevindeki en asgari yaşamın gerekleridir. (İyi bir çay, yasal kitapların alınması, ilaçların dışarıdan temin edilmesi ve siyasi koğuşların oluşturulması). Ayrıca İstiklal

Marşı'nın söylenmesinin gönüllü olmasını isterler. Bu isteklerin özellikle karşısında olan ve mahkumlara zulüm etmekten zevk aldığını belirten teğmen Hasan Avşar verdiği emirle, mahkumlara kazma sapları ile saldırtır. İşkenceciler arasında bizzat kendisi de yer alır. Şu anda sayısı 30-40'ı bulan kadın ve erkek mahkum açlık ve pislik ile başbaşa bırakılmıştır. Sonucunun ne olacağını bizler de bilmemekteyiz. Bildiğimiz tek şey varsa o da, içerideki insanlarımızı yalnız başlarına ölüme terketmemek olacaktır. Unutmamalıyız ki, içerideki insanların genel amaçları bizlere daha iyi bir gelecek hazırlama düşüncelerinin olduğudur. Yapacaklarımızı şöyle bir sıralayalım: Adalet Bakanlığına mahkum ailelerinin en yakın ve yaşlılarından olanları, kendi adları ile bir dilekçe yazmalı. Adana cezaevine toplu gidip çocuklarımıza sahip çıkmalı. Adana Cumhuriyet savcısı hakkında suç duyurusunda bulunmak için dilekçe yazılmalı.

İşçi Gerçeği 25. Sayı 1985

BİZ USLANMAYIZ (!)

Değerli arkadaşım...

Bana göndermiş olduğun mektupların ikisi, yılbaşı kartı ve para elime geçti. Senin ilk mektubun önce ..... gelip daha sonra buraya gönderilmiş. Mektubunu aldığımda hemen cevabını yazmıştım, ama eline geçti mi bilemiyorum. Daha senin benim buraya geldiğimi öğrenip de yazdığın iki mektup elime geçti. O mektuptan sonra da hemen sana yazmıştım. Sanırım o mektup da eline geçmemiş olabilir. Yazdığım mektuplar cezaevi idaresinde takılmış olabilir. Bunu bilmiyorum. Umarım bu mektup eline sağ salim ulaşır.

Sevgili dostum, bu cezaevine geleli bir yılı aştı. Buraya diğer özel tip cezaevlerinden artık "usanmaz" damgası vurdukları kişileri topluyorlar. Bir bakıma özel'in özel'i oluyor burası. Tek tip elbiseyi giyme zorunluluğu dışında herhangi belirgin bir baskı sözkonusu değil. Tek tipi de idareye ve görüşe çıkarken giymek durumundayız. Diğer zamanlar eşofman-kazak ile dolaşıyoruz. Burası aslında hücre tipi bir cezaevi. 120 kişilik tek hücresi var, diğerleri ise dört kişilik koğuşlar ve 124 tane. Bu koğuşlarda üçer kişi kalıyoruz. Cezaevi dolarsa belki birer kişi daha verirler. İlk gelindiğinde bir süre tek kişilik hücrede tutuyorlar (süresi bir ayla dört ay arasında değişiyor), daha sonra da koğuşlara üçer kişi veriyorlar. Devletin bu cezaevinde izlediği politika diğerlerinden farklı. Bizi büyük ölçüde kendi halimize bırakabiliyorlar. Bize pek karışmıyorlar desem yeridir. Sözde burayı yaparken düşündükleri mahkumların birbirleriyle

olan ilişkilerini koparıp onları yalnızca koğuş içinde birlikte bulundukları arkadaşları ile yaşamaya zorlamak. Bunun ilk günden yürümeyeceği ortaya çıktı. İnsanların diğer koğuşlarda bulunan arkadaşları ile konuşmasını, birbirini görmesini engellemek için oldukça yoğun baskı politikası izlemesi lazım. Ama buraya gelenler zaten geldikleri yerde bu politikaya boyun eğmedikleri için seçilip getirilmiş; bunun sökmeyeceği açık. İdare bunu anlayınca bu kez hemen taktik değiştirip bize karşı zor kullanmadan, bilinçli bir uyutma politikası izlemeye başladı. Amaçları bizim kendimizi geliştirmemizi engellemeye çalışmak. Bunun için de her koğuşa renkli televizyon verildi, video yayını yapılıyor. (Yalnız izleme zorunluluğu yok, isteyen izliyor). El işi yapmaları için insanlar teşvik ediliyor. Her türlü malzeme hiç zorluk çıkarılmadan sağlanıyor. "Yeter ki bunlar kitap okumasın, siyasi konulara dalmasın. Onları başka işlerle meşgul edeyim; böylece ne elde edersem kârdır" mantığı. İçeriye kitap vermiyorlar. Dışarıdan kitap almıyorlar ve kendi getirdiğimiz kitapları yanımıza vermeyip depolarda bekletiyorlar. Buradan çok daha kötü koşulları olan tüm cezaevlerinde kitap veriliyor. (Diğer özel tipler: Bartın, Malatya, Çanakkale, Bursa).

Günde yarım saat havalandırma için bahçeye çıkabiliyoruz. Kendi paramızla kantinden yiyecek alabiliyoruz.

Mektuplaşmada idare kanalı ile yazıldığında üçüncü derecedeki akrabaların dışında yazamadığımız için..... olarak hitap ediyorum. Senin için pek farketmiyor. Daha önce yazdığın gibi yazmaya devam edebilirsin. Bu mektup sana dolaylı olarak ulaşıyor. Yani idarenin denetiminden geçmeyecek. (.....) (.....)

Biz şu anda cezaevinde ..... kişiyiz. Cezaevinin mevcudu 200'i biraz geçti. Bunun 30-35 kadarı faşist. 180 kadarı da devrimci. Bizim dışımızda ..... Emeğin Birlikçisi, ... TKP'li var. Dev-Yol ve Dev-Sol'dan .....'ar civarında adam var. Kurtuluş'tan .....'ye yakın. Diğerleri de değişik örgütlerden. 20 kadar grup var. Cezaevinde kararları her örgütün bir temsilcisinin katıldığı ve temsil ettiği kitle kadar oy hakkına sahip olduğu bir

karar organı alıyor. Halkın Yolu ve Devrimci Kurtuluş dışında herkes bu yapının içinde yer alıyor.

Sana daha önce yazdığım mektuplarda kendimden söz etmiştim. Onların eline geçmemiş olabileceği ihtimalini düşünürek biraz birşeyler yazayım. Sağlığım ve moralim oldukça yerinde. Zaten dışarıda sizin sağlık ve iyilik haberlerini aldıkça daha iyi, mutlu oluyorum. Elimden geldiğince kitap okuyup kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Her türlü kaynağı bulamamanın eksikliği var. Bunları da pek uzun olmayan bir zaman sonra umarım aşarız. (.....)

Benim ceza normalinde 85 yılında bitiyordu. İnfaz yandığı için 89 yılına sarktı. Bu arada Türkiye'de yoğun bir af tartışması var. Bunun büyük bir ihtimalle bize yaramayacağı görünüyor. İnfaz yasasında bir değişiklikle "af" vermeyi düşünüyorlar. Bunun da kıstası iyi halli olmak. Bizde de iyi halli olmanın İ'si kalmadı. Bu yüzden bu yasadan biz yararlanamayabiliriz.Benim için cezaevinde olmak, yani beş yıl daha yatmak sorun değil. Çünkü niye burada olduğumun bilincindeyim. Kişiliğimi ve beni var eden özelliklerimi koruduğum sürece daha çok yıllar gerekirse burada kalırım. Çünkü bizim burada kişiliğimizle onurumuzla verdiğimiz mücadele sınıf mücadelesinin bir parçası. Ve onlara kendimizi kabul ettirdik.

Sevgili dostum, senin iyi olduğunu ve mektuplarını aldığımda ne kadar mutlu olduğumu anlatmam hayli güç. Koşullar birbirimizi ayrı düşürdü ama bu umarım fazla sürmez. Biraraya geldiğimizde birbirimize anlatacağımız çok şey olacağını umuyorum. Derin bir soluk aldık. Bu halen içimizde, bizi yaşatan, yaşama, direnme gücü veren bu. İnançlarımız ve bunlar uğruna yapılacak tüm şeyler bizim her zaman severek, inanarak katlandığımız şeyler olmalı. Uzun süre ayrı kalmak, kopmak, birşeyleri kesinlikle değiştirmez, değiştirmemeli.

Ben sana yine sık sık yazmaya çalışacağım. Sen bize para göndermeye çalış. Eşya, vs.'yi şimdi almıyorlar; zaten buna gerek yok. (.....)

Tüm yoldaşlara selam. Gözlerinden öperim.

İşçi Gerçeği, 30.Sayı (1986)

KARIŞTIR BARIŞTIR SÖKMEDİ

12 Eylül askeri faşist diktatörlüğü insanlık dışı barbarca uygulamalarını zindanlarda da tüm şiddetiyle sürdürdü. "Halk düşmanı", "anarşist ve terörist" diye nitelediği tüm anti-faşist yurtsever insanları köleleştirme ve kişiliklerine yabancılaştırma politikası uygulandı. Bunun için öncelikle "anarşist ve terörist"leri ıslah programı genel olarak iki başlık altında toplanmıştı.

1. KARIŞTIR-BARIŞTIR politikası,
2. EĞİTİM politikası.

Sözünü ettiğim program devrimcileri de sınıflandırıyordu:

a) Lider konumunda olup ıslahı mümkün görünmeyenler,

b) Cezası fazla olanlar,

c) Cezası az olanlar.

Bartın Özel Tip Cezaevi 1982 yazında yapımına on yıl önceden başlanmıştı. Yarı açık cezaevi olarak planlandığı halde hemen "anarşist ve terörist"lerin hizmetine dönüştürülüverdi. Hizmete açılacağı, Tercüman gazetesinde bir kaç ay önceden kamuoyuna duyurulmaya başlandı. "Kütüphanesiyle, spor salonuyla, konferans salonuyla, sosyoloğu, psikoloğu ve diğer hizmetleriyle" tam da bir "kültür sitesi"dir diyerek öve öve bitiremiyordu Tercüman.

Bartın Özel Tip Cezaevinin şöhreti(!) halkın kulağına da ulaşmış olmalı ki görüşlerde aileler panik içinde kıvranıyor, her

biri çocuğunun öylesi bir şöhretli (!) cezaevine gönderilmesini engellemek çabasına düştüğü görülüyordu. Görüşçüler "orasının" yedi kat yerin dibinde olduğunu, mahkumların kömür ocaklarında çalıştırıldığını, insanlara sürekli işkence yapıldığını hatta, direnenlerin kurşuna dizildiğini anlatıyordu. Bu propagandadan etkilenen bazı ailelerin çocuklarına "aman yavrum dikkat et, köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı de, cezanı yat ve sağ salim çık" türünden telkinlerde bulunduğu oldu.

1982 Mayısından itibaren askeri mahkemelerce cezalandırılan ve Askeri Yargıtayca cezası onaylanan ilerici, yurtsever ve devrimciler Bartın Özel Tip Cezaevine sevk edilmeye başlandı. Ben de 1982 Temmuz'unda Mamak'tan Bartın'a gönderildim. Cezaevine girişte askeri ve sivil görevlilerce karşılandık. Ondokuz kişiydik. Gardiyanlar, köpek sürüsü gibi üzerimize saldırdı. Yoruluncaya kadar dayak attılar. Dayanabilen ayakta durmaya çalıştı, dayanamayanlar yerlere serildi. Dayak sırasında hakaretler de gırla gidiyordu. Suçumuz devrimci olmaktı. "Bartın Cezaevinde komünistlik yok. Burda kardeşlik var. Ya burda adam eder öyle bırakırız, ya da leşinizi çıkarırız" deniyordu. Dış görünüşümüz itibariyle insanlıktan çıkmıştık. Tanınmaz hale soktular. Sık sık "siz örgütseniz, biz de örgütüz, bakalım kimin dediği olacak" deniyordu.

Dayak ve işkenceden sonra iki tecrit odasına doldurdular bizi. Kendi aramızda burasının da Mamak'tan farklı olmadığı, baskı ve işkencenin sürekli karşımızda olduğu sonucuna vardık. Birlikte olduğumuz her insan farklı örgütlerin anlayışını taşıyordu. Ama bu farklı anlayışlar, faşizmin zindanlarında sürdürdüğü teröre karşı ortak davranmaya, güç ve eylem birliği yapılmasına engel değildi. En azından çoğunluk bunu benimsiyordu. Koğuşlara dağıtıldıktan sonra içinde yaşadığımız cezaevindeki görevlerimiz ve sorunlarımız canlı bir şekilde tartışılmaya başlandı. Aslında sorun çok açıktı. Biz "anarşist ve teröristlerin ıslahı" programıyla, yani pratikte adına "tretman

uygulaması" denilen faşist bir uygulamayla karşı karşıyaydık. Faşist askeri cuntanın Bartın Özel Tip Cezaevindeki sivil emir kulları "biz burada tretmanı uygulamakla görevliyiz. Burda devlet biziz. Devlet güçlüdür, uymaktan başka çareniz yok" diyerek karşımıza dikilmişlerdi. Güvenliklerini de cezaevi askeri timi sağlıyordu. Emir askerden, uygulama sivildendi. Bartın Cezaevi böyle yönetildi ve böyle yönetiliyor.

Cezaevindeki baskı ve terörü geriletebilmek için güçleri birleştirmekten gayrı seçenek yoktu. Ama, başta anti-Sovyetikler (Partizan, HK, H. Yolu, DHB); "biz sosyal faşist gördüğümüz insanlarla aynı örgütlenmede yer almayız. Bizim için doğru örgütlenme halk saflarında gördüklerimizle olur" diyerek, anti-faşist güçbirliği ve dayanışmayı pazarlık konusu yapmaya başladılar. Orta yolcu siyasetlere "ya onlar ya biz" dayatmasını getirdiler. Buna karşılık TKP(B) adına biz, "faşizme karşı mücadelede, faşizme karşı savaşma niyetinde olan herkesle güç ve eylem birliği yaparız. Bizim için tek ölçü faşizme, baskı ve teröre, işkenceye ve zulme karşı mücadele etme gönüllülüğüdür" dedik. anti-faşist zeminin demokratik olmasının her anti-faşistim diyen kişi ve örgütün hakkını kullanmasını savunduk. Ama tüm çabalara rağmen güçbirliği örgütlenmesi sağlanamıyorsa, isteklilerle oluşturulmasını savunduk. Bizim niceliksel azlığımız, anti-Sovyetiklerin çokluğu orta yolcu siyasetleri kararsızlığa sürükledi. Ne yardan, ne serden geçebiliyorlardı. Yüzümüze karşı "sizin tavrınız ve anlayışınız doğru ama onlar sayısal olarak fazla. Orta bir yol bulmamız gerek" demek zorunda kaldılar. Sonuç olarak siyasi düzeyde "konsey" adı verilen çift örgütlenme çıktı ortaya. Siyasi temsilcilerden oluştu konsey, orta yolcular "sovyetçiler"le ayrı, anti-sovyetiklerle ayrı konsey toplantısı yaptılar. Her iki toplantıdan çıkan eylem kararlarının sentezi belirleyici oluyordu. Eylem alanında birlikte davranış sağlanıyordu. Faşizme karşı pratikte güç birliği yapabiliyoruz ama sorunların

tartışılmasında aynı platformda bulunmuyoruz. Bunun çelişki olduğunu sürekli vurguladık. Anti-sovyetiklerin tavrının kendi kendilerini tatmin etmekten başka anlama gelmediğini anlattık. Tabii bunların bölücü ve ayrılıkçı tavırları yüzünden komün ortaklığı da sağlanamadı.

Güç ve eylem birliği alanında yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen, cezaevinde faşistlerin ayrılma mücadelesi sürecinde pratik olarak birlikte davranış sağlanabildi. Birlikte davranışın sonucudur ki, faşist Adalet Bakanlığı, faşistleri devrimcilerden ayırmak zorunda kaldı. Koğuşların ayrılmasını cezaevinin sivil uşakları yılbaşı armağanı olarak sundu. 1982 Mayısından, 1983 Ocağına kadar sürdürülen anti-faşist örgütlü mücadeleyi kırmak için olmadık yöntemler denendi. En başta işkence ve disiplin cezaları, görüşme yasağı, hücre cezaları, mektup yasağı, traş yasağı, banyo yasağı, havalandırma yasağı, kantin yasağı, gazete ve kitap yasağı gibi...

Karıştır-barıştır uygulaması faşist cuntanın "tretman" politikasının en önemli amaçlarından biriydi, ama boşa çıkarıldı. Bu örgütlü mücadele süreci içinde "tretman" politikasının eğitim uygulamasına da kararlı biçimde karşı çıkıldı. Eğitim: a) Ders uygulaması, b) İstiklal Marşı şeklinde sınıflandırılıyordu. Ders dedikleri şey, ilkokul eğitim programına bile denk düşmeyen bir nazari ukalalık biçimidir. Okullardan öğretmenleri getirip sokakların ve çevrenin nasıl temiz tutulacağı anatılıyor. Müftü ve imamlar getirilip Allahın varlığı ve kudreti anlatılıyor. Kısa zamanda eğitim uygulamasının foyası ortaya çıktı: Zamanı gaspetmek, günün her saatini dersle doldurmak! Böylece faşist uygulamalara, baskı ve işkenceye karşı örgütlenme ve mücadele engellenmiş olacaktı. Derslerin bu amacı ortaya çıktıktan sonra, uygulamaya karşı tavır alındı: Derslere girilmeme şeklinde, öğretmenlere cezaevindeki faşist uygulamaların propagandasını yapma şeklinde vs. İstiklal Marşı söyleme zorunluluğuna da karşı konuldu. Örgütlü şekilde marş söylemeyi reddettik. Ders-

lere, İstiklal Marşı'na karşı geliştirilen direnişimiz her fırsatta cezalandırıldı.

Sonuç itibariyle cezaevinde devrimci demokratların ve yurtseverlerin bulunduğu kısımda faşist cuntanın "tretman" politikası tutmadı.

Öte yandan faşist koğuşlarda ve bağımsız koğuşlarda uygulama eksiksiz sürdürüldü. Cezaevinde kurallara uyanlar uymayanlar diye çifte standart oluştu. Kurallara uyanlar bilinçli şekilde ödüllendirilirken (yarı açık cezaevi hakkını verme, şartlı tahliyeden yararlandırma, yakınlarıyla mektuplaştırma vs.) Örneğin; İstiklal Marşı söylemiyor diye cezaevinin yarısı hücre cezasına çarptırıldı. Her türlü baskı ve işkenceye rağmen antifaşist güç ve eylem birliği sayesinde Bartın Özel Tip Cezaevi'nde devrimcilere yaraşır onurlu bir yaşam sürdürüldü.

1983 yılbaşından itibaren devrimci koğuşlarda kısmi bir rahatlama oldu. Anti-faşist kadroların moralleri bir hayli yüksekti. Mücadele sürecinden sonra faşistlerle koğuşlarımız ayrılmış, dersler etkisini yitirmiş, görüşler açılmış, yasaklar birer birer son bulmaya başlamıştı. Gazete, kitap alınmaya, hatta Nokta, Yarın, Milliyet Sanat türünden dergiler girmeye başladı.

Bu kazanımların artmasıyla birlikte güçbirliği örgütlenmesi de çözülmeye başladı. Var olan ortak komünler dağıldı bir bir. Ortak komün örgütlenmesinin gereğine kimse inanmaz oldu. Sanki cezaevinde ortak yaşama, güç ve eylem birliği yapma gerekliliği kalmamıştı. Cezaevinde komün birlikteliği, güç ve eylem birliklerine geçişin en olumlu zemini oluşturur. Anti–Sovyetikler tüm pratik birlikteliğimize rağmen düşmanca tavırlarını sürdürdüler.

İç yaşamdaki olumsuzluklar yanında, elbise çıkarma eylemi tartışılmaya başlandı. DS ve Kurtuluş "hemen tek tip elbiseleri çıkarıp eyleme başlayalım" diyorlardı. Amaçları cezaevinde eylem önderliği kapmaktı. Dışarıdan getirdikleri 'sidik yarışı' anlayışlarını bağnaz bir şekilde sürdürüyorlar. en geniş kitle eylemini örgütleme diye bir dertleri yok. Eylemi kadrolar düzeyinde

ele alıyorlar. Öyle olunca da "kimse elbise eylemine başlamasa bile biz başlayacağız" demeye başladılar.

Uzun bir tartışma sürecinden sonra 21 Mayıs 1983 yılında toplu olarak eyleme başlama kararı aldık. 1983 başından beri konsey toplantılarına HK, HY ve DHB katılmadılar. Bu süreçte Partizan öteden beri sürdürdüğü bağnaz tavrından vazgeçti ve ortak konseye katılmaya başladı. Bir süre sonra HK katılmıyor diye Tekoşin konseyden çekildi. Tekoşin bilmediğimiz nedenlerle sanki HK'nin sözcülüğünü yapıyordu. Karşılaştığı eleştiriler sonucu konseyden ayrıldı.

Elbise çıkarma eyleminde pratik birlik sağlandı. Ama HK, HY, DHB aynı konseyde oturmamakta direttiler. Tüm çabamıza rağmen konsey birliği sağlanamadı. Eyleme ilişkin kararlar çift konseyde alınıyor ve iki konseyin kararları sentezine herkes uyuyordu. Bartın Cezaevinde güç ve eylem birliği ancak böyle oluşturulabildi. Birlikte idamlar protesto edildi ve "Kahrolsun Faşizm, Devrimciler Ölmez, İdamlar Bizi Yıldıramaz, idamlara Son" vs. türünden ortak sloganlar atıldı. Elbise eylemi içinde de "Cezalar bizi yıldıramaz, Görüş yasağına son, Mektup yasağına son, Yaşasın elbise direnişi" vs. şeklinde her hafta görüş günlerinde sloganlar atıldı; faşist cunta ve uygulamaları protesto edildi.

Faşist cunta ve onların cezaevlerindeki sivil uşakları, devrimcilerin kararlı ve örgütlü direnişi karşısında iğrenç yönetme yöntemlerine başvurdular. Devrimci direnişi ve örgütlülüğü zor yöntemleriyle kırıp dağıtamayınca infaz yakma yoluna gittiler. 1984 yazında devrimcilerin infazını yaktılar. İnfazı yanan insanları G.Antep hücre tipi cezaevine gönderdiler. İnfaz yakma ve hücre tipine gönderilme yöntemi , devrimcileri yıldırmak için kullanılmaya başlandı.

1984'ün son aylarında elbise eylemi örgütler arasında tartışılmaya başlandı. HK eylemi bırakacağını açıkladı. Ancak 1985 Mayıs'ında eylemi bıraktı. Eylemin saflarında umutsuzluk belirmeye başladı. İdare sivil elbiseleri vermemekte kararlı görünüyordu. Diğer cezaevlerinde eylem sürüyordu. Bildiğimiz

kadarıyla İstanbul'da eylem vardı. Durum böyle olunca elbise direnişimiz hedefinden uzaklaşıyordu. Gelinen noktada cezaevi idaresiyle uzlaşıp belli kazanımlar elde ederek eylemi bırakmak gerektiğini savunduk. Hücre tipine infazı yananlar gidince eylem nicelik olarak zayıflayacaktı. Pazarlık yapma gücümüz de azalacaktı. Zaman uzadıkça eylem yenilgiyle bitecekti. Bu tartışmalar DS ve TİKB'nin ölüm orucu eylemiyle çakıştı. Ölüm orucuna yatan insanlardan ölenler oldu. Faşist devletin cezaevlerindeki tavrını protesto etmek ve ölen insaların taleplerini desteklemek amacıyla üç günlük toplu açlık grevine gittik. Bakanlığa ve Meclise dilekçeler yazdık. Açlık grevine DY resmi olarak katılmadı. "DS'nin özel eylemi" gerekçesiyle idareye açlık grevine katıldığını bildiren dilekçe vermedi. Ama pratik olarak yemek almadı ve eyleme katıldı. Biz de TKP(B) olarak eylemde yerimizi aldık. DS üç kişiyi ölüm orucuna yatırdı. 17 gün sonra ölüm orucundan vazgeçtiler. İstanbul'da gelişen ölüm orucu eyleminden sonra DS'ciler elbise eylemine ilkesel bir önem vermeye başladılar. Onun için eylemin bitirilmesi konusunda hiç bir siyasetin kararını tanımayacaklarını tek başlarına da olsa eylemi sürdüreceklerini açıkladılar. Eylemin tartışma zemini de kalmadı.

Gelişen durum sonunda DY, Birlik Yolu, TKP (B) ve Işık eylemi bıraktık. Devrimci koğuşlar ikiye ayrıldı. Eylemi bırakanlar, eylemi sürdürenler diye. Bizleri ve HK'yi bir koğuşta topladılar. HK iki yıllık bağnaz tavrından vazgeçtiğini açıkladı. DY, Birlik Yolu, TKP(B), Işık, HK siyasetleri ortak güç ve eylem birliği örgütlenmesi oluşturdu. Bu güç ve eylem birliği örgütlenmesiyle cezaevi sorunlarının çözülebileceği, baskı ve işkencelere karşı durulabileceği anlayışı kabul gördü. Aynı örgütlenmenin cezaevi genelinde geçerli kılınabilmesi için eylemli koğuşa ve TKP'lilerin koğuşuna çağrıda bulunuldu. TKP çağrıya karşılık vermemekle geçiştirdi. Eylemci koğuş ise faydacı bir anlayışla yaklaştı çağrıya.

TKP'nin Bartın Özel Tip Cezaevi'ndeki tavrına değinmeden geçmek önemli bir eksikliktir. Cezaevinin açılışından sonra ve

elbise eyleminin bir yıllık süresi içinde üç tane İGD'li arkadaş vardı. Bu arkadaşlar devrimci direnişin her aşamasında eylem içinde yerini aldılar. Kararlılıkları ve devrimci dürüstlükleriyle sevilen ve saygı duyulan insanlardı. Anti-faşist güç ve eylem birliği örgütlenmesinde İGD'yi temsil ettiler. 1984 Nisanında TKP'li şefler cezaevine geldiler. Dışarıdan ilişki sonunda kendilerine ayrı koğuş hazırlanmış. Cezaevi idaresine eyleme karışmayacaklarına ve kurallara uyacaklarına söz vermişler. Bütün bunları sonradan öğrendik. Kendileriyle defalarca ilişki kurduk. Cezaevinin geçmişini, bugününü ve geleceğini anlattık. Devrimcilerin eylemde olduğunu kendilerinin de arkadaşlarının olduğunu söyledik. Eyleme katılma ve cezaevinde mücadele konusunda verdikleri cevap şöyle oldu: " Cezaevinde demokratik bir ortam var. İdarenin bize karşı tavrı çok iyi. İdare bize bir takım sözler verdi. Biz elbise eylemi ve benzeri eylemleri cuntaya karşı mücadele olarak görüyoruz. Biz cezaevinde mücadeleyi kabul etmiyoruz. İstiklal Marşı da ulusal bir marştır; biz gönüllü söyleriz" vs... TKP'li baylarımız eylem içindeki arkadaşlarını da eylemden çektiler. Ayrı bir koğuşta toplandılar. Faşist cuntanın her kuralına boyun eğerek sürdürdükleri yaşama "kazanılmış yaşam" adını taktılar. Baskı ve işkenceler karşısında suskunluğu seçtiler. İdamlara karşı yapılan protestolar sırasında kıllarını bile kıpırdatmadılar. Tek yaptıkları uslu uslu yatmak oldu. Tek düşünceleri de cezayı bitirip dışarı çıkmaktı. TKP'li baylar cezaevinde tam anlamıyla faşizme karşı teslim bayrağını çektiler.

Cezaevlerinde demokratik hakların korunabilmesi geliştirilebilmesi, baskı ve işkencelere karşı korunabilmesi, teslim bayrağını çekerek değil, kararlı mücadele vererek, tüm devrimci-demokrat yurtseverlerin anti-faşist güç ve eylem birliğiyle mümkündür.

İşçi Gerçeği, 34. Sayı (1987)

SAĞMALCILAR MEKTUBU*

Sağmalcılar Cezaevinde yaklaşık üç bin kişinin üzerinde tutuklu ve hükümlü var. Tutuklu ve hükümlüler yargılandıkları suça göre ayrılmış koğuşlarda kalıyorlar. Hırsız koğuşu, dolandırıcılık koğuşu, gasp koğuşu gibi. Cezaevinde bir de siyasi koğuş (B-1) var.

İstanbul'da sıkıyonetim kalktıktan sonra tüm siyasi tutuklular Sağmalcılar Cezaevine getiriliyor. Son tutuklanan otuz bir öğrenciden önce, B-1 siyasi koğuşunda kırkiki kişi vardı. (tutuklanan otuzbir öğrencinin B-1 koğuşuna verilip verilmediğini bilmiyorum). Bu kırkiki kişinin çoğu İstanbul'da sıkıyönetim kalktıktan sonra yakalanmışlar. Geriye kalanlar ise daha önce sıkıyönetimde yargılanırken davalarındaki siyasi durum ortadan kalkmış. Örneğin; siyasi gasptan yargılananlar, adi gasptan yargılanmaya başlamışlar. Bunlar en az dört-beş yıldır çeşitli cezaevlerinde yatan insanlar. Koğuştaki insanların siyasi durumları ise şöyle:

Dev-Sol üç, Kurtuluş bir, Çayan Sempatizanları iki, TKEP-KKP beş, Dev-Yol iki, TKP (B) beş, TKP (İşçinin Sesi) bir, Partizan üç, MLSBP-DK altı, TDY (Türkiye Devriminin Yolu) bir, Partizan Yolu bir, SVP üç, PKK bir, Halkın Kurtuluşu bir. Herhangi bir siyasetten olmayanlar; beş kişi.

B-1 koğuşunda, daha önce Barış Derneği davasında

yargılanan tutuklular kalmış. Onların döneminden itibaren cezaevi yönetiminin bu koğuşa yaklaşımı daha farklı olmuş.

Bundan yedi-sekiz ay önce cezaevi yönetiminin "siyasiler biraraya gelince rahat durmuyorlar" mantığıyla koğuşu dağıtma düşüncesi olmuş. Bu nedenle, yeni tutuklanan siyasi insanları diğer koğuşlara vermeye başlamışlar. Biz de yaklaşık bir ay dolandırıcılar koğuşunda kaldık, ilk geldiğimizde. Daha sonra hem yeni gelen siyasi tutuklular dilekçeyle idareye başvurması hem de B-1 koğuşunun idareyle görüşmeleri sonucunda diğer koğuşlardaki siyasi tutuklular tekrar B-1'e verildi.

Yaklaşık iki-üç ay önce SVP davasından tutuklanan dört kişiyi bir cumartesi günü başka bir koğuşa götürmeden, doğrudan B-1 koğuşuna verdiler. Ancak bu arkadaşlar iki saat sonra tekrar alınıp idareye (baş gardiyanlığa) götürüldüler. Koğuş sorumlusu durumu anlamak için onlarla birlikte gitti. Bu kişileri başka koğuşa vereceğiz demişler. Koğuş sorumlusu baş gardiyanla konuşurken, bir-iki gardiyan başka koğuşa gitmek istemeyen SVP'lilere vurmaya başlamışlar. Koğuş mümessili hemen müdahale etmiş, ne oluyor diye . Birşey yok diyerek bu dört kişiyi dolandırıcılar koğuşuna götürmüşler. Koğuş sorumlusu daha sonra, o gün nöbetçi müdürle konuştu. Nöbetçi müdür "zaten sizin koğuşu da dağıtacağız, onun için bu kişileri sizin koğuşa vermeyeceğiz" demiş.

Bu olay üzerine, yetkili birisiyle (savcı veya müdürle) görüşüp sorunu halledinceye kadar, karavananın alınmaması kararlaştırıldı. Bu karar aynı zamanda, koğuştan insanların alınıp tartaklanmasını da protesto etmek amacını taşıyordu. Bunun için koğuştaki herkes ayrı ayrı durumu izah eden birer dilekçe yazarak yemek almayacağını resmi olarak idareye bildirdi. Pazartesi günü gelen esas müdür koğuş sorumlusuyla görüşerek; "siz yemeğinizi alın, o arkadaşları da birkaç gün sonra sizin koğuşa vereceğiz. Cumartesi günü nöbetçi olan müdürün yetkisi yok, koğuşun dağıtılması gibi bir konu da yok" demiş. Bunun

üzerine yemeklerimizi pazartesi öğleden sonra almaya başladık. O arkadaşları da ertesi gün koğuşa geri verdiler. Yapılan yemek almama eylemi cezaevi yetkililerince açlık grevi olarak tutanaklara geçirilmiş.

Cezaevi yönetiminin koğuşun dağıtılması konusundaki görüşü şöyle: "Eğer bu koğuşu dağıtırsak siyasi tutuklular diğer koğuşlarda bulunan insanları da örgütleyerek "huzursuzluk" çıkartır, o yüzden siyasi tutukluların bir arada bulunmaları daha "iyi". Bunu, cezaevinin güvenlik komutanı olan binbaşı açıkça söylüyor. Bundan yaklaşık iki ay öncesine kadar ortaya çıkan sorunları idareyle görüşerek, diyalogla çözmek mümkün oluyordu. Bir Nisanda koğuş sorumlusunun ziyaret görüşü sırasında çıkan bir tartışma sonucunda gardiyan tarafından dövülmesi, idareyle ilişkileri gerginleştirdi. Koğuş sorumlusunun bir gözü epey şişmişti. idare, "Bu münferit bir olay. Cezaevinde dayak atılması diye bir anlayış kesinlikle yok, bu işi yapan gardiyanı geri hizmete alacağız" diyerek olayın kapanmasını istedi. Koğuş sorumlusu da, doktora çıkıp muayene oldu, dilekçeyle savcılığa başvurarak kendisini döven gardiyan hakkında gerekli işlemin yapılmasını istedi. Ayrıca koğuştaki herkes tek tek dilekçe vererek olayı protesto ettiğini ve üç gün yemek almayacağını bildirdi. İdare, "Aramızdaki ilişki bozulmasın. Yemeklerinizi alın. Yoksa operasyon yaparız, hepinizi hücrelere atarız" diye tehdit etti. Buna rağmen üç gün karavana alınmadı. TKP (B) davasında yargılanan koğuş sorumlusu, ertesi gün, iki Nisan'daki mahkemesinde, cezaevinde baskı ve işkence olduğunu söyleyip mahkemece suç duyurusunda bulunulmasını istedi. Mahkeme de bu isteğe uyarak suç duyurusunda bulundu.

Üç günlük yemek almama eyleminden sonra koğuşta arama yapıldı, bazı eşyalar götürüldü. idareyle ilişkiler hâlâ gerginliğini koruyor.

Koğuşa yasal olarak satılan bütün dergiler, daha çok abone olunarak geliyor. Kitapçılarda satılan yasal birçok kitap da,

özellikle romanlar, koğuşa alınıyor. Felsefenin Başlangıç İlkeleri, Felsefe Sözlüğü, bunlardan ikisi. Aynı havalandırmaya çıkan başka koğuş olmadığı için, B-1 koğuşunun havalandırması sabah sayımından akşam sayımına kadar açık, diğer koğuşlar havalandırmaya karşılıklı olarak ve sırayla, ikişer üçer saat arayla çıkıyor. B-1 koğuşunun havalandırmasında bir basket potası var. Voleybol, basketbol, futbol oynama imkanı var. Ayrıca koğuşta ping-pong (masa tenisi) oynanıyor. Cezaevinde koğuşlara çay pişirmek için ocaklar verilmiş. Sebze ve meyva kantinde satılıyor.

Koğuşta tek bir komün sağlanabilmiş değil. Ayrı ayrı olarak; Sol Birlik, TKP (B), Dev-Yol, (içinde Dev-Yol, Partizan, Halkın kurtuluşu, Türkiye Devriminin Yolu var), Dev-Sol, SVP, Devrimci Kurtuluş, Çayan Sempatizanları komünleri var. Ayrıca tek tek kalan, herhangi bir siyasetten olmayan insanlar var. Şu anda hemen hemen herkes ortak tek bir komün anlayışını doğru buluyor. İlk başlarda "ortak komün yürümez, dağılır" anlayışı buna engel olmuş. Ayrıca hiç kimse açık açık söylemese de, maddi imkanları iyi olan bazı insanlar bu imkanlarını, paylaşmak istemiyor. Bu da şimdiye kadar ortak komün oluşturulamamasında rol oynayan bir etken.

TKP (B) komününde ilk sıralarda İşçinin Sesi, PKK ve bağımsızlardan iki kişi ile ortaklığımız vardı. İşçinin Sesi'ci vatandaş sadece yemek sorunuyla ilgili olarak komünden ayrıldı. Kendisi her yemeği yemeyip özel yemek yaptığından ayrılmayı uygun buldu. SVP'liler ilk geldiklerinde bizlerle ortak komünde yer aldılar. Daha sonra tek tip elbisenin çıkartılması sorunu gündeme gelince, farklı anlayışlarda olunduğundan, SVP'liler de ayrı bir komün oluşturdular. Biz, baştan beri Sol Birlik ile ortak komün oluşturma imkanı olduğu halde, sadece TKP (B) ile Sol Birlik'in kuracağı bir komünün koğuşta ortak komün oluşturulmasına engel teşkil edeceğini, böyle bir birliğe diğer siyasi hareketlerin olumlu bakmayacağını ve katılmayacaklarını gözönüne alarak Sol Birlik ile ortak bir komün oluşturmadık. Sürekli olarak koğuşta herkesin katıldığı ortak komünün ya-

ratılması için çalıştık.

Sorumlu ve yardımcısı, koğuşta bulunan insanlar tarafından seçiliyor ve idarece resmen tanınıyor. Şimdiye kadar koğuş yaşamını düzenlemek ve idareyle ilişkileri yürütmek için komün temsilcileri toplantısı yapılıyordu. Bu, belli anlamda üst bir yönetim oluyor. Siyasi bir karar alınması gerektiğinde ise siyasi hareketlerin temsilcileri bir araya geliyordu. Şimdi komün temsilcileri toplantısı kaldırıldı. Siyasi hareketlerin temsilcileri ise gerektiğinde yine toplanıyor. Sık sık da alınacak kararlar için koğuşun tümünün katıldığı toplantılar yapılıyor. Buradan genel bir eğilim ortaya çıkıyor. Üst yönetim de bu eğilimi dikkate alarak son kararı alıyor.

TKP(B)'lilerin önerisi ve ısrarıyla yedi-sekiz aydır koğuşun tümünün katıldığı —herhangi bir konu üzerine —tartışmalar yapılıyor. Bazı siyasi hareketler, koğuşta var olan iyi ilişkilere zarar getirir, gereksiz sürtüşmeler yaratır diyerek başlangıçta buna karşı çıkmış ve ilk toplantılara katılmamış. Şimdi ise herkes katılıyor ve bu toplantıların yarar getirdiğine inanıyor.

Koğuşta bu sıralarda tek tip elbisenin çıkartılması gündemde. Bu konuyla ilgili gelişmeler şöyle oldu: Bundan üç-dört ay öncesine kadar, "Tek tip elbisenin ünümüzde cezaevlerinin baş sorunu olmadığı, daha önceki yıllarda olduğu gibi yaptırımların uygulanmasında ön plana çıkamadığı ve üç bin kişilik bir cezaevinde otuz-kırk kişilik bir koğuşun tek tip elbiseyi çıkarmasının başarıya ulaşamayacağı, bu nedenle de varolan hakların elden gitmesi pahasına tek tip elbiseyi çıkarma girişiminin yanlış olacağı" anlayışı koğuşta hakimdi. Daha sonra gerek cezaevinde gerek politik ortamdaki gelişmelerin değerlendirilmesi sonucu elbise sorunu yeniden gündeme geldi. Tek tip elbiseyi çıkartmanın diğer cezaevleriyle birlikte veya en azından üç-dört cezaeviyle beraber yapılması fikri ortaya atıldı. Bu konuda koğuşta çoğunluk sağlandı. Eğer üç-dört cezaevi ortaklaşa tek tip elbisenin çıkartılması ve diğer taleplerin sunulmasıyla harekete geçebilirse, yapmak gerektiği düşüncesine varıldı. Biz de"bulunduğumuz cezaevinde tek tip elbiseyi

çıkartma eylemi başarıya ulaşmasa bile (başarıya ulaşma şansını o sıralarda çok az görüyorduk) genelde cezaevlerinde bir kazanım olacaksa, bulunduğumuz koğuşun olanakları feda edilebilir" dedik. Bu doğrultuda bir taslak hazırladık. Taslakta tek tip elbisenin çıkartılmasıyla ilgili belli bir süreç izlenmesi vardı. Diğer cezaevleriyle birlikte hareket etme olanağı olursa tek tip elbisenin çıkartılması için girişimlerde bulunulacaktı. Hazırladığımız bu taslak sadece tek tip elbiseyi değil, cezaevlerindeki mücadelenin nasıl olması gerektiğini de kapsıyordu. Bu taslak diğer komünlerde tartışıldı. Sol Birlik ve Dev-Sol tarafından kabul edildi. Ayrıca yapılması gereken işler için iki aylık bir hazırlık süresi kondu. (Bu sürenin konmasını özellikle Dev-Sol istedi). Bu iki ay zarfında diğer cezaevlerinin durumu öğrenilecek, kamuoyu hazırlanacaktı. Bu taslağın kabul edilmesiyle genel olarak cezaevindeki mücadelede anlaşmış olacağımızı bunun da ortak komün oluşturmasının temelini teşkil edeceğini söyledik. Taslağın hayata geçirilmesiyle birlikte ortak komün de oluşturulacaktı.

Daha sonra Dev-Sol, kendisi ayrıca bir taslak hazırladı. Önceden kabul ettiği, bizim hazırladığımız taslaktan da vazgeçti. Diğer cezaevleriyle ortak eylem yapmanın artık olanaklı olmadığını, kendi gücümüze dayanarak burada tek tip elbiseyi hemen çıkarmamız gerektiğini, kimse katılmasa bile kendilerinin çıkaracaklarını söyediler. Daha önce diğer cezaevleriyle ortak davranarak, aynı zamanda eylem yapılması için çalışıldığını söylemişlerdi.

Dev-Sol, Cezaevlerindeki mücadeleye çok sekter bakıyor. İnsanların sakin bir ortamda devrimcilikten uzaklaşacakları, tek tip elbise çıkarılması başarılı olsa bile, ondan sonra da idareyle takışılacak birşeyler bulunması gerektiği mantığı var.

TKEP-KKP, tek tip elbisenin çıkarılmasının konferans kararlarında olduğunu, yani tek tip elbiseyi uygun bir zamanda mutlaka çıkarmak gerektiğini söylüyor.

Diğer bazı komünler tek tip elbisenin çıkartılmasına karşı çıkıyorlar. Bizim hazırladığımız metni de, içindeki bazı kelime-

lere karşı çıkarak kabul etmemişlerdi. Bazıları da tek tip elbisenin çıkartılmasından yanalar. Çayan Sempatizanları ilk başta tek tip elbisenin çıkarılmasına şiddetle karşı çıkarken, şimdi çıkartılmasından yana olanlar da var.

Biz de kendi içimizde tartışmalara devam ettik. Diğer cezaevlerini de bu eyleme katmaya çalışmak ama bu sağlanamasa da tek tip elbiseyi çıkarmak gerekir dedik. Diğer cezaevlerinin katılımı olmadan yapmama topu taç'a atmaktır, diğer cezaevleriyle belki de hiçbir zaman ortak eylem yapılamayabilir. Son olarak bizim görüşümüz, koğuşun tümünü veya çoğunluğunu katabilirsek, tek tip elbise de içinde olmak üzere taleplerimizi dilekçeyle idareye vererek bir diyalog başlatmak, bunun sonucunda da tek tip elbiseyi çıkarmaktı. Bu karara karşı çıkan arkadaşlar, karara katılmadıklarını ama çoğunluk kabul ettiği takdirde uyacaklarını söylediler. Metris'teki arkadaşlardan gelen haber de bizim olaya yaklaşımımızın doğru olduğunu, cezaevinin koşullarını en iyi bizim değerlendirebileceğimizi söylüyordu. Bu siyasi ortamda kaybedilecek hakların kısa sürede tekrar alınabileceğini, bu yüzden, sonuç olumsuz gelişse bile, tek tip elbiseyi çıkarma doğrultusunda çalışmamızın doğru olacağını söylüyorlardı.

Biz, koğuşun ortak davranmasını sağlamak için hem Dev-Sol ve SVP'lileri, hem de TKEP-KKP, Dev-Yol ve diğerlerini ikna etmeye çalıştık. Sonunda ikna ettik. Koğuşun büyük bir çoğunluğu, ortak olarak ve belli bir süreç izleyerek, tek tip elbisenin çıkarılmasını kabul etti.

Bu süreç içinde tek tip elbisenin çıkarılmasının da bulunduğu, yemeklerin iyileştirilmesi ve yetecek kadar verilmesi, sevk zincirinin kaldırılması (buna biraz sonra değineceğim), ziyaret süresinin uzatılması, açık ziyaretin daha uygun bir şekilde yapılması (açık ziyaret üç-beş dakikadan fazla sürmüyor) gibi isteklerin karşılanması için ve görüşmek istediğimizi belirten bir dilekçe verilerek başlayacaktı. İdare diyaloğu kestiği takdirde hemen elbiseler de çıkartılacaktı.

Bu gelişmelerle ilgili haberler Tutuklu ve Hükümlü aileleri

Yardımlaşma Derneği ve İnsan Hakları Derneği'ne gönderildi, gönderiliyor. Kamuoyundan destek sağlanmaya çalışılıyordu.

Metris'te tek tip elbise sorunu kalmamış, sivil elbiseleri verilmiş, Çanakkale ve Aydın cezaevlerinde de sivil elbiseler verilmiş. Yalnız resmi yerlere giderken (savcılık, mahkeme gibi) tek tip elbiseyi giyip giymediklerini tam olarak öğrenemedik.

Sağmalcılar cezaevine Mamak, Metris gibi askeri cezaevlerinin dışında, bütün cezaevlerinden mektup geliyor ve gidiyor. E–tipi (özel tip) cezaevlerinde yatanların birbirleriyle mektuplaşması yasak. Fakat Sağmalcılar Cezaevindekiler E–tipi cezaevleriyle mektuplaşabiliyor. Ben çıkana kadar çeşitli özel tip cezaevlerindeki arkadaşlarımızla mektuplaşıyorduk. Sağmalcılar Cezaevinde diğer cezaevlerinde olmayan ayrı bir sorun var; "Sevk zinciri". Mahkemeye giderken tutuklular ikişer ikişer zincirle kelepçeleniyor, daha sonra da sevk zinciri denilen büyük ve uzun bir zincirle birbirine bağlanıyorlar. Bu durum tam kölelerin zincirlenmesine benziyor. Kelepçeler bileklerdeki izi bir gün boyunca çıkmayacak kadar fazla sıkılıyor. Tutuklular mahkemeye götürüldükten onra nezarethanede de bu sevk zincirine bağlı kalarak bekletiliyor. Yani akşam cezaevine tekrar gelinceye kadar zincir çıkartılmıyor.

Sağmalcılar Cezaevindeki siyasi tutukluların şu aşamada büyük bir kamuoyu desteğine ihtiyacı var.

** Açlık grevi öncesinde Sağmalcılar Cezaevinden tahliye olan bir yoldaşın mektubunu yayınlıyoruz. Mektup, Açlık grevi öncesinde cezaevinin durumunu ve eylem öncesi siyasi hareketler arasındaki gelişmeleri anlatıyor.*

İşçi Gerçeği, 35. Sayı (1987)

YAZ DİRENİŞLERİ...

12 Eylül sonrası zindanlarda faşizmin buralara yönelik uzun vadeli politikasının ifadesi olan baskılara, işkencelere, faşist sembollere ve devrimci onuru çökertmeye çalışan, saldırılara karşı direnmek, bunu teşhir etmek ve giderek açığa çıkarmak mücadelenin odağı oldu. Ülkenin her yanında oluşturulan askeri cezaevleri tam bir "Nazi toplama kampları" haline dönüşmüştü ve doğal olarak devrimci direnişin yoğunluk alanı da buralardı. Faşizmin açık saldırısına, başlangıçtan itibaren örgütlü ve birleşik tavır alan cezaevlerinde, saldırılar geri püskürtülüp faşizmin politikası büyük ölçüde etkisiz kılınırken, bu şekilde tavır almayan cezaevlerinde ise devrimci yaşamdan öte, insanca yaşam hakkı bile bulunamıyor ve /veya fırsatı tanınmıyordu.

Başından itibaren; faşizm, zindanlardaki devrimcilerin, yurtsever demokratların önüne iki seçenek koydu. Ya devrimci onuru yitirmiş olarak teslim olmak, ya da direnmek. Devrimcilerin ise bu seçeneklere bakışı direnmek ya da direnmek olmak zorunda idi. İşte bu bakışın hayata geçirildiği zindanlar, faşizmin 1980'den bugüne ülkemiz üzerinde yarattığı karakış zulmünü güçleri ölçüsünde teşhir ettiler. Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ındaki pek çok cezaevinde devrimci direnişin yarattığı gelenek, salt bugüne değil, gelecekteki mücadeleye de ışık ve onurlu bir zemin ve miras bıraktı.

Elbette, bu mücadele boyunca süreçte de değişiklik oldu.

askeri faşist darbeden bugüne ülkede yaşanan siyasal değişmelerin, gelişmelerin zindanlara yönelik politikayı da yeniden biçimlendirmesi zorunluluk haline geldi. Ve burjuvazi açısından bu zorunlu değişimin yaşanmasında tayin edici odak ise zindanlardaki direnişti. Cezaevlerine yönelik politika değişiminde cezaevleri direnişlerinin yanısıra devrimci demokrat toplumsal muhalefetin gitgide yükselen gücü de belirleyici odaklardan biriydi.

Değişen sürecin en belirgin özelliği ise cezaevleri cephesinde ve özellilke askeri cezaevlerinde yoğunlaşan fiziki işkencenin, saldırıların yerini 1985 sonrasından itibaren psikolojik işkenceye bırakması olgusudur. Burjuvazi, ağırlıkla yürüttüğü işkencenin —beş yıllık süreç boyunca— devrimcileri teslim almasına yetmediğini anladığı gibi bir de zindanlardaki direnişin bu insanlık dışı saldırıları, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde teşhir aracı olarak özveriyle ve başarı ile kullandığını görmüştü. Her türlü "demokrasi" manevrasına ilk çelmelerden biri de zindanlardan ve bu devrimci direnişi destekleyenlerden gelmekteydi.

Burjuvazinin dışarıda hayata geçirdiği, bir dizi göstermelik demokrasi, toplumsal tabakaların belli bir bölümünü olduğu kadar ülkemiz solunun da azımsanmayacak bir kesimini etkisi altına aldı. Reformist, statükocu, sağ uzlaşmacı eğilimler yeniden boy verirken, burjuva demokrasisinin erdemleri ve burjuva gerici politikaların değerleri bir kez daha bu kesimlerce keşfedildi. Burjuvazinin demokrasi manevrası, sağ uzlaşmacı çizgiyi sınıf mücadelesinin dışarıdaki alanlarında kuyrukçuluğa, zindanlarda ise, beklemeye kendini koyuvermeye ve rehavete itti. Özgülümüzde de TKEP'in başını çektiği Sol Birlik, tümüyle pasifizmin kucağına oturmamış olsa da onun dizi dibinde kaypaklığın ve tutarsızlığın sergisini açtı.

Zindanlardaki her türlü kazanım, bu kesimlerce dişe diş sürdürülen mücadele ile değil de "burjuva demokrasisine"

bağlanması alışkanlık haline geldi. Özellikle '85 sonraları, '86 başlarında zindanlardaki saldırının ağırlığının psikolojik işkenceye kayması ve önceki direnişin getirdiği kısmi iyileşmeler sağ sapmacı kesimin tatil havasını yaşamasını doğurdu. Zindanlardaki mücadelenin artık siyasal teşhirde daha bir önem kazandığı gerçeği gözardı edilerek ve bu konudaki öneriler es geçilerek tam bir bekleyiş sürecine girildi. Genel olarak beş yıllık ağır baskı koşullarından başarıyla çıkan direniş güçlerin yıpranmazlığı soluklanma süreci ve direnişin alacağı yeni biçimlerin arayışı da sessizliğin devamında etkileyici oldu. Son birbuçuk yıldır yaşanan bu bekleyiş mantığı artık kırılmalıydı. İşte onurlu direnişimiz doğru zamanlama ve tahlillerin ışığında bu noktada devreye girdi. Ve ateş bekleyen bozkıra ilk kıvılcım olarak düştü.

Sağmalcılar Cezaevi'nde kalan devrimciler olarak onurlu bir direniş içinden çıktık. Eylemlerimizin en olumlu özelliklerinin başında ise siyasi yapılanmaların, mücadeleden yana olup olmadıklarının göstergesi olması niteliği geldi. 12 Eylül askeri faşist darbesinden bu yana yığınsal tutuklamalarla zindanlara doldurulan devrimciler, yurtseverler arasında cezaevlerindeki mücadeleye ilişkin iki ana çizgi daha da belirginleşmişti. Zindanları sınıf mücadelesinin bir parçası ve alanı olarak gören, mücadeleden yana devrimci çizginin karşısındaki diğer ana eğilim de, "asıl görevimiz dışarı çıkmaktır, bu nedenle içeride direnişin ivmesini yükseltmenin anlamı yoktur" öz ifadesiyle kendini ortaya koyuyordu. Sağmalcılar Cezaevi'nde mücadeleden yana eğilim , doğru politikanın ışığında, mihenk taşımız pratikten, yüzünün akıyla çıkmasını diğer zindanlarda olduğu gibi başardı.

Eylemimizle başlayan ve yaygınlaşan "Temmuz direnişleri" '86 başından beri zindanlarda yaşanan rehavet ortamını sona erdirdi. Demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde ve faşizm koşullarında cezaevi mücadelesinin sürekliliğini koruması ge-

rektiğini ve fonksiyonlarının bitmeyeceğini, değişen şartlarda da eskisinin yanısıra yeni biçimleriyle sürmesi zorunluluğunu açık bir biçimde ortaya koydu. Öte yandan devrimcileri bugün psikolojik olarak tüketmeyi hedefleyen askeri cezaevlerinin yeni uygulamaya açılan E– tipi, L–tipi ve diğer sivil cezaevlerinde gerçekleşecek uzun süreli direnişlerin anahtarı, ilk adımı olan "Temmuz direnişleri", bu tip cezaevlerinde de gelişkin ve örgütlü bir direniş geleneğinin nüvesini bize veriyordu. Temmuz direnişleri, ülkemiz zindanlarında devrimci direnişle ters tepen fiziki işkencenin bugün için kalkmasıyla tüm sorunların bitmediğini, cezaevlerinin güllük gülistanlık olmadığını ortaya koydu.

Direnişimizin bir anda tüm cezaevlerini sarması, doğru zamanlama ve tahlilin olduğu kadar, yeni bir eylem biçiminin de olması sonucuydu. Klasik biçimleri aşan uzun süreli ve ölüm sınırını zorlayan eylemimiz, sürekliliği ile diğer cezaevlerindeki devrimcilerin de direnişe katılmı için yeterli süreyi bıraktı ve katılımlarını da sağladı.

Bir bütün olarak ve abartmaya yer bırakmadan tüm ülke cezaevlerini kapsayan direnişimiz, direnişçiler demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin son yıllardaki en önemli işlevlerinden birini de gördü. Kendiliğinden bir gelişmeyle de olsa, bir anda yaygınlaşarak, tüm cezaevlerinde ortak taleplerin dile getirilmesini, bu anlamıyla da zindanlardaki direniş cephesinin örgütlü ve teslim olmamış gücünü ortaya koyan "Temmuz direnişi" burjuvazinin referandum aldatmacasını da, demokrat ve hatta burjuva liberal kamuoyu nezdinde gölgelemeyi başardı. Referandum aldatmacası, oylamanın bir hafta öncesine, yani eylemimizin bitişine kadar geçen sürede kamuoyunun ve burjuva basınının ilgi alanına girmedi. Diğer yandan ülkemiz halklarını referandum aldatmacasına kanmamaları doğrultusunda uyaran, gerek yurt içindeki, gerekse yurt dışındaki güçlere malzeme verdi. Bugünkü süreçte, sınırlı güç

ve propoganda olanakları olan devimci ilerici örgütlenmelerin, "Gerçek yasaklılar zindanlardaki onbinlerce politik tutuklu ve hükümlülerdir" sloganları somutuna ve kitlelerce açık görünür zeminine direnişlerimizle oturtulmuş oldu.

Gerek ülke içinde gerekse Avrupa'da bir anda yoğunlaşıp yaygınlaşan destek eylemleri ve yükselen bu mücadelenin en gerici burjuva basını tarafından dahi çarpıtılmayışı, direnişimizin dışarıdaki sosyal yaşamda meşruluğunu sağlamış olduğunun en açık ifadesiydi. Sonunda "CHP kitlesi" dahi harekete geçirilmiş oldu(!) , statükoculuk asla!

Temmuz direnişleri 12 Eylül faşist yönetiminin hiç bir antidemokratik uygulamasının ya da yasasının, burjuvazi tarafından eskisi gibi fütursuzca savunulamadığını göstermiştir. Hasıraltı edilen cezaevi raporları yeniden boy göstermiş, hazırlayanlardan ANAP'lı milletvekilleri eski ve yeni Adalet Bakanlarını suçlamış, Adalet Bakanı ise uygulamaların 12 Eylül yönetimince konulduğunu kendilerinin suçları olmadığını açıklamak zorunda kalmış, SHP, DYP taleplerimizi destekler, peşimize takılır duruma düşmüş, en gerici ve düzen üzerinde etkili S. Dönmezer gibi profesörler dahi yönetimi aklıselim davranmaya, eksikliklerini gidermeye çağırmıştır.

Geçmişten bugüne ülkemizdeki sınıf mücadelesinin gelişimi sürecinde yeterli dinamizmi ve etkinliği gösteremeyen demokratik kamuoyu son bir yıldır yüksek öğrenim gençliğinin Nisan'daki radikal çıkışlarına, işçi sınıfının özellikle İstanbul'da yaygınlaşan direniş ve grevlerine son olarak da Temmuz direnişlerine gösterdiği katılım ve destekle üzerindeki ataleti atmış, toplum ve mevcut yönetim nezdinde etkinlik kazanmış, gelecek süreçteki duyarlılığına ilişkin olumlu niteliksel mesajlar vermiştir.

Aynı şekilde ülkemizdeki faşist yönetime, varlığı gibi gayri meşru olan uygulamalarını istediği anlamda ve keyfi bir biçimde yaşama geçirilemeyeceğini, demokratik kamuoyunun

bu noktada ve bu süreçten itibaren bir denetim mekanizması işlevini göreceğini, en yalın ifadesiyle, direnişlerimiz sayesinde basına, sivil ve askeri cezaevlerini açmak zorunda kalışıyla gösterdi, kabullendi.

Tüm bu sonuçların toplam ifadesi, bize ve herkese eylemimizin ve Temmuz direnişlerinin, 12 Eylül'den itibaren devrimci direnişlerle yaratılan, uğruna şehitler verilerek yazılan zindanlardaki mücadele manifestosunun daha bir pekiştirildiğini en açık biçimiyle gösterdi.

Yine tüm bu sonuçların toplamı bize ve herkese direnişimizin ve Temmuz direnişlerinin tam bir siyasal zaferle taçlandığını ve bu siyasal zaferin cezaevleri mücadelesinin geleceğinde politik ve yaşamsal kazanımların kapısını daha bir açtığını, açacağının muştusunu verdi.

Direnişimizin siyasal zaferle taçlanması bizler için belirleyici olsa da bu biçimde kalması tam bir zaferin göstergesi olmayacaktır. Cezaevleri mücadelesinde siyasal savaşım ve taleplerin yanısıra, ekonomik, demokratik, insanca yaşam mücadelesinde her dönem kaçınılmaz bir yeri olmuştur. Bu anlamıyla zindanlardaki direniş sonuçlarının tam bir zaferle açıklanmasının yolu her iki cephede de elde edilen kazanımlardan geçer. İşte Sağmalcılar direnişimiz. Siyasal zaferini dorukta yaşarken ekonomik, demokratik ve insanca yaşam taleplerinin karşılanması için cezaevi yönetimi ile yaptığımız son iki saat on dakikalık pazarlıkla bu noktada atılabilecek ileri adımları atmış ve bir bütün olarak zaferini gerçekleştirmiştir.

Direnişimiz, anti-demokratik ve keyfi uygulamaların kaldırılmasında atılabilecek adımlardan bir kısmını atarken, daha siyasal nitelikte olan ve cezaevi idaresi tasarrufu dışında direk Adalet Bakanlığı nezdinde iktidarın elinde olan Tek Tip Elbisesi'nin ve Sevk Zinciri'nin kaldırılması yönünde somut adımlar atamamış, ancak bunların (kaldırılmasını) çözümünü kolaylaştırmak noktasında her iki yaptırımın da gayrı

meşruluğunu kamuoyuna mal etmiş, sorunu önümüzdeki sürece yaymıştır. Bu nokta, pazarlığın başında idareye açıklanmış ve tartışılmasına bizim tarafımızdan girilmeyip, direnişin bundan sonra da süreceği bildirilmiş ve zaten üç gün önceki basın toplantısında tüm cezaevlerine tek tip elbisenin çıkartılması ve direnilmesi çağrısı yapılmıştır.

İdare ile yapılan pazarlık sonucunda ise;

a) **Yasak olmayan kitapların alınarak, haftanın belli bir günü periodik olarak içeri verilmesi, sakıncalı olanların sürüncemede bırakılmaksızın açıkça bize bildirilip kitapların ailelere geri iadesi, ailelerimizin kitap teslimi için kapıda bir yer tesbiti.**

b) Mektup, telgraf, terlik, ayakkabı alınmaması gibi keyfi yasakların kaldırılması eylem dolayısıyla herhangi bir işlem yapılmaması.

c) **Karavana'nın çeşitlendirilmesi ve düzeltilmesi, eylemimiz sonucunda Adalet Bakanlığınca artırılan iaşe bedellerinin yemeklerin kalitesine yansıması.**

d) Kantindeki çeşitlerin çiğ sebzelerin de dahil olmak üzere arttırılması.

e) **Karantinadaki keyfi dayağın kalkması, insanca yaşam koşullarının sağlanması.**

f) Sübyanlardaki keyfi dayağın kalkması.

g) **Siyasi tutukluların karantinadan direkt B-1'e verilmesi.**

h) Koğuşlarda sıcak su, banyo sorunlarının termos takılarak ya da sistemli sıcak su verilerek halledilmesi.

ı) **Revir koşullarının düzeltilmesi, doktor sayısının artırılması, tutuklulara, hükümlülere sağlık bakanlığınca ayrılan bütçenin işler hale getirilerek mahkumlara parasız ilaç verilmesi.**

i) Mahkemeye gidişlerde mahkuma ayrılması gereken öğle yemeği istihkakının adliyelerde konserve vb. biçiminde veril-

mesi düzenlemesine gidilmesi, bu konuda var olduğu söylenen çalışmaların hızlandırılması talepleri dile getirilmiştir.

İdare bu taleplerimize olumlu yanıt vermiş ve gerçekleşmesi için çalışmalara başlayacaklarını söylemiştir. Verilen sözlerin uygulamaya yansımaması sancılı bir sürecin ve yeni direnişlerin esası olacaktır. Zira direnişimiz farklı biçimlerde sürmektedir. Ve yeni biçimlere doğru gelişmektedir.

Sonuç olarak bugüne değin cezaevleri mücadelesinin uzun süreli açlık grevleri cephesinde hiç birinde görülmeyecek biçimde direnişimiz katılanlardan kayıtlara geçecek eksiklikler vermeyerek çıkması başarısını göstermiş ve Sağmalcılar Cezaevi'nde bir avuç politik tutuklu ne yapabilir biçimindeki skolastik mantığı yerle bir ederek direniş geleneğinin tohumlarını bu mevziye de atmıştır. Bundan sonraki süreçte bu onurlu mücadeleyi birlikte yaşayan güçlerin, direnişin yarattığı sıcaklık-dostluk ilişkisiyle elde olanı koruyarak daha ileri mevzilere ulaşma kavgasında omuz omuza olacakları güveniyle hareket edecekleri bilinmelidir.

Yaşasın Şanlı Direnişimiz!

TKP(B) - DEV-SOL - DEV-YOL - SVP - DK

İşçi Gerçeği, 35. Sayı (1987)

Ali ASLAN ve E. MAVİOĞLU'nun Açıklaması:

"BİZLER KÖLE DEĞİL SİYASİ TUTUKLUYUZ!"

** ÖLÜM ORUCU 12 Ağustos'ta 36. gününe ulaştı. Sağmalcılar cezaevindeki siyasi tutukluların kamuoyuna açıklaması da basına dağıtıldı. Avrupa'da İŞÇİ GERÇEĞİ eline ulaşan bu açıklamayı sunuyor.*

"Biz Sağmalcılar Cezaevi'nde bulunan siyasi tutuklu ve hükümlüleriz. Şu anda (25 Temmuz) süresiz açlık grevinin 19. günündeyiz. Açlık grevimiz ve sorunlarımızın parça bölük size ve okuyucularımıza yansımıştır. Ancak durumun daha açık anlaşılabilmesi ve neden açlık grevi yaptığımızın görülebilmesi için bu mektubu yazmayı görev biliyoruz.

Sağmalcılar ya da diğer cezaevlerindeki sorunlar, tutuklu mektupları, ailelerimizin basın toplantıları ve çeşitli haberler çerçevesinde basında sıkça yer almakta. Nerede ise ben bunu daha önce de duydum veya okudum dedirtircesine tekrarlanmakta. Ama duyan kim? Bu sorunlarımızın çözümü için şimdiye kadar bir yetkili muhatap bulamadık. Keyfilik daha bu-

rada başlıyor.

Sorunlarımızın çözüm mercii olarak gördüğümüz yetkililere yazılı başvuruda bulunmaktan kağıt yetiştiremez olduk. (Ki kağıt temin etmek ayrı bir dert) Ama hiç bir olumlu cevap alamadık. Neydi bu sorunlarımız? Çözümlenemez talepler mi, yoksa makul insani istekler mi? İşte en önemlileri:

* Tek Tip Elbise uygulamasına son verilmesini ve sivil elbiselerimizin içeri alınmasını istiyoruz. Tek tip elbiseyi kamuoyu yakından bilir. Tek tip elbise, ilerici-devrimci tutukluların teslim alınması, insani ve siyasi kişiliklerini terketmeleri için uygulanan marş söyleme, askeri disiplin vb. uygulamaların bir halkası olarak dayatıldı bize. Tek tiplileştirme operasyonunun son halkası olarak dayatıldı. ancak siyasi kimliğimize yönelik bu saldırıları 7 yıldır az-çok püskürttük. Ölümler pahasına da olsa insani ve siyasi onurumuzu korumaya çalıştık. Polis merkezlerindeki işkencelerle başlayan saldırıları, baskı ve yaptırımların cezaevlerinde bir sembolü olan tek tip elbiseyi kabul etmedik, kabul etmemiz mümkün değildir. Onun için bu uygulamaya son verilmesini istedik, istiyoruz.

Nihayetinde bir çok cezaevinde kararlı tavır sonucunda bu uygulama kaldırıldı. Biz bunları da (Aydın E-tipi, G.Antep, Metris) örnekleyerek tek tipin kaldırılmasını ve sivil elbise verilmesini talep ettik. Aldığımız cevap ziyaret ve avukat görüşünün yasaklanması, mahkemelere götürülmememiz oldu. Tabii bunu yönetmeliklere uydurarak yapıyorlar.

* Aynı yönetmeliğe göre mahkemeye götürülürken 20-30 kişi Ortaçağ köleleri gibi zincire bağlanıyoruz. Ama nedense sadece Sağmalcılar Cezaevine has bu yönetmelik uygulaması. Adliyeye götürülüp getirilirken, sevk zinciri ve kelepçeler çözülmeden, sabah 8.30'dan akşam 18.30'a kadar adliye nezarethanesinde bekletiliyor ve zorunlu ihtiyaçlarımızı karşılayamadan, kollarımız zincirde morarmış halde bekletiliyoruz. Ve buna da güvenlik tedbiri deniliyor. Bunun güvenlik tedbiri

olmaktan çok işkenceye dönüştüğünü mahkemelerde dile getirdik, suç duyurusunda bulunduk; yetkililere defalarca insan onuru ile bağdaşmayan bu uygulamanın kaldırılması için başvurduk.

Ancak, sorun çözümleneceğine, bu keyfi uygulamaya tavır aldığımız için savunma hakkımız elimizden alındı. Sorunlarımızı dile getirmek ve keyfi uygulamaları protesto etmek için yapılan iki-üç günlük açlık grevleri inzibati ceza nedeni sayıldı.

* Cezaevi yönetimi günübirlik keyfi karar ve uygulamalarla, piyasada serbestçe satılan yayınlara sınırlama ve yasaklar koymaktadır. Abone olduğumuz süreli yayın-dergiler verilmemektedir. Öyle ki bir ay veya bir hafta önce içeri alınan yayın, durup dururken yasaklanmaktadır. İdare, bize defalarca sözlü ve yazılı olarak "Piyasada serbestçe satılan ve pornografik içerikli olmayan yayınlara kısıtlamamız yok" demesine karşın, gelen kitap ve dergiler ya iade edilmekte ya da kaybolmaktadır. Bu temel ihtiyaçlarımızdan olan bilgilenme ve öğrenme ihtiyacımız engellenmektedir.

* Bakanlığın iaşemiz için tahsis ettiği günlük bedel 325 TL. Bu para ile dışarıda bir çorba bile içilemezken, sözümona bizim tüm ihtiyaçlarımız karşılanıyor. Bu parayla günde bir ekmek ve üç öğün yemek veriliyor. Tabii nasıl olduğu tahmin edilebilir. Bununla beslenemeyeceğimiz ve sağlığımızı koruyamayacağımız açıktır. Her öğün bir çeşit yemek var. Sabah ve akşam genellikle çorba. Miktarı az ve kalitesiz. Tabiatıyla beslenemiyoruz ve sık sık hastalanıyoruz.

İşte bunun içindir ki, yemeğin çeşidinin, miktarının ve kalitesinin artırılmasını, az-çok insan ihtiyacına uygun hale getirilmesini istiyoruz. Ya da ailelerimizin dışarıdan getireceği (evde yapılabildiği için daha ekonomik olan) reçel, salamura turşu vb. yiyeceklerin içeriye alınmasını istiyoruz.

Ayrıca, sebze-meyve kantininin düzenli aralıklarla gelmesini, piyasada kilosu 1600 lira olan çayın Bakanlık emri ile 16 bin

TL. satılması uygulamasına son verilmesini istiyoruz.

Sık sık hastalandığımız bu şartlarda, tedavi için gerekli ilaç bedellerine genel olarak maddi durumumuz ve haftada 8 bin TL. ile sınırlanan paramız yetmemektedir.İlaç bedellerinin idarece karşılanmasını, ya da ailelerimizin getireceği ilaçların içeri verilmesini istiyoruz.

Biz bu sorunlarımızın çözümünü beklerken, 2 Haziran'da tek tip elbiseyi çıkardığımız ve sevk zinciri uygulamasını kabul etmediğimiz için duruşmalara çıkmamız engellenmeye başlandı. Avukat ve ailelerimizle görüştürülmüyoruz.

Acil durumlarda bile, tek tip elbise giymediğimiz bahane edilerek doktorun sevk ettiği hasta arkadaşlarımız hastaneye sevk edilmedi ve ölüme terk edildi. Ancak durumu sesli protesto etmemiz sonucu sevkleri yapıldı.

İşte tüm bu ve benzeri sebeplerden ve son çare olarak süresiz açlık grevine başladık. Son çare olarak 8 Temmuz 1987 gününden itibaren başladığımız süresiz açlık grevini, savunma hakkımızı, aile ve avukatlarımızla görüşme hakkımızı kazanıncaya, taleplerimizi elde edinceye ve keyfi uygulamalar son buluncaya kadar sürdürmekte kararlıyız. Sağmalcılar Cezaevinde kalan 45 siyasi tutuklu-hükümlüden 40'ının (5 kişi hastalık vb. nedenlerle katılamadı) katıldığı Süresiz Açlık Grevi haklarımız elde edilinceye kadar sürüdürülecektir.

Basından, sorunlarımıza ve en önemlisi okuma-bilgi edinme hakkımızın gaspedilmesine seyirci kalmamasını bekliyoruz. Kendi ürünlerinin keyfi sansür kurullarınca okuyucu ve abonelerine ulaşmasının engellenmesine dur demesini istiyoruz. Her türlü baskıya karşı çıkmayı, salt bizim değil, basının ve tüm ilerici çevrelerin sorumluluklarının bir gereği sayıyoruz.

Köle değil siyasi tutukluyuz!

Tek Tip Elbise giymeyeceğiz!

Selamlar..."

İşçi Gerçeği, 34. sayı (1987)

CEZAEVLERİNE BAKIŞ

TC. cezaevlerinde çoğunluğu Kürdistan'lı olmak üzere binlerce devrimci, demokrat ve yurtsever (savaş tutsağı) tutuklu ve hükümlü olarak bulunuyor. Cezaevleri 12 Eylülün ilk yıllarındaki gibi olmasa da, bugün yine de en sert mücadele alanlarından biri olmaya devam ediyor ve genel mücadele sürdükçe de önemini yitirmeyecektir. Çünkü dışarıda mücadele devam ettiği sürece cezaevlerine tıkılmalar her zaman sürecektir. Ve her zaman da devlet cezaevlerinde bulunan ister siyasi ister adli tutuklu ve hükümlü olsun, bunları her zaman mücadeleden çekmeye, onları mücadeleden uzaklaştırmaya çalışacaktır. Bunu yapmaya çalışırken de her türlü yöntemi uygulamaktan kaçınmayacaktır. Bugün TC hükümetinin cezaevlerinde bulunan devrimci ve yurtseverlere yönelik politikalarında bazı başarılar elde etmesinin temel sebepleri, cezaevlerinde bulunan devrimci hareketlerin cezaevlerine yönelik politikalarında ideolojik yetersizlik ve pratik birikiminin zayıf olmasındandır. Devrimci hareketin ideolojik yetersizliği de üzerine oturduğu ve beslendiği küçük burjuva

anlayışında ve reformizm ile devrimcilik arasındaki netsizliğinden kaynaklanmaktadır. Reformizm ile devrimcilik ayrışması bugün T. Devrimci hareketinin en büyük sorunlarından birini teşkil etmektedir. Fakat bu konu başlı başına ayrı bir içerik taşımaktadır ve ayrı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. T. devrimci hareketi cezaevi konusunda hiç bir zaman sağlıklı düşünememiş, cezaevlerini mücadele alanlarından biri olarak görmemiş ve cezaevlerinde verilecek devrimci mücadelenin önemini kavrayamamış ve bu alanda üzerine düşen görevleri yerine getirememiştir. Bu mücadele alanını her zaman tali planda bakıp değerlendirmiş ve bu yüzden de cezaevlerindeki mücadelelerin yüklediği görev ve sorumluluklardan çeşitli şekillerde kaçınmışlardır. Oysa devrimciler açsından bir mücadele alanı olan cezaevlerinde bazı şeylerden kaçınması, devrimcilikten kaçınmakla eşdeğer bir anlam taşımaktadır. Devrimciler, devrimci mücadelede üzerlerine düşen görev ve sorumluluklarda bir kere kaçıp teslim oldu mu , arkası geliyor ve bir çorap söküğü gibi çözülüp gidiyor ve yeniden devrimciliğe soyunabilmek mümkün olmuyor. Cezaevleri direnişleri içinde belirleyeci bir yeri hiç bir zaman olmayan bizler açısından bu söylenenin çok fazla anlamı olmayabilir. Ama Kurtuluş, Dev-Yol, TDKP gibi 12 Eylül öncesi devrimci hareketlerin durumu budur. 12 Eylülün ilk yıllarının teslimiyeti cezaevlerinde de derinleşerek devam etmektedir.

Devrimcilik mücadele alanlarının türüne göre değişmez. Devrimci her alanda devrimcidir. Şunu belirtelim ki, dışarıdaki gürül gürül mücadeleden bir siyasi hareket açısından böyle bir mesaj taktik düzeyde alınabilir. Ve uyulup uyulmaması da tartışılabilir. Ama bizim açımızdan (Türkiye Devrimci Hareketi) hiç de böyle değildir. Cezaevlerindeki devrimciler direnişleriyle hem işçi sınıfı ve halk hareketinin kaldıraçlarından biri olmak, hem de kendi yapılarını devrimci yapılara dönüştürmek zorundadır. Türkiyeli devrimcilerin ceza-

evi direnişlerinde zaman zaman dinlenme molaları verme hakları yoktur. Bu molalar mücadeleden ve devrimcilikten kopuşla eşdeğerdir. Devrimcilik dışarıda olduğu gibi içeride de sirk ipinin üstünde yürümek demektir. Bir kez aşağı düştün mü doğrulmak pek mümkün olmuyor. Çünkü aşağıda ağ yok ve bu düşüş de genellikle son düşüşün oluyor. Bu durum Türkiyeli devrimciler açısından hele bin kere daha böyle.

Devrimci mücadelelerin var olduğu dönemde cezaevleri her zaman için iktidarda bulunan hakim sınıfların elinde bulunacaktır. Ve hakim sınıflar da cezaevlerini devrimcilere karşı her zaman kullanacaklardır. Hakim sınıflar ve onun örgütlü gücü devlet tarafından cezaevlerinde her zaman baskı ve sindirme politikaları uygulamaya devam edeceklerdir.

Ülkemizde yükselen sınıf mücadelesinde, faşizme boyun eğmeyen ve faşizme karşı mücadele eden, amperyalizme, sömürgeciliğe ve kapitalizme karşı mücadele eden unsurların, kapitalist sistem yıkılmadığı sürece devrimcilerin cezaevlerine girmeleri tükenmeyecektir ve cezaevlerinden devrimciler eksik olmayacaklardır. Buna paralel olarak da devlet resmi politikası ve çıkarları gereği cezaevlerine düşen devrimci ve yurtseverleri kişiliksizleştirmeğe çalışacaktır. Devrimcilerin insanlık onurunu ve gururunu ayaklar altına alıp onları satın almaya çalışacaktır, insanları ihanete sürüklemeye çalışacaktır. İnsanları rehabilite ederek sistemin savunucuları veya taraftarları durumuna getirmeye çalışacaktır. Mesele bu açıdan bakıldığı zaman dahi karşılıklı olarak iki gücün (yani iki ayrı sınıfın) birbirine karşı mücadelesi açık olarak görülmektedir. Biz de meseleye bu açıdan yaklaşıyoruz ve kapitalist sistem var olduğu sürece Türkiye Devrimci Hareketi açısından cezaevleri her zaman gündemde olacaktır, güncelliğini koruyacaktır ve değişmez bir mücadele alanı olarak kalacaktır.

Şurası unutulmamalıdır. Cezaevleri mücadelesi, mücadele alanlarında önemli bir yer kaplamaktadır. Hatta kelimenin daha

açık anlamıyla mücadele verilen cezaevlerinde, devrimci hareketin var olan birikimi neyse o bulunmaktadır. Dışarıda bulunan siyasi otoritenin birikiminden daha üst düzeyde bir birikimin bile olduğu iddia edilebilir. Ve bugün Türkiye ve Kürdistan'da devrimci ve radikal çıkışın temelleri Diyarbakır ve Metris cezaevlerindeki tutsakların direnişleriyle sağlanabilmiş ve devrimci önderlikler yaratılabilmiştir. Meseleyi bu temelde ele almadıkça cezaevlerinde gelişen mücadelenin halklar açısından önemi ve yeri kavranamaz. Hiç bir devrimci yerinde sayamaz. Nerede olursa olsun, devrimcilerin yapacakları ve yapmaları gereken işler vardır ve olacaktır. Nasıl ki kapitalist toplumda alınacak tüm demokratik talepler karşılığında, mola verip durmayacağımıza göre ve sosyalizmi kurmak için mücadelemize devam edeceğimize göre cezaevlerinde de yönetime ortaklık ve benzeri taleplerle mücadeleyi sonuna kadar derinleştirmeliyiz. Bazen devrimci insanlara soruluyor: "Ne istiyorsunuz" diye. Çoğu zaman ilk etapta akıllarına pek fazla bir talep gelmiyor. Oysa devrimcilerin talepleri asla tükenmez ve her zaman da daha iyi ve yeni yeni talepler üretmeli, yaratmalı ve bulmalıdır. Devrimcilerin en olmayacak talepleri sonsuz bir şekilde sıralaması lazımdır. Bu talep sonsuzluğunun iki yönü var ve bunlar birbirine bütündür. Birincisi, kazanılmış hakları artırarak ve de en önemlisi siyasi bir faaliyet, mücadele içinde eğitim ve kitap kurdu olmaktan kurtulup yönetimle cebelleşerek teori-pratik bütünlüğünü sağlamak , bu da ancak yönetime zaman zaman haddini bildirerek varlığımızı kabul ettirmekle olacaktır. Yönetim atacağı her adımda bizim atacağımız adımları da hesaplamasına neden olmaktadır. Cezaevlerine her gün yüzlerce ilerici, devrimci ve yurtseverler gelip gidiyor. Bunların bir kısmı kısa süreli, bir kısmı da uzun süreli kalıyor. Cezaevlerine gelen bu yoldaşlarımız dışarıda devrimci faaliyetler yürüttüğünden dolayı geliyorlar. Cezaevlerinde oluşan siyasi yapıların çalışmalarına bağlı olarak ya devrimciliğe devam

ediyorlar ve gelişiyorlar ya da var olan uzlaşma eğilimlerinin paralelinde, gelişme potansiyeline sahip insanlar bu potansiyelini yitiriyor, cezaevlerinde kütüphane fareliği yaptırılıyor, soyut Türkiye bile değil, felsefi ve dünya meseleleriyle kısır ve bitmez tükenmez tartışmalar içinde tüketiliyor. Bunca felsefi ve "devrimci" tartışmaya rağmen en ufak bir cezaevi devrimci eylemini "koca koca" siyasi hareketler günlerce ve aylarca tartışıyorlar. Çünkü oturdukları sınıf zemini açısından durumları böylesi kuru tartışmalara elverişli ve süreç içinde bu tartışmalar alışkanlık haline gelmiş ve alışmışlar. Ama iş yapmaya geldi mi bir eleyip bin dokuyorlar. Bu konuyla ilgili somut yaşamamızdan yüzlerce örnekler verilebilir. Bunların bir kısmı daha önce defalarca yazılmıştı ancak burada bunu bir kere daha yenilemeye gerek vardır. Cezaevleri bir tatil kampı veya yatma yeri değil, bir mücadele alanıdır. Dışarıda devrimcilik ne kadar zorunlu ve yapılıyor ise bu, içeride cezaevlerinde bin kere daha zorunludur. Bunu bir kere daha aklımızdan çıkarmayalım ve unutmayalım, burjuvazi ve egemen sınıflar siyasi muhaliflerinden kurtulmak için her zaman en temel önlemini hapse atmakla yapmış, bunu binlerce yıllık deneyimi ve egemen sınıf birikimi sonucu bulmuş. Cezaevleri egemen sınıflar açısından siyasi muhaliflerini kitleden koparıp tecrit etmek işine yarıyor ve yeni bir siyasi önderlik oluşuncaya kadar da zaman kazanıyor. Egemen sınıflar sadece devrimcileri hapsedip tecrit etmekle yetinmiyor, devrimcilere her türlü insanlık dışı uygulamaları dayatıyor ve onları rehabilite etmeye çalışıyor. Rehabilite edemediklerini de ya imha ediyor ya da göze alamayarak tek kişilik hücrelere tıkmaya çalışıyor. (Eskişehir'de). Bu nedenle cezaevlerinde ve cezaevi mücadelesi önemli. Bu rehabilitasyon sonucu burjuvazi genellikle de yarıdan fazlasında amacına ulaşıyor. Bunda devrimci hareketlerin sorumluluğu büyüktür. Mücadeleye niyeti olmayanlar, mücadelenin dışarıda olduğunu, bu nedenle kendimizi hor

kullanmayıp dışarıya hazırlamamız gerektiğini vaaz ederek uzlaşma ve teslimiyet yolunu seçiyor. Ve sonuç olarak; cezaevlerinde geçirdiği süre zarfında devrimciliğe ara verdiği için çıkınca da bu ara ömrünün sonuna kadar devam ediyor. Bu Türkiye devrimci hareketi açısından bazı istisnalar hariç hep böyle oldu. Bir siyasi hareketin ciddi ve umut veren bir siyasi hareket olup olmaması, cezaevlerinde bıraktığı mirasla ölçülür. Bu anlamda TKP(B) TC açısından ne kadar ciddi bir tehdit ve tehlike oluşturmaya başlarsa o kadar da cezaevlerinde devrimci bir politika izleyecektir. Bu anlamda TKP(B)'nin dışarıdaki ve içerideki mücadelesi bir bütündür ve birbirini besleyecektir. Olumlu bazı gelişmelere rağmen bunlar halen yeterli değildir. Geçmişteki sağcılığımızdan kopuşta nitelik bir sıçrama yaratılamamıştır.

İşin diğer bir yönüne gelince TKP(B) ve benzer düzeyde olan yapılar, kendileri ne derlerse desinler hangi platformlarda hangi kararları alırlarsa alsınlar, yakalanan ve cezaevine düşen insanlara bu kaldıkları süre zarfında, kaybedilmiş zaman ve kişi olarak bakıyorlar. Biraz da kader mahkumu gibi "vah vah yazık oldu çoluk çocuğu da vardı" falan diye ve onlara iki ya da bir 50 markı göndererek de vicdanlarını da susturabiliyorlar ve bu 50 markı cezaevleriyle dayanışmanın ve cezaevi politikasının en önemli halkası haline getiriyorlar. Bu eleştirilerimiz sert gelebilir ama gerçek anlamıyla budur. Ve hatta biz de dışarıda iken bu konuda nitelik olarak bundan farklı bir şey düşünmedik ve yapmadık. Geçmişte şunları çok duyduk ve halen de duyuyoruz. "falan örgüt operasyon yerse çöker biter" bir YKK sorumlusu bizim DKP sorumuza şöyle bir yanıt iletti "dışarıda adamı kalmadı bitti" gibi. Bizde ve bizim gibi yapılarda bu anlayış egemen bir anlayıştır ve bu anlayışlar da sorunlara hiç bir zaman gerçekçi bir bakış açısıyla bakılamaz ve olaylar doğru tahlil edilemez. Biz bir kere daha şunu hatırlatmak ihtiyacı duyuyoruz: PKK ve Dev-Sol Diyarbakır ve Metris direnişiyle

yaratılmıştır.

Olması gereken ise; herkesin bulunduğu yerdeki mücadelenin en önemli mücadele alanıdır. Ve her şey o alana tabi edilmeli herşeyimiz o alandaki mücadeleye tabi olmalıdır. Ancak bu anlayışla cezaevleri mücadelesini işçi sınıfının mücadelesini ve sömürülen sınıfların mücadelesine bağlayabilir. Karşılıklı etkileşim içerisine sokabiliriz. Cezaevine giren MK üyelerinin ve diğer sorumluların bugüne kadar üyeliklerinin askıya alınması cezaevlerindeki mücadeleye bakışımızın aynasıdır. Cezaevlerindeki devrimcilerin birikimlerine T. Devrimci Hareketinin ihtiyacı vardır ve her türlü siyasi faaliyetlerine onları katmak zorundadır. Bunun için her türlü önlem alınmalıdır. Her yere bilgi ve yayın akışını sağlayacak sağlam bir örgütlenme oluşturulmalıdır. Bizim gibi yapılarda yakalanan siyasi muhaliflerimize bir beladan kurtulduk gözüyle bakıldığı da kısmen söylenebilir. Bu parti içi tasfiyelerde kolaylık sağlamakta, yakalanmasıyla birlikte söz ve oy hakkı hemen iptal edilebilmektedir. (Bunun sebepleri ise çok derin ve tarihi ulusal ve uluslararası komünist hareketteki deformasyonlara dayanmaktadır. Ve bu konu ayrı bir yazı konusudur) Bu anlayışla devrimci bir parti yaratılamayacağı gibi devrimci bir cezaevi çalışması da yapılamaz.

Bugün Türkiye'de yüzlerce cezaevi bulunmakta ve bu cezaevlerinin bir kısmında, tümü mahkum olduğu halde, farklı koğuşlarda ve farklı biçimlerde siyasi ve adli tutuklu ve hükümlüler bulunmaktadır. Bugünkü durumda ayrı cezaevinde bulunan fakat siyasi olmayan mahkumlarla siyasi mahkumlar arasında bir kopukluk vardır. Ve bu kopukluk egemen sınıfların devrimcileri kitlelerden tecrit etme politikasına uygun olmakla birlikte, siyasi tutsakların cezaevi idaresine ve egemen sınıflara karşı birlikte ve daha güçlü bir direnişle karşı koyabilmek için bir arada olma isteklerinden kaynaklanmaktadır. Bugün için TC'nin cezaevlerine yönelik politikası insanları küçük küçük

gruplar halinde ayrı ayrı statülere ayırarak, insanları birbirinden uzaklaştırmak ve cezaevlerinde gelişecek birlikte ve daha güçlü bir direnişi engellemektedir. Bir cezaevinde mahkum ve tutukluların ayrı ve farklı statülere bölünerek gruplar halinde birbirinden kopuk olarak tutulmasının, örneğin; adliler açısından, adlilerde cezaevi idaresi tarafından çeşitli sınıflandırmalara tabi tutularak adlileri de kendi içlerinde farklı farklı gruplara bölmesinin izahını, başka türlü nasıl izah edebiliriz. Başka türlü izah etmek de zaten hem mümkün olmaz, hem de bilimsel bir izah olmaz. Fakat siyasi mahkumlar açısından siyasi olmayan mahkumlarla siyasi mahkumlar arasındaki kopukluk meselesine bakıldığında, bundan siyasiler kısmen haklı da olsalar, önceden belirttiğimiz gibi devrimcilerin böyle düşünmesinin asıl sebebi haklılıktan öte bir zorunluluktur. Ve bu zorunluluktan kaynaklanmaktadır. Fakat bir kısım siyasi arkadaşlarımız bu adli mahkumlara cezaevinde bulunduğu tüm süre zarfında hiç bir bilinç vermediği halde, onları örgütlemediği halde onlardan çok farklı şeyler bekliyorlar ve beklediklerini bulamadıkları zaman da bunlara karşı adli mahkum deyimini kullanmaktan çekiniyor ve onları aşağılayarak onlara adi mahkum diyebiliyor ve böylelikle kendince tüm sorunu haletmiş oluyor. Oysa sorunun gerçek yüzü bu değildir. Bu bakış açısı bilimsellikten çok uzak ve devrimci olmayan bir bakış açısıdır. Gerçekte adi mahkum diye nitelendirdiği bu insanlar dışarıda bulunan halkımızın kendi öz çocuklarıdır, halkımızın insanıdır yani kısacası halkın kendisidir. Bu yüzden meseleye böyle bakılmadığı sürece siyasi ve adli olarak, mahkumların var olan bu sistemle olan çelişkilerini göremeyiz ve bu çelişkiyi de cezaevlerinde yürüteceğimiz mücadelenin içine alamayız, yani mücadelemizi bütünleştiremeyiz. Evet siyasi olmayan bu adli mahkumların siyasiler kadar aynı oranda olmasa da var olan sisteme karşı bir tepkileri ve birikimleri vardır. Yani cezaevinde bulunan adli mahkumların kendilerini hapse atan, kendilerine her türlü işkenceyi yapan, kendilerine her türlü insanlık dışı uygulama-

ları reva gören bu sistemle belli oranda bir çelişkisi vardır, belki bu çelişkiler toplumsal açıdan bakıldığında pek fazla önem taşımayan çelişkiler olabilir, fakat burda bizim için asıl önemli olan varolan bu çelişkiyi bilimsel bir temele oturtmak ve onları genel cezaevleri mücadelesinin içine katabilmek görevi de yine biz siyasi tutsaklara düşmektedir. Bu yüzden ayrı koğuşlarda dahi olsa ilişkilerimizi daha sağlam bir zemin üzerinde yeniden ayarlamalıyız ve adli mahkumlara karşı olan bakış açımızı yeniden gözden geçirip, daha sağlıklı bir ilişki geliştirilebilmesiyle birlikte koşullar olgunlaştırıldığında da adli mahkumlarla en sıcak bağların kurulacağı örgütlenmelere geçilmelidir.

Militan, 28. Sayı (1990)

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ'NİN BASIN TOPLANTISINDAN

1Ağustos 1988 Genelgesiyle birlikte, daha önce kazanılmış olan bütün hakların gaspedilmesi sonucu cezaevlerinde direnişler yeniden gündeme geldi. Bu direnişlerle birlikte Aydın Cezaevi Nazilli'ye, Bursa Cezaevi Çanakkale'ye, Metris Cezaevi Sağmalcılar 2'ye taşındı.

23 Ekim Pazar günü Nazilli Cezaevinden tahliye olan Servet Ziya Çoraklı; İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesinde bir basın toplantısı yaparak, Aydın ve Nazilli cezaevlerinde gelişen olayların canlı tanığı olarak gelişmeleri anlattı. Basın toplantısında İHD İstanbul Şube Başkanı Emil Galip Sandalcı ve tutuklu-hükümlü aileleri yakınları da birer konuşma yaptılar.

İHD başkanı Emil Galip Sandalcı, konuşmasında şu konulara yer verdi:

"Cezaevlerinde binaların yetersizlikleri ve yöneticilerin kafalarının yetersizlikleri sonucu tek cümleyle ortaya çıkan tablo şudur: Huzursuz cezaevleri. Adalet Bakanlığı ve Hükümet tarafından kamuoyunda şöyle bir imaj yaratılmak isteniyor. Cezaevlerinde siyasi tutuklular sürekli huzursuzluk yaratıyor. Adalet Bakanlığı ve Hükümet de bu huzursuzluğu önlemeye

çalışıyor. Cezaevlerinde huzursuzluğu yaratan Adalet Bakanlığıdır. Kötü adam rolünde olan Adalet Bakanlığıdır. 1 Ağustos Genelgesiyle bu daha iyi anlaşılmıştır. Genelgenin farklı uygulamaları kaldırmak için hazırlandığını söylemek bahanedir.

Cezaevlerinde maddi ve manevi işkence devam etmektedir. İçeride tutuklu ve hükümlüler dışarıda aileler ve ilgili demekler defalarca belirttiler; basın yazdı. Buna rağmen cezaevlerindeki bu uygulamalarda bir değişme olmadı. Çünükü yapılan bütün girişimleri anlamak niyetinde değiller. İyi niyet gösterseler cezaevlerinde herşey 24 saat içinde düzelir.

Adalet Bakanlığı iki yüzlü bir politika izlemektedir. Aynı zamanda hükümet de iki yüzlüdür. Bu bir çifte standarttır. Amaç, AT'ye üye olmak. İnsan haklarına yapılan bu saldırılar ve cezaevlerindeki işkencelerle birlikte Türkiye, AT'ye üye olmaya layık değildir. Cezaevleri Bakanlığın elinde işkence aleti olarak kullanılmaktadır. Adalet Bakanlığı suçlanmalıdır. Bu suçlamaya demokrasiden yana bütün demokratik kuruluşlar katılmalıdır. Cezaevlerinde bu durumu yaratan Adalet Bakanlığına söyleyecek daha ağır söz bulamıyorum."

Daha sonra TKP(B) davasından yargılanıp 141/5'ten ceza alıp Aydın ve Nazilli cezaevlerinde 3 yıl yatan Servet Ziya Çoraklı konuştu. Ve cezaevi koşullarını detaylı bir biçimde anlattı.

Konuşmasına, "Nazilli cezaevinden tüm arkadaşlarım adına sizlere selam getirdim" diye başlayan Servet Çoraklı, konuşmasını şöyle sürdürdü.

"Aydın cezaevinde 1989 21 Mayıs'ına kadar kadar tutuklu ve hükümlülerin iç dayanışmasının da etkisiyle cezaevi koşulları diğer E tipi cezaevi koşullarından daha iyiydi. Mahpuslar cezaevi koşullarını değerlendirip çeşitli etkinliklerde bulunabiliyorlardı. Siyasi tutuklu ve hükümlülerin çeşitli konularda ürettikleri yazı, şiir, resim, roman, öykü gibi çalışmaları

günlük ve devrimci-demokrat basına yansıtıyordu. Bu durumdan rahatsız olan siyasal iktidar ve faşist çevreler, Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tutukevleri Genel Müdürlüğü cezaevinde kendileri tarafından çıkarılan yangını provakasyon olarak kullandı. Burada şunu vurgulamak istiyorum: Daha önce de çıkan bir yangının cezaevi yönetiminin bakanlıktan ödenek almak için yaptırdığı anlışıldı, cezaevi kimi personeli tarafından teyid edildi. Biz 21 Mayıs'da çıkarılan yangının da böyle bir tertip olduğunu sanmıştık. Fakat bu yangının amacı farklıymış, cezaevlerini bir işkence aracı olarak kullanmayı alışkanlık haline getirmiş siyasal iktidar Foça Jandarma Komanda Birliği'nden getirttiği yüzlerce asker, aralarında siyasi polis ve gardiyanlarla birlikte arama bahanesiyle koğuşlara operasyon düzenlediler. Amaç ne arama, ne de başka birşeydi! Ellerinde kalaslarla rastgele üzerimize saldırdılar. Bu bir vahşetti... Bir çok arkadaşımız ağır şekilde yaralandı. Bir de "Tünel" olayı var. Hiç kaçmak amacıyla tünel kazanlar böylesi bir durumda yangın çıkarırlar mıydı? Yangının kendilerinin provakasyonu olduğu, kendilerinin kamuoyuna yaptıkları açıklamalardan bile anlaşılıyor. Aynı zamanda başka şeylerin de ipucunu veriyor: Saldırı ve provakasyon hazırlıklarının! 1 Ağustos Genelgesiyle de zaten cezaevlerinde şiddet, baskı, zulüm politikasıve hesapları somutluk kazandı. 21 Mayıs'taki saldırıda sadece baskı ve şiddetle yetinmediler. Çalışmalarımızın ürünleri; şiir, roman, öykü, hatta mahkemeler önünde siyasi savunmalarımızı talan ettiler. Benim iki ciltlik romanım, yayına hazır şiir kitabım, on tane senaryomun bugün hala akibeti belli değil. Kendimle ilgili konularda değerli zamanınızı almak istemiyorum, durumun somut olarak kavranması için söylüyorum, bu konuda cezaevi ile olan karşılıklı yazışmalarımızın belgeleri elimde mevcut.

Bu saldırıdan sonra dayatılan uygulamaları kabul etmedik. 21 Mayıs öncesindeki uygulamaya dönülmesini istedik. Kazanılmış haklarımızın ve taleplerimizin kabulu için, süresiz

"açlık grevi"ne başladık. Açlık grevinin 30. gününde haklarımızın ve taleplerimizin kabulüyle açlık grevine son verdik. Buna SHP milletvekili Tufan Doğu da tanıktır. Sadece teyp, vb. isteklerimiz kabul edilmemişti. Tufan Doğu da Ankara'dan bakanla bu konuyu görüşüp halledeceğini belirtmişti. Ancak iş uygulamaya gelince üzerinde anlaştığımız taleplerin birçoğu hayata geçirilmedi. Ayrıca görüşmelerimizde muhatap olduğumuz savcı ve müdürlerin tayinleri çıkarıldı.

17 Ekim Pazar günü taleplerimizin uygulanması için açlık grevine başlamıştık. (Bu arada cezaevlerinde beslenme sorunu var. Özellikle açlık grevlerinden sonra yönetimin verdiği yemeklerle ve mahkumların kendi olanaklarıyla sağlıklarına kavuşması mümkün değil.) Bu koşulları yaşamış biri olarak duyarlı demokratik kamuoyuna sesleniyorum. Açlık grevindekileri desteklemeye sorunlara —ki İnsan Hakları ve demokrasi sorunudur— sahip çıkmaya ve açlık grevlerinden sonra da siyasi tutuklu ve hükümlüleri ekonomik olarak da desteklemeye çağırıyorum.

Açlık grevimiz sürerken apar topar, karga tulumba alınarak ayak ve ellerimizden zincirlenip Ring arabalarına üst üste doldurulduk. Suları akmayan, inşaatı bitmemiş, iaşe mutfağı hazır olmayan, duvarlarından sular akan, Nazilli cezaevine sevkedildik. Bir arkadaşımızın yumruklanması dışında fiziki saldırıyla bu nakil sırasında karşılaşmadık. Değerli basın mensupları, biz devrimciler, olmayan şeyleri var gibi göstermeyiz. Çünkü yalan üzerine hiç bir şey inşa edilemez. İşkence ettikleri zaman işkence ettiklerini söylüyoruz; etmedikleri zaman da bu nakil esnasında olduğu gibi etmediler diyoruz. Zaten dayak atanlar, işkence edenler, birer devlet memurudur, hiç bir memur kendiliğinden böyle şeylere tevessül ve teşebbüs etmez, kendini riske atmaz. Bunlar emir kullarıdır. Üstlerinden ne emir almışlarsa onu uygularlar. Bugün gizlemeye çalıştıkları cezaevindeki baskı, zulüm ve işkence devlet politikasıdır. 12 Eylülcülerin ve

onun siyasi iktidarının hasmane bir tutumudur. Değerli basın mensupları, 1 Ağustos Genelgesi; cezaevlerindeki insanlık dışı baskılar hepimizin malumudur, ben bunları tek tek sıralayacak değilim. Cezaevlerindeki açlık grevlerinin ve mahkum ailelerinin çığlığının bir nedeni olsa gerek. Bu insanlık onurudur, bu tektipleşmeye karşı kimliğini koruma, kısaca, teslim olmamak için direniştir. İnsanın en temel hakkı olan yaşama hakkını korumak sadece bu olumsuz koşullarda olanların değil tüm insanların boynunun borcudur. Başta da kendisine demokratım diyenlerin görevidir. Cezaevindeki siyasi tutuklu ve hükümlülerin en baş talebi olan siyasi tutukluluk ve hükümlülük statüsünün tanınması, tek tip elbise dayatmasına son verilmesi gibi taleplerini tek tek sıralamıyorum, ama şu kadarını söyleyeyim, cezaevlerindeki siyasi tutuklu ve hükümlüler tek tip elbiseyi çoktan yırttı. Asla bir daha geri giymeyeceklerdir! Tümünüze teşekkür ediyor, cezaevlerinde verilen mücadeleyi desteklemeye çağırıyorum" diyerek konuşmasını bitirdi.

Eskişehir cezaevinde eşi yatmakta olan Melike Keleş, Bakanlığın gönderdiği özel çevik kuvvetlerin ve siyasi polisin gardiyanlar eşliğinde tutuklu ve hükümlülere işkence yaptıklarını, özel eşyalarına, mektuplarına el konulduğunu, çalışmalarının ve savunma haklarının imha edildiğini, Nail Koç adlı arkadaşın sağlığının çok kötü olduğunu söyledi. İnsan Hakları Derneği yöneticilerinin, SHP Bursa il Başkanı ve Bursa Barosu Başkanı aracılığıyla 23 Ekim Pazar günü saat 17'de cezaevine giderek cezaevi savcısıyla yaptığı görüşmeye Selim Açan, Nurettin Azman ve Ayhan adındaki siyasi tutsakların katılmasının sağlandığını söyledi. Selim Açan Bursa cezaevinde 30 Eylül günü 2. müdürün "Gir, dal" emriyle sabaha karşı asker ve gardiyanların koğuşlara daldığını, kalaslar ve sopalarla dövülerek hücrelere atıldıklarını cezaevi savcısının huzurunda bize anlattılar. Açlık grevine ara kapıların kapalı olması dışındaki tüm talepleri kabul edilerek son verinişler.

Mehmet Sel adındaki oğlu Metris cezaevinde yatan bir tutsak yakını, çocuklarının Sağmalcılar cezaevine naklinden bu yana siyasi tutuklu ve hükümlülerden hiçbir haber alamadıklarını söyledi. Ayrıca siyasi tutuklu ve hükümlülerin görüş gününde kadın ve erkek ziyaretçi ayrımı yapıldığını, bu durumu şiddetle protesto ettiğini belirtti. TC devletinin kanunlarında kadın ve erkeklerin birarada bulunamayacağına ilişkin bir hüküm mü var? Bankalarda, devlet dairelerinde kadın erkek birlikte çalışırken sakınca olmuyor da, yakınlarını ziyarete giderken mi sakıncalı oluyor? Biz tutukklu ve hükümlü yakınları sekiz yıldan beri birbirimize akrabadan, kardeşten daha yakın olduk. Böyle bir uygulamayı kabul etmiyoruz. Ayrıca kadınlarımıza, kızkardeşlerimize hakaret sayıyoruz. Biz kapitalist sistemin yarattığı tortular değiliz. Biz, evlatlarımızla toplumun yüzakıyız, dedi.

Bu esnada, cezaevinden gelen bir telgraf okundu:

"C,7 Koğuşundayım. Yardımınıza acil ihtiyacımız var. Durum berbat. Osman Özdemir

Sağmalcılar 2 (Özel Tip) Cezaevi"

Bu arada Diyarbakır Cezaevi'nden nakil edildiği söylenen Mehmet Şener'in nerede olduğunun bilinmediği, yakınlarının akıbeti hakkında kuşkuya düştükleri belirtildi.

Hedef Dergisi 1. sayı Kasım 1988

FAŞİZM SALDIRDI:
SAĞMALCILAR'DA OPERASYON

18 Ağustos Cumartesi günü sabahı arama bahanesiyle koğuşlara giren askerler siyasi tutuklulara saldırdı.

Cezaevi siyasi tutukluları adına yapılan basın açıklamasını yayınlıyoruz.

KAMUOYUNA VE BASINA

Uzun bir süreden beri mahkemeye, hastaneye çıkmak için şebeke kapısında bekleyen arkadaşlarımıza olur olmaz gerekçelerle(!) saldırılarak dövüldü. Dışarıda da, bizi ziyarete gelen yakınlarımıza küfürlü hakaretlerde bulunularak, zaman zaman da dövülmek suretiyle saldırılmaktaydı. Bu saldırılar, 30 Temmuz 1990 tarihinde, mahkemeye götürülmek üzere şebeke kapısına çağrılan arkadaşlarımızın yaklaşık 40 askerin kalaslı, coplu saldırısına uğraması neticesinde, cezaevinde durum giderek gerginleşmiş ve arkadaşlarımızın böylesine planlı programlı bir saldırıya uğraması ve dövülmesinin, biz siyasi tutsaklara yönelik daha bir boyutlu saldırının ilk ve ciddi provası olduğu bizler tarafından anlaşılmış ve bu konuda kamuoyunun bilgilen-

dirilmesi amacıyla bir basın açıklaması tarafımızdan yapılmıştı.

Sözkonusu basın açıklamamızda; siyasi polisin yönlendirmesiyle aleyhimize Tercüman, Günaydın, Bugün vb. gibi gerici basının aylarca süren yayın ve kampanyasıyla kamuoyunu şartlandırmaya çalışıldığı; olası saldırıların meşru kılınmaya çalışıldığını; Siyasi şube ve asayiş şube müdürleri, alay komutanı ile cezaevi yönetiminin biraraya gelerek yeni bir saldırı planı yaptıklarını ve akabinde yapılan yönetim değişikliklerine dikkat çekmiş, bu konuda kamuoyuna bilgi vermiş, bu saldıralr karşısında duyarlı olmaya çağırmıştık.

Nitekim bu saldırının gerçekleştirilmesi için personel değişikliği yapılmış, Erzincan'dan getirtilen MHP kökenli idari personel ve özel seçilmiş gardiyanlar ile Kürdistan'daki savaştan getirtilen subay, astsubay ve erlerdir; bunların hemen hepsinin devrimcilere karşı şartlandırılmış oldukları da herkesce malumdur. Zaten kendileri de bu kimliklerini saklama gereği duymamışlardır.

Bu gelişmelerle birlikte, 18 Ağustos 1990 günü, MHP eğilimli bu yönetimin askerleri üzerimize saldırtmasıyla daha önceki tahminlerimizde yanılmadığımız ortaya çıktı.

Olay kısaca şöyle gelişti:

18 Ağustos 1990 günü sabah saat 8'de önceki aramalardan farklı bir saatte ve askerlerin tam teçhizatlı olarak koğuşlarımıza gelerek bizi yataklarımızdan uyandırmalarıyla yüzyüze geldik. "Ne oluyor" diye sorduğumuzda, arama yapacaklarını ve giyinmemiz gerektiğini söylediler. Bizler, elbiselerimizi giyinip, daha önce yapılan aramalardaki gibi, yatakhanenin her bölmesinde birer arkadaşımızı bırakarak yemekhaneye indik. Yemekhaneye indiğimizde, gördüğümüz manzaranın aramayla bir ilişkisinin olmadığını anladık. Yüzlerce asker ellerinde kalas, demir çubuk ve coplarla ana maltadan koğuşa giriyordu. Daha önceki bütün aramalarda açık olan havalandırına kapısı kapalıydı. Kendilerine "Neden havalandırma kapısını açmıyorsunuz" diye sorduğumuzda, "açmayacağız" dediler.

Daha önceki aramaların nasıl yapıldığını kendilerine hatırlattığımızda, "bizi daha öncesi ilgilendirmiyor, Bize bu sefer böyle emir verildi" şeklinde cevap aldık. Kendilerine daha önceden anlaşmamız olduğunu hatırlattık. Aldığımız cevap yine "bizi daha öncekiler hiç ilgilendirmiyor" şeklinde oldu. Durumu kavramakta güçlük çekmedik. Bu arada daha önceden sevki çıkan ancak hasta oldukları için doktorun gitmelerine izin vermediği 8 arkadaşımız dışarıya çağrılarak, yalınayak apar topar şebekeye götürüldüler. Bu tutumlarının ne anlama geldiği bizler açısından artık anlaşılmıştı. Kimse "sevke gitmiyorum" diye birşey söylememişti. Daha önceki sevkler normal olarak ve hiç bir engel çıkmadan yapılmıştı. Yine psikolojik sorunları olan bir arkadaşımız koğuşundan alınarak zorla Özel Tip Cezaevine götürülmüş ve eşyaları tümüyle tahrip edilerek kullanılmaz hale getirilmiştir. Bu tutumlarının nedenlerini sorduğumuzda söyledikleri tek şey , "bize böyle emir verildi" şeklinde oluyordu. Bizler, bir yetkiliyle görüşmek istediğimizi kendilerine bildirdik. Aldığımız yanıt yetkililerin bizimle görüşmeyecekleri yönünde oldu.

Bizler, soğukkanlılığımızı koruyarak beklemeye başladık. Koğuşlarda aramaları bitmişti. Başlarında bulunan subay askerleri alarak dışarı çıktı. Daha birkaç dakika geçmemişti ki, tekrar içeriye ellerinde coplar, kalaslar ve palaskalarla girdiler. "Arama iyi yapılmamış, bir daha yapacağız" dediler. Kendilerine arama yaptıklarını, bir daha neden buna gerek duyduklarını sorduk. Aldığımız cevap yine "yukarıdan emir böyle geldi, bir daha yapmak zorundayız" şeklindeydi.

İçeri giren askerler bize, "hemen havalandırmaya geçin" dediler.Biz de bundan önce yapılan tüm aramalarda yemekhanede beklediğimizi ve şimdi de yemekhanede kalacağımızı, ayrıca müdürleren böyle bir aramada bulunmaları gerektiğini söyledik. Bunun üzerine başlarında bulunan subsay "saldırın" diye emir verdi. Koğuşlarımıza dolan yüzlerce asker, üzerimize saldırıp bizi döverek havalandırmaya attı. akabinde koğuşlarımıza girerek, koğuşlarda bulunan bütün eşyalarımızı taprip etmeye

başladılar. Kitaplarımız, nevresimlerimiz alınıyor, dosyalarımız yırtılıyor, bazılarına el konuyor, radyo, teyp, daktilo, saat v., eşyalarımız yerlerek atılarak kırılıyordu. Çalışma masalarımız, milyonlarca lira tutarında paramız, battaniyelerimiz, ilaçlarımız, kısacası koğuşlarda bizlere ait ne varsa talan ediliyor, işlerine yaramayanları da tahrih ediyorlardı.

Operasyon tamamlandığında 24 arkadaşımız ağır bir şekilde yaralanmıştı. Eşyalarımız bütünüyle tahrip edilmiş, büyük bir kısmı alınıp götürülmüştü. Kitaplarımız, dosyalarımız, kısacası okunabilecek ne varsa ya yırtılmış, ya da talan edilip götürülmüştü.

Evet bizlere bir saldırı oldu. Bu saldırı çok önceden tasarlanıp bugüne kadar getirtilen, bilinçli ve planlı bir saldırıdır. Planlıdır; çünkü aylarca süren gerici basındaki kampanya ile kamuoyu şartlandırılmaya çalışılmıştır. amaç saldırıyı meşrulaştırmaktır. Saldırı planlıdır, çünkü idari personel değişikliği yapılmış, eski personelin yerine Erzincan'dan getirtilen MHP kökenli faşistlerle doldurulmuştur. Askeri personel, Kürt halkına işkence yapmakla övünebilecek kadar kişiliksizlemiş kimselerin, Kürdistan'dan getirilerek değiştirilmiştir. Ve bu personel biz siyasi tutsaklara karşı şartlandırılmış kimselerden oluşmaktadır. Saldırı planlıdır, çünkü daha önceden alay komutanı, siyasi polis, savcı ve MHP'li olduğuyla övünen 1. müdür Ali Kurt'un da içinde yer aldığı toplantılarda karara bağlanmıştır. Bu itibarla saldırı kademe kademe uygulamaya sokulmuştur. Mahkemeye gidiş gelişlerde birçok arkadaşımız dövülmüş, birçok hakkımız gaspedilmiştir.

Bu saldırıya polis de katılmıştır. Alınan, yırtılan ve özenle seçilip alman yazılı belgeler bunun en açık örneğidir. Keza, aramalar sırasında asker ve gardiyana hiçbir benserliği bulunmayan asker ve gardiyan kılıklı kişilerin bulunması bunu göstermektedir.

Şüphe yoktur ki, bu saldırının amacı: Devrimci direniş odaklarından biri olan cezaevindeki direnişi kırmak ve bizleri

tecrit etmektir. Bu itibarla son saldırı siyasi kişiliğimize doğrudan yapılmış planlı bir saldırıdır.

Bu saldırılar bundan sonra da devam edecektir. Doğrudan siyasei kişiliğime yönelik bu saldırılar konusunda kamuoyunu ve basını duyarlı olmaya çağırıyoruz.

NOT: Yaralı arkadaşlarımızın isim listesini ve kayıp olan eşyalarımızın listesini ilişikte gönderiyoruz.

YARALILAR LİSTESİ

Adı soyadı

1. Özcan Şener
2. Ali Dinçer
3. Nihat Ayaz
4. Mehmet Çiftçi
5. Ali Şimşek
6. Nizamettin Boztoprak
7. Yaşar Yavuz
8. Yaşar Sami Akcan
9. Cafer Erdoğan
10. Cafer Kurt
11. Cafer Gölçek
12. Sadettin Güven
13. Zair Misan
14. Veysel Kukul
15. N. Kemal Cibaroğlu
16. Mehmet Ünal
17. Mehmet Kılıç
18. Harun Kartal
19. Selami Kayadibi
20. İbrahim Kahramanoğlu
21. Fatih Yavuz
22. Ertuğrul Mavuoğlu
23. M. Murat Sözeri
24. Turan Ulu

Hedef dergisi, 9. Sayı, Ağustos 1990

AYDIN CEZAEVİ DİRENİŞİ

Aydın E Tipi Cezaevi yaşamının, öncesi Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde başlar... Geliyşen toplu direnişler karşısında, sürekli geri adım atarak birtakım insanca ylaşam koşulları sağlamak zorunda kalan devlet, çağdışı, işkençe ve hak gasplarıyla dolu olan 1 Ağustos Genelgesini çıkararak bir çırpıda sınırlı olan yaşama koşullarını ortadan kaldırmak istedi. Cezaevlerinde gelişen direniş eylemleriyle birlikte, ailelerin, insan hakları kuruluşları, devrimci demokratit kişi ve kuruluşlarında, direnişleri destekleyen tepki ve dayanışmaları sonucu; 1 Ağustos Genelgesini uygulayamadığı gibi, varolan insanca yaşama koşullarını biraz daha genişletmek zorunda kaldı.

1989 yılına gelindiğinde, devlet taktik değiştirdi. Toptan cezaevlerine saldırmak yerine birtakım bahanelerle tek tek cezaevlerine saldırmak, önüne ne çıkarsa kırıp dökmek, parçalamak,alabildiğince bir terör, işkence ve sürgünlerle 1 Ağustos Genelgesini uygulamaya kararlıydı.

İlk saldırılar peşpeşe Sağmalcılar ve Aydın Cezaevi'ne yapıldı. Sağmalcılar Özel Tip'te başlatılan faşist işkence ve terörü tüm devrimci tutsakları işkenceden geçiriyor,

vücutlarında beyaz bir yer bırakmıyordu. Bir kısmını Sağmalcılar Kapalı kısmına aktarırken, bir kısmını aç, susuz, havasız işkence altında Bartın özel Tip Cezaevine sürgün ederken, siyasi tutsakların her türlü eşya ve yiyecek maddelerini de, işine yarayacakları talan ederken, kalan kısmı da kırıyor, parçalıyor, birbirine katarak imha ediyordu. Aydın E Tipi Cezaevi'nde açlığın bitkin düşürdüğü vücutlara, her türlü alçakça saldırılan yapıyor, işkenceden geçiriyor, eşya ve yiyecekleri tahrip ederken, Nazilli E Tipi Cezaevi'ne aç susuz çıplak vücutlar işkence altında sürgün edilirken, işkence ve uygulamalar, daha da adileşmiş olarak Nazilli'de sürdürülüyor. Geçici olarak kısmi başarı da kazanıyorlar, 1 Ağustos Genelgesini uygulayabileceklerini hayal ediyorlardı.

Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde bulunan siyasi tutsaklar, çok yakında Sağmalcılar ve Aydın E Tipi Cezaevi'nde yaşanan türde bir saldırıya uğrayacakları tesbitini yaptılar ve STK güçlerine hazır olunması bildirildi.

Eskişehir özel Tip Cezaevi iki kısımdır. Birinci kısımdaki bloklarda, D. YOL, KURTULUŞ, TKEP, TDKP ve bazı siyasi tutsaklar kalırken, ikinci kısımda, siyasi temsilcilik kurumu içinde yer alan siyasetler ve devrimciler kalmaktadır. Eskişehir Özel Tip Cezaevi, açıldığı andan itibaren bütün direniş ve mücadele ve hak almalara, STK içerisinde yer alan siyasetler öncülük etmiş, bütün eylem ve direnişleri sonuna kadar götürerek insanca yaşama koşulları yaratırken, STK'yı da idareye kabul ettinniştir.

Birinci kısımda bulunan D.YOL'cuların kaldığı blokla, KURTULUŞ'çuların çoğunluğu oluşturduğu blokta birer tünel aynı gün bulunmuş. İlk anda tüm siyasi tutsaklar üst katlarda toplanıp kilit altına alınırken, tüm yiyecek, giyecek, elektronik eşya, kitap gece gündüz betonlar kırılarak alt katlarda tünel girişi aranıyordu. Siyasi tutsaklara yapılacak saldırının hazırlıkları yapılarken, iç ve dış kamuoyu da hazırlanıyordu. Bu

arada siyasi tutsatlar da gelecek saldırının dış cephesini örgütlemeye çalışıyordu.

Adalet Bakanı OltanSungurlu, hergün bir demeç veriyor. Tüneli bahane ederek yapacakları saldırı ve kıyımın şartlarını adım adım oluştururken, soran bir gazeteciye gülerek "Onbeş gün önce Eskişehir Özel Tip Cezaevi'ndeydim, tutukluların bir kısmıyla çay içerken, tutukluların bir kısmı da altımızı oyuyormuş" diyordu. Söylediği gibi 15 gün önce bazı basın mensuplarıyla cezaevine geldiğinde birinci kısım maltalarını gezmiş, bir bloka uğramış. Siyasi tutsaklarla demir parmaklıklı kapılardan görüşmeye çalışmış. Yine bir gazetecinin, "siyasi tutukluların çoğu ikinci kısımdaymış. onlar direnişçi, mücadeleci insanlarmış, orayı da görmeyecek miyiz?" diye sorunca Sungurlu, "başka yok, bu kadar yeter" diyerek idari bölüme yürümüş.

Bakan Sungurlu, hiç acele etmedenbütün hesaplarını yapıyor, yaptıracağı vahşi saldırıyı kamufle etmek için iç ve dış basını 29 Haziran günü Eskişehir Özel Tip Cezaevi'ne davet ederek cezaevine getirdi. Amacı, "bakın Sağmalcılar'da ve Ayrın E Tipi Cezaevi'nde işkence yaptığımız iddia ediliyor; bakın iki tünel çıktı, hiçbir propoganda ile tünellerin fotoğraf ve video filmleriyle, siyasi tutsakların da demir parmaklıklar arkasından birkaç pozları çekilerek olumsuz propoganda yapılacaktı... 29 Haziran 1989 tarihinde EÖT Cezaevi'ne basınla birlikte geldiğinde aynı gün açlık grevi direnişinin başlamış olduğunu gördüğünde, iç ve dış basını kullanma hesapları boşa çıktı. Basına "bakın buraya geldiğimiz gün açlık grevine başlamışlar, bugünü seçmeleri maksatlıdır" diyordu. Basının gelmesi, Adalet Bakanının bahsetmediği tünli bahane ederek bütün hakları gasp ettiği, bütün eşyaları tahrip ettirdiği, üzerine sıvı yağlar döktürterek kullanılmaz hale getirdiği, bütün tutsakları üst katlarda toplayarak kilitlettiğini basın mensupları gördüler. Bazı gazeteciler fotoğraf çekerek haberi yayınladılar.

Temmuz- Ağustos Direnişi olarak anılacak olan eylem, 29

Haziran'da, KURTULUŞ'un çoğunlukta olduğu tünel çıkan blokta başlamış oldu. Dört gün sonra da, diğer tünelin çıktığı DEV-YOL taraftarlarının bulunduğu blokta, 3 Ağustos'ta açlık direnişine katıldılar. İdare tedirgin, yaptığı hesaplar tutmuyor, gözleri STK güçlerinin kaldığı ikinci kısımda. Her şeyi STK güçleri belirleyecek, deneyimleriyle bunu biliyorlar, fazla beklemiyorlar, 6 Temmuz günü STK güçleri, 6 blokta birden dilekçeleri verip geniş boyutlu açlık direnişine başlıyorlar.

Açlık Direnişi tüm cezaevine yayılmıştı; günler ilerledikçe eylem yayılıyor, vücutlar inceliyor, yüzler sararırken, gözlerde neşeli bir ışık kavganın verdiği kazanma inancıyla aydınlanan tatlı tebessüm... Aileler başta olmak üzere iç ve dış kamuoyu ve basından destek yazıları çıkarken, idarede en küçük bir kıpırtı yok. Hergün üç-dört defa doktor ve gardiyanlar gelerek, geziyorlar, tabi muayene ve tedavi kabul edilmiyor. Sessizce gelip, sessizce gidiyorlar. Destek eylemleri dışarıda yayılırken, günler ilerliyordu. Bir gazetecinin Adalet Bakanına, "açlık grevini sonuçlandırmıyor musunuz?" sorusuna, Oltan Sungurlu, "açlık grevi şimdilik sonuçlanmaz" diyordu...

Faşist devlet, açlık direnişi eylemini vahşice kırmak için, birtakım plan vehazırlıklara girişmiş. Ölüm orucu hedefli, açlık direnişi savaşçılarının, açlığın yediği vücutlarını, biraz daha güçsüz kılarak ölüme yaklaşmalarını bekliyordu. Devletin en yetkilisinden en düşük dereceli memuru gardiyanlara kadar, başlattıkları tek tek cezaevlerine saldırma ve 1 Ağustos Genelgesini uygulama planını, soğukkanlılıkla gün gün icraya koymuşlardı.

Açlık Direnişi yirmili günlere girmesiyle birlikte özgürlük mahkumlarının, aileleri başta olma üzere Ankara, adan, Samsun, Diyarbakır, İstanbul, İzmir vb. şehirlerde destek açlık direnişleri ve diğer eylemler; ana yolları trafiğe kesip pankart açarak yürüyüşler yapmak vb. Devrimci, demokrat, yurtsever halkımız, İnsan Hakları Derneği başta olmak üzere TAYAD'ın

başlattıkları destek eylemleri ve ilanları, Demokratik Meslek Kuruluşlarından destek geliyor.

Bu şartlar 1 Ağustos Genelgesini uygulamak için bir plan gündeme koymuş olan devletin en yetkili kişilerinin kin ve nefretini artırıyordu. özgürlük mahkumlarından daha fazla nefret ediyorlardı. Ağustos ayına girilmiş, eçlık direnişi eylemi 35. gününe dayanmış. Demokratik ülkelerdeki insan haklan savunucuları, anti-faşist halk kesimi ve demokratik kuruluşlardan TC'ye tepkiler geliyor. Eylemi daha fazla uzatmadan bir an önce, kin ve işkenceyle bastırmak için harekete geçiyorlardı.

2. Ağustos gecesinde 01.'de sürgünü başlattılyar. 07.'de çeşitli yerlerden getirilen ringler hiçbir eşya alınmamış olarak doldurulmuştu. Güneş henüz yükselmemiş, sabah serinliği hakim olmasına rağmen; ringlerde sıcak ve havasızlıktan durulmuyordu. Bitkin ve zayıf düşmüş, kendini yiyen vücutlardan açlığın verdiği ağır koku ve vücutlardan su gibi ter akarken, gözlerdeki hiç sönmeyen ışıklar parlamaya devam ederken, yüzlerde tebessüm sohbet ve tahminli, şakalı tartışmala sürüyordu.

Saat 08'de ölüm ve işkence konvoyundaki ringler ağzına kadar dolu olarak hareket ettiler. Nereye gittiği belli olmayan konvoyun mimarı Eskişehir Cumhuriyet Savcısı Uğur ibrahim Hakkıoğlu ve binbaşı Zafer Nakkaşoğlu'dur. Devletin en üst yöneticilerinden emir almış, Eskişehir-Aydın yol güzergahı askeri birlikler ve polislerce tutulmuş, olağanüstü önlemler alınmış, ringlerin bir kısmında birer bidon su olmasına rağmen, bir kısmında o da yoktu. Yollarda güzel manzaralı meyve ağaçlar, bostan ve akarsuların bulunduğu yerlerde, ölüm konvoyu duruyor, muhafız birliği asker, subay ve gardiyanlar iniyorlar. Meyve bahçelerine askerler dalarken; subaylar kazanmış komutan odasıyla gerinerek sularda yüzlerini yıkıyor, güzel buldukları bir ağacın gölgesinde durup, elleri bellerinde etrafı seyrederken, yanlarına gelen bahçenin sahibiyle konuşuyorlar.

Bahçenin sahibi yapılan talana ses çıkaramıyor, kafazı hep yerde duruyor... Gardiyanlar da kaygılı bir şekilde subaya korkulu gözlerle bakarak ağaçların gölgelerinde toplanıyorlar. Askerler getirdikleri meyvelerin bir kısmını subay ve astsubaylara sunarken gardiyanlara da ikram ediliyor, yarı yetişmiş elmalar ve salatalıklar... Özgürlük mahkumları bu manzarayı ringlerin küçük deliklerinden izliyorlar, bahçenin sahibi üretici çiftçiye acıyorlardı ve talan eden askerlere yuh çekiyorlardı.

Ringler hareket ettiğinde, küçük deliklerden nisbeten biraz hava geliyor, akıtılan terler biraz olsun azalıyordu. Güneş ringleri yakıyor, demir ringler de özgürlük mahkumlarını. Aç, zayıf ve bitkin vücutlar havasızlık ve sıcakta yanarken bayılanlar ve yarı baygın olanlar yolculuğa devam ediyorlardı. İçecek suları olmayan, su gibi kaybettikleri terlerini mendil ve havlularında toplamaya çalışıp, sıkarak kendi terlerini su yerine içerken ringler sık sık güzel akarsuların olduğu ağaçlı manzaralı yerlerde duruyorlardı.

Akşam saat 8'de, kızıl bir güneş son ışıkları ile Aydın şehrinin yüksek binalarını kızıla boyarken, Aydın'a gelen ölüm konvoyunun sanki yolunu aydınlatıyordu. Şehre girip yüksek blokların bulunduğu caddelerden geçerken güneşin dostluk gösteren kızıl aydınlığı kaybolmuş, konvoyumuz karanlıklar içerisinde Menderes Bulvarından geçerek şehrin vaoşlarına doğru yaklaşıyordu. Varoşlardan geçerken tek katlı gecekondulann köşeleri ve damları "G3'lü askerlerce tutulmuşken; gecekondu çocukları gördükleri vahşi konvoy karşısında hızla toparlanmış, ringlerdeki devrimci tutsakları büyük bir coşku ve sevgi gösterileri ve alkışlarla karşılıyor, ringlerin yanından sevinç ve coşkuyla koşuşturuyorlardı.

Aydın E Tipi Cezaevi tel örgülü nizamiyesinden giriyoruz, ringler duruyor. Bekliyoruz, ses seda yok. Ringlerde baygın yatanlar var. Ringler bir türlü boşalmıyor, ringler hareket edeme-

diğinden hiçbir yerden hava gelmiyor, rüzgar esmiyor, akşam karanlığında yanıyoruz. Kırılabilecek yapıdaki camlara sert tekvando darbeleri vuruluyor, bir bölümü kırılıyor, sloganlar atıyoruz. Diğer ringlerde bulunan arkadaşlar da slogan atıyorlar.

Aydın Cumhuriyet Savcısı Nural Uçurum yönetiminde yapılan hazırlık sonucu ölüm ve işkence aletleri pusuya yatmış açlık direnişinin 35. günü, yapılan ölüm yolculuğu sonunda akşam saat 10'dan sonra ringler tek tek giriş kapısına yanaştırılarak, daha önce ikişer ikişer hazırlanan isim listesi, iki kişi olarak belirli aralıklarla ringlerden alınıyorlar. C. Savcısı Nural Uçurum, binbaşı Zafer Nakkaşoğlu'nun emir ve nezaretinde, müdür Seyfi Gül ve Başgardiyan Yolcu Yıldırım öncülüğünde çeşitli yerlerden toplanmış üçyüz işkenceci zavallı gardiyanla birlikte; iki devrimci tutsağa karşılık üçyüz gardiyan olarak büyük bir nefret ve kinle saldırdılar. İyiden, güzelden, ileri ve çağdaştan olanla, güzelliklerin, özgürlüklerin düşmanı, karanlık cüceler eşit olmayan koşullarda mücadele ederek savaşıyorlardı... özgürlük mahkumlarının vücutlarının neresi rastgelirse şiddetli sert darbeler vuruluyor, elbiseleri yırtılarak zorla soyuluyor, kilotları koparılarak çıkarılıyor, çıplak vücutları yerlerde sürüklenip sopalarla vurularak her yerleri yaralar halinde tahrip edilerek müşadiye hücrelerine atılırlarken, siyasi tutsaklar direniyor, "işkencecilerden hesap soracağız!", "insanlık onuru işkenceyi yenecektir" diye sloganlar atıyorlardı.

İşkence ve kıyım yaparak 300 gardiyanla başladıkları ringleri boşaltma ve açlık direnişini kırma saldırıları 02'ye kadar sürdü. İşkence görmeyen, yerlerde sürüklenmeyen tek özgürlük mahkumu kalmazken, hepsi de başı dik onurluca ve bir devrimciye yaraşır direniş göstererek, daha ilk çarpışmada karanlık cüceleri yenilgiye uğrattılar. Büyük umut bağladıkları insanlık dışı saldırı ve işkenceden yorgun düştüler, hepsinin elleri, kolları, bilekleri incidi, şişti, parmakları kırılan, kolları çıkanlar hastaneye giderken, diğerleri bileklerini sardırarak bileklikler

taktılar.

Ringlerden biri ölüm ringi olarak seçilmiş, siyasi tutsakları o ringteki dört bölüme ikişer ikişer koymuşlar. Yol boyunca su da vermeyerek daha zor şartlar altınha Aydın E Tipi Cezaevi'ne gelindiğinde H. Hüsnü Eroğlu ve Mehmet Yalçınkaya isimli yurtsever devrimci dostlar, baygın olarak ringten sürüklenerek indirildiklerinde, numara ve rol yaptıklarını düşünen işkenceci Seyfi Gül, baygın yatan arkadaşlara işkence yapıyor. Devletin yarattığı ölüm yolculuğunda, susuz bırakma işkencesi uygulanarak baygın düşürülen devrimci dostlar, devrimci mücadelenin onurlu ve fedakarlıklarla dolu yolunda yapılan işkenceleri artık duymuyorlar. Açlık Direnişinin 35. günü, inceliş vücutları, susuzluktan kurumuş dudaklarında, devrimci onurun ve gelecek zaferin inancıyla, yüzlerine yayılan tatlı tebessüm ile derin ve mutlu bir uykuyla yaşamlarını noktaladıklarında; müdür Seyfi Gül ve bir başgardiyan, hala arkadaşların rol yaptıklarını düşünüyorlar, "kalk ulan artist" diyerek cesetlerine vurarak işkenceye devam ediyorlar.

Gece 02.'de tek tek işkence edilerek bütün ringlerin boşaltılması tamamlanmış, iki arkadaş katledilirken, onlarca arkadaş da tedavi edilemeyecek türden sakatlanmış. Sıcağı sıcağına işkencenin ikinci aşamasını uygulamak için 300 gardiyan önce birinci müşadiyeye sonra da ikinci müşadiyeye geldiler.

Dört katlı olan müşadiye her katında on hücre bulunuyordu. Her hücreye 4 tutsak hapsedilmişti. Savcının o günlerdeki azgın piyonu baş gardiyan Ali Yolcu Yıldırım, yüksek bir yere çıkarak; "Devletimizin koyduğu kurallar geçer! 1 Ağustos Genelgesi uygulanacaktır! Şimdi sayım yapacağız, biz sayım yaparken hücredekiler ayağa kalksın. Kalkmayan olursa çok ağır bir şekilde cezalandıracağız" vb tehditlerle üçyüz gardiyan ellerinde jop, sopa ve kemerlerle birinci kata daldılar.

Aydın E Tipi Cezaevi'ne giriş aşamasındaki, devrimcilerle

devletin zindancıları arasındaki mücadeleyi devlet kaybetmişti. En üst düzeyde planladıkları, açlık direnişini kırına saldırıları, devrimci tutsakların kararlı ve tavizsiz direnişleri karşısında tuzla buz olmuştu. Yenilgi yüzlerinden okunuyordu. Hiçbiri orada bir an bile durmak istemiyordu. ama emir devletin en üst kademesinden çıkmıştı. Bakan Oltan Sungurlu bile; "Benim siyasi yaşamıma mal olacak biliyorum, benim elemde birşey yok" diye basına açıklıyordu.

300 gardiyan birinci kata dolduklarında, hücrelerin önünde hiç boş yer kalmadı. Arı gibi vızıldıyor, acayip hayvani sesler çıkarıyorlar, hücrelerin parmaklıklarına vuruyorlar, "sayım var kalkın" diye bağırıyorlar, tehditler savuruyorlar. Sürekli hakaret ediyorlar, hızla yer değiştiriyorlar. Acı çığlıklar atarak korku ve panik yaratmak istiyorlar, "kalk, kalk" diye bağrışıyorlar...

Devrimci özgürlük mahkumları ise, simsiyah morarmış vücutları, şişmiş gözleri, kanlı , yarılmış dişleriyle, açlık ve işkenceden cılız düşmüş vücutlarını rahat bir şekilde yere uzatmışlar, kimisi duvara yaslanmış, kimisi sırtüstü uzanmış arı kovanı gibi uğuldayan, ellisi kaybolurken yüzü gelen "kalk, kalk" diye bağrışan gardiyanları kıllarını bile kıpırdatmadan, ışıklı gözlerle izliyorlar, hepsini teker teker tanımaya çalışırlarken, onlar siyasi tutsakların gözlerine bakamıyorlardı.

Sayım savaşında, korku okunan yüzlerin bütün tehditlerine, devletlerinin koyduğu kuralların geçerli olduğu subjektif hayallerine karşı, "kalk, kalkın sayım var" sözlerine "kalkmıyoruz" karşılığı verildi. Gardiyanlar tek tek hücreleri açarak, korkulu ve ürkek gözleriyle tekme ve kemerlerle vururlarken "kalk kalk" nakaratını tekrarlıyorlardı. Devrimciler ise, inançlı ve kararlı iradelerinin vermiş olduğu rahatlıkla gözlerinin içine bakarak "kalkmıyoruz, işkencecilerden hesap soracağız! insanlık onuru işkenceyi yenecektir. İşkence yapmak şerefsizliktir" vb. sloganlar ile her hücre açılıp işkence yapılırken bütün hücreler toplu olarak haykırıyorlardı. Gardiyanların yüzlerinden korku,

yılgınlık ve kin okunuyordu..

Yenilmişlerdi! Yaptıkları insanlık dışı işkence, iki insanı ketletme, onlarca insanı sakat bırakma, bütün eşyaları tahrip etmek, umdukları ve beklediklerinin tersi bir sonuç vermişti. Direniş daha kararlı bir şekilde sürerken, kamuoyunun ilgi ve desteği artmıştı. Kendilerini ve devletlerinin gerçek yüzleri açığa çıkınca maskeleri düştü. Saklayacak birşeyleri kalmadı. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine imza atarak yükümlüklerini yerine getireceklerini beyan ettikleri uluslararası anlaşmalara gizlice uymuyorlardı. Şimdi suçüstü yakalanmışlardı. Dünya ve ülke kamuoyuna rezil olmuşlardı. Açlık Direnişindeki özgürlük mahkumlarının bir kısmı daha ölse de önemli değildi. insanlık dışı işkence yöntemleriyle giriştikleri açlık direnişini kırma saldırıları yenilmişti. Gerici, alçak faşist kof ve inatçı gururları ayaktaydı.

Eskişehir Ö. T. Cezaevi'nde başlayan, Aydın E Tipi Cezaevinde devam eden açlık direnişine, başta tutsak aileleri olmak üzere İHD, TAYAD, Demokratik Kuruluşlar, Dernekler, Devrimci-Demokrat, Yurtsever kişi ve örgütler, açlık direnişi, korsan gösteri, pankart asma, belirli günlerde siyah giysi giyme, ilan verme, bombalı sabotaj ve benzeri eylemlerle açlık direnişini, her yeni günde desteklediler ve duyarlıklarını arturarak sürdürdüler.

Diğer cezaevlerinde destek açlık grevleri yaygınlaşmıştı. Avrupa ve birçok dünya ülkesinde yeni yeni TC'yi protestolar ve eylemler gündeme geliyordu. Özgürlük mahkumlarıyla dayanışma içerisinde olunduğunu gösteren eylemler yapılıyordu.

Ne kadar istemese de ülke içerisinde ve yurt dışında gelişen, yaygınlaşarak devam eden eylem ve protestolar devleti zor duruma düşürmüştü. Açlık Direnişinin 36. gününden itibaren devlet temsilcisi C. S. Nural Uçurum, siyasi tutsaklarla pazarlığa oturdu, isteklerin yarıdan çoğunu baştan kabul etti. Yine de Eskişehir'deki yaşam düzeyinin çok gerisindeydi. "Ben birşey

vermem, devlet ver derse? Mecburen, istemeyerek veririm. Ben yükselmek isteyen bir insanım" diyordu.

Aydın'a gelişle birlikte, SHP de devletin yıprandığını görerek devreye girmişti. Pazarlıklara aracılık yapıyor, pazarlıklarda idare ile görüşmeleri STK güçlerinin üç temsilcisi sürdürürken, D. YOL ve KURTULUŞ'tan da birer temsilci katılıyordu.

Pazarlıklar yapılırken, işkencede katladilen H. Hüsnü Eroğlu ve Mehmet Yalçınkaya'nın öldürüldüklerini, açlık direnişçileri henüz bilmiyordu. Sadece; kayıp olduklarının farkındaydılar, hastane ya da bilinmeyen bir yerde olabilirlerdi. Baygın yerde yatarlarken işkence yapıldığı görüldüğünden, katledilmiş olabilecekleri yönünde bir duygu da güçlüydü.

Pazarlığın ilk günlerinde aracılık yapan SHP, ANAP'ın da gerisine düştü. Daha ilk pazarlıkta idarenin kabul ettiği verilen haklarımızı ve daha önce çok daha geniş boyutlusunu yaşama geçirdiğimiz haklarımızı almadan eylemi sonuçlandırmamızı bizden istiyorlardı. Meclis açıldığı vakit, kendilerinin parti olarak mücadele edeceklerini, verilmeyen haklarımızın da verilmesini sağlayarak, insan haklarının cezaevlerine öngördükleri insanca yaşama standartlarını uygulatacaklarını sözle garanti ediyorlardı.

Açlık Direnişinin bir programı vardı. Program yaşama geçirilmeliydi. Direniş ilerleyerek devam etti. Devlet artık işkence ile birşey yapamayacağını anlamıştı. Yeni bir taktiğe başvurdu. Güzel kokan yemekler pişirttiriliyor, yanında kokulu kavun dilimleri ve değişik meyvelerle her yemek saati hücrelerin önüne yemekleri diziyorlardı. Kan kusan arkadaşların hücrelerine baskın yapılıyor, bu arkadaşlar revir ve hastaneye götürülüyorlardı. Zorla tıbbi beslenme düşünmelerine rağmen, başarılı olunamayacağını öğrenmeleri üzerine uygulamaya koyamıyorlardı.

Devlet ve uygulamacıları moral yönünden yıkılırken, özgürlük mahkumları her gün kendi vücutlarını biraz daha yiye-

rek sürdürdükleri direnişlerinde oldukça neşeliydiler. Gündüzleri sohbet ederlerken, akşam ve geceleri türkü, marş ve şiirler söylüyorlardı.

Açlık Direnişi 40'lı ve en kritik günlerine girmişti. Psikolojik savaş alabildiğine sürüyor, zaman devletin aleyhine çalıyordu. Devrimciler için yapılacak şey; daha kararlı bir şekilde açlık direnişini sürdürmekti. STK güçleri büyük bir moral üstünlüğü ile eylemi sürdürürken, KURTULUŞ Grubunun temsilcisi, A.G. direnişin 43. günü tek başına savcı ile idarede görüşüyor; verilen hakların yeterli olduğunu, daha fazlasının devletten alınamayacağı kanısına vararak, eylemi sonuçlandırma kararı alırken, bölümlerinde kalan kendilerinden olmayan diğer devrimcilere de davetiye çıkartıyordu. Kurtuluş temsilcisinin bu kararına, değişik siyasetlerden ve kendi içlerinden karşı çıkanlar oldu. Ve asgari eylem programını tamamlamak için STK güçleri eylemi kararlıca sürdürürken, eylemi bırakan çoğunluk koğuşlara alındılar.

Açlık direnişinin kesin başarısı ile sonuçlanmasının an meselesi olduğu, idarenin bir anda, bir kısım siyasi tutsağın direnişi bırakması devleti ve uygulamacılarını biraz olsun umutlandırdı. Aynı gün D.YOL temsilcisi de, idareye çağrıldı: Aynı şartlarda açlık direnişini bırakmaları Kurtuluş grubu örnek gösterilerek kendilerinden istenildi. D.Yol temsilcisi verilen haklara ek olarak, her türlü yiyeceğin içeriye serbestçe alınması ve cereyanlı ocak veya tüp verilmesinin sağlanması durumunda kendilerinin de eylemi sonuçlandıracaklarını bildirerek müşahade hücrelerine geldi.

Siyasi temsilcilik kurumu içerisinde yer alan devrimci güçler için, Kurtuluş'un eylemi bıraktığı günler kaygılı günler oldu. D.Yol da her an eylemi bırakabilirdi. Bu güne kadar gelişen Eskişehir-Aydın Cezaevi mücadele sürecinde Kurtuluş'tan daha geriydiler. Tahmin edildiği gibi, Kurtuluş'un eylemi bıraktığı gün, kendilerinin de eylemi sonuçladırması için ileri sürdükleri iki şart kabul edilmediği halde, Kurtuluş'tan dört gün

sonra, kendileri için eylemin 43. gününe geldiklerinde, STK güçlerine başarı dileklerini ileterek buruk bir şekilde koğuşların yolunu tuttular.

D.Yol'cular da gidince STK güçleri "biz bize kaldık" diyerek rahat bir nefes aldılar. Eskişehir Özel Tip'te uzun ve kararlı bir direniş sonucu, bütün hakları kazanmış ve cezaevini yaşanılır bir hale getirmişlerdi. İleriye yönelik henüz olgunlaşmamış olumlu şeyler de düşünülüyordu.

Bu süreçte Kurtuluş ve D.Yol'un özgürlüklerine kavuşmak için başvurdukları tünel eylemi olumlu olmakla birlikte; başarıya ulaşmadığı işkence,sürgün, talan, katliam ve hak gaspına neden olan saldırıya ortam va malzeme verdiğiiçin, bu tür eylemler iyi hesap edilerek tam bir başarı halinde harekete geçilmeliydi.

Kurtuluş ve D.Yol, tünel eylemine başlarken, bir başarısızlık olabileceğini, devletin bir misillemeye girişebileceğini, bu misilleme saldırısını asgari şartlarda karşılamak gerektiğini bilerek ve sorumluluğunu alarak hareket etmeleri gerekirken; kendi asgari eylem limitlerini bile tamamlamadan, birçok kaybedilen hakları almadan açlık direnişini bıraktılar. Devleti sevindirerek, açlık direnişinin aleyhine devlete malzeme verdiler. Devlet "açlık direnişçilerinin bir kısmı bıraktı, bırakanların sayısı 80'e ulaştı, çözülüyorlar." vb. haberleri basına vererek yeni birtakım çabalara giriyor, eylemi kırma yönünde umuda kapılarak, kof gururuyla haklarımızı vermemek için inatla direniyordu.

Kurtuluş ve D.Yol'un açlık direnişi sürerken, kesin başarıya ulaşılmadan eylemi bırakmaları, en büyük güvencemiz ve destekçimiz olan başta ailelerimiz olmak üzere, devrimci-demokrat,yurtsever kişi ve kuruluşları derinden üzmüştür. Eylemi bırakan arkadaşların aileleri; kendilerini bir suç işlemiş gibi utanarak "keşke eylemi bırakmasalardı, hiç sevinemedik" diyerek, eylemi sürdüren arkadaşların ailelerinin yüzlerine bakamaz

olmuş, onlardan uzakta başka yerlerde toplanır hale gelmişlerdir.

STK güçleri. müşahade hücrelerinde, biraz daha sayıları azalmış olarak, ama rahat bir nefes alarak, artık direnişi bırakacak kişi ve gruplar kalmamıştır düşüncesiyle rahatlıyorlardı. Mevcut gruplar, uzun bir cezaevi mücadelesi ve kazanımlardan süzülerek STK içerisinde bütünleşmişlerdi. akşamın ilk saatlerinde sessiz kaldılar. Kafaları yorulmuştu, dinlendiler. akşamın geç saatlerinde hareketlenmeye başladılar; bir müzik konseri iyi giderdi. Türkçe ve Kürtçe halk türküleri, şiirler ve devrimci marşlar söylediler. Moralleri yüksekti, gece geç saatlerde uyumaya çalıştılar. A.G.'lerde uyumak çok zordur; uyku düzeni bozuluyor, uyuyabilmek işkenceye dönüşüyor.

Sabah müşahadedeki tutsaklar uyurken, 15 kişilik neşeli bir G.G. grubunun, şakalı, tebessümlü "kalkın daha ne yatıyorsunuz?" tanıdık sesleriyle bağırtılarına uyuyanlar da uyandılar. Gelenler müşahade hücrelerinde yer olmadığından, koğuşlarda tutulan STK güçlerindendi. Hücrelerde yer açılmasıyla müşahadeye getirilmişlerdi. Şimdi, açlık direnişini sürdüren STK güçleri üç yerde toplanmışlardı: 1. ve 2. müşahadede bulanan 80 hücre ile revir ve hastanede bulunuyorlardı. Hücrelere yeni gelen 15 kişi müşahadede önceden kalanlarla hücreden hücreye bağırarak kısa sürede haberleşmeyi tamamlayarak, özel sohbete geçtiler. "Nasılsın, iyi misin? Falan arkadaşın durumu nasıl; biliyor musun?" türünden sorularla herşeyi öğrenmek istiyorlardı. Hepside dost ve yoldaşlarıyla ilgili yeni bir haber almaktan mutlu olurken, hücrelerin önünde sadece demir parmaklık olduğu için, kim konuşursa sesler her yere dağılıyor, konuşulan konuyu tüm müşadiye sakinleri duyuyordu. Bu müşadiyede kalanlar sağlık durumları en iyi gözükenlerdi. Yine de her yeni günde istifar edenler ve kan kusanlar çoğalıyordu. Kan kusmalar genellikle gece 01'den sonra başlıyor. Bir devrimcinin öğürerek kan kusması, diğer

hücrelerde kalan arkadaşlarını kan kusana karşı acıma duygularını kabartıyor. Kimin kan kustuğu anında öğrenilirdi. "Kim kan ksuyor?" sorusuna, kan kasanın yananda kalan varsa yanıt verir, yoksa en yakın hücrede kalan kişi kim olduğunu sesli olarak söylediğinde, bütün hücrelerde kalan tutsaklar kimin kan kustuğunu öğrenmiş olurlardı. Durumunu sorarak geçmiş olsun dileklerini iletirler. Bazı A.G. savaşçıları kan kustuğunu saklamaya çalışarak, sadece istifar ettiklerini söylerlerdi.

STK güçlerinin neşesi iyiydi, günler çabuk geçiyordu. Her yeni günde kendi vücutlarını yiyerek biraz daha inceliyorlar, kemiklerinin üzerinde et kalmıyor, sadece kan damarları kemiklerin üzerinde ağ gibi örülü gözüküyor. Vücutlardın kendini yemesinden kaynaklanan müthiş bir vücut kokusuyla, nefes ve idrar kokusu en zor olanıydı.

Aydın'a getirilip insanlığın tiksineceği türde işkence ve katliamdan geçirildikten sonra SHP devredeydi; aracılık yapıyor, eylemi sona erdirmeye çalışıyordu. SHP'liler baştan beri devletin ve ANAP'ın yanında özgürlük mahkumlarına karşı yer alarak, halkımızı ve devrimci kamuoyunu yanıltmaya çalıştılar. SHP Aydın milletvekili Hilmi Ziya Postacı'nın ikiyüzlü ve yalancı foyası çabuk açığa çıkanca Deniz Baykal, Turgut Özal ve Oltan Sungurlu ile görüştü; Tufan Doğu'yu devreye soktu. Tabipler Birliği, Barolar Birliği, vb. demokratik meslek kuruluşlarından grup ve kişiler, A.G. direnişçilerini cezaevi ve hastanede ziyaret ederek olumlu girişimlerde bulundular.

Açlık direnişinin 52. günü, STK güçlerinin 45. günü , eylemin bir üst boyutlara geçerek ölüm orucuna dönüşeceği saatlerde; ölüm orucu dilekçelerinin yazılmaya başlandığı, onlarca açlık direnişçisini ölüm sınırına getiren; tatlı bir tebessümle ölüme gülündüğü anlarda, SHP milletvekili Tufan Doğu, C. S. Nural Uçurum ve STK güçlerinin iki temsilcisi tüm tutsaklar adına son pazarlığa katılıyordu. Pazarlık 15 saatten fazla sürüyor. Tek tek bütün isteklerimiz üzerinde madde madde pazarlık yapılıyor. Sürekli olarak, adalet Bakanlığı telefonla aran-

arak, pazarlığa katılması sağlanmış. Uzun süren çekişmeli bir pazarlık sonucunda; devlet isteklerimiz ve açlık direnişi mücadelemiz karşısında teslim olmuş! Sadece tüp veya cereyanlı ocağın verilmemesinde direnmiş. Tüp veya cereyanlı ocağı da SHP adına parti olarak Tufan Doğu üstlenmiş. Bir hafta içerisinde tüp veya cereyanlı ocağı parti olarak biz vereceğiz. Bize güvenin, bunu da bize bırakın diyerek temsilci arkadaşlara sözlü güvence vermiştir.

Bütün isteklerin kabul edilmesi üzerine, STK temsilcileri müşahade hücrelerine ve reire gelerek, son gelişmeliri STK güçlerine açıklamışlardır. Ocak dışında tüm isteklerin kabul edildiğini bildirirlerken, bunu da SHP'nin söz verdiğini ve bir hafta içerisinde verdirecekleri güvencesini verdiklerini; bu durumda mutfaktan yararlanmanın da kazanım maddeleri içerisinde olduğu söylenerek, bir tek ocak için açlık direnişinin sürdürülmesinin yanlış olacağı ifade edilerek kitleye görüşü sorulmuştur.

STK içerisinde yer alan siyaset ve temsilcilerinin kendi içlerinde tartışıp durumu değerlendirmeleri sonucu; ölüm orucu programlı açlık direnişinin tam bir başarı kazandığı görülerek, STK güçleri eylemin 52. günü, genel eğilimin isteği üzerine açlık direnişini sonuçlandırma kararı almıştır. STK güçleri temsilcilerinin ikisi alınan karar doğrultusunda tekrar idareye giderek, pazarlığın yapıldığı odaya girmişler. Tekrar konuşulmuş, Ocağın dışında herşey kabul, ocağı da bir hafta sonra SHP verdirecek sözleri üzerine anlaşmaya varılarak, sonuç Adalets Bakanlığına onaylattırılmak üzere telefon açıldığında , istekler kabul edildi, eylem sona erdirildi düşüncesiyle savcı Nural Uçurum odadan ayrılmış. SHP'li Tufan Doğu, Adalet Bakanlığı ile temsilci arkadaşların yanında konuşmuş. Devlet ile STK temsilcileri arasında, SHP adına aracılak eden SHP milletvekili Tufan Doğu ile anlaşma yapılmış.

Devlet tünelleri bahane ederek başlattığı baskı, işkence, katliam ve imha Ağustos kararlarını uygulama çabaları devrimci

tutsakların inançlı ve kararlı açlık direnişi karşısında yenilgiye uğrayınca; devlet çamura yattı.

Maskeleri yırtılan sahte demokrasi şampiyonları(!) yenilen güreşe doymaz pehlivan örneğine rahmet okutarak, ortadan kayboldular. Görevli müdür, gardiyan ve baş gardiyanlar, bizler koğuşlara geçerken, yenilgilerinin kini ve yüzsüzlüğü ile onursuz, korkulu ve şaşkınlıkla bizlere bakıyorlar, ağızlarını bıçak açmıyordu.

Adalet Bakanlığı ve onun yetkili görevlileri, uzun, acılı ve kararlı bir mücadele sonucu kazandığımız insanca yaşama koşullarını görmemezlikten gelerek, insanlık dışı onursuzca bir yaklaşımla, yalan, demagoji ve faşist uygulamalarına devam etmeye çalıştılar.

Koğuşlarda geçen ilk gecenin sabahı cezaevi müdürleri, savcı Nural Uçurum'un Ankara'ya Adalet Bakanlığına gittiğini, "ben gelene kadar hiçbir şey yapmayın, ben adalet Bakanı ile gereken görüşmaleri yapıp geleceğim, buradaki normal yaşama o zaman geçeceğiz" dediğini aktararak, "Bizim hiçbir yetkimiz yok, bir değişiklik yapamayız, anlaşmayı onlar yaptı. Haklarınızı aldığınızı biliyoruz, bir iki gün savcıyı bekleyeceğiz" dediler. Tartışmalar bir sonuç vermiyor. Yaz günü 18'de hemen koğuşlara alınarak yemekhaneye bile indirilmiyorduk.

Cezaevinde görevli bütün personel hizmet vermemek için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlardı. Meslek olarak seçtikleri, devletten aylık aldıkları ve görevlerinin gereği olan birşeyi normal olarak yapmaları gerekirken,yapmıyorlar zorluk çıkarıyorlar, nazlanıyorlar. Yapmak zorunda kaldıkları zaman da mesleklerinin bir gereği olarak değil de, siyasi tutsaklara iyilik yaptıklarını sanarak karşılığında teşekkür edilmesini bekliyorlardı. Teşekkür edilmediği zaman kızıyorlar, "bunlara iyilik yaramaz, bana ne?" türünden şeyler söylüyorlardı.

Revire iki korsan gardiyan yerleştirilmiş. ilaca en çok ihtiyaç duyulduğu günlerde doktorun yazdığı, acel alınması ge-

reken ilaçları dört beş günde ancak getiriyorlar, onun da bir bölümünü eksik getiriyorlar. Kendilerine göre kurallar yaratıyorlardı.. Açlık direnişi sonucu oluşan rahatsızlıklara iyi gelen, Eskişehir Özel Tip cezaevinde eşyalarla birlikte gelen ilaçları, bozulmuştur gerekçesiyle vermiyorlar. Dışarıdan ailelerin yatırdığı, özellikle vitamin ilaçlarının çoğu kayboluyor, ne olduğu sorulduğunda; "daha çok ihtiyacı olan başkaarkadaşlarınaza verdik" diyorlar. Çok insanın rahatsızlıkları tedavi edilmezken, ilaç bulamadığı için basit bir rahatsızlığı açığa çıkan insanlarda kalıcı rahatsızlıklar oluşuyordu.

Karavanada diyet çıkması gerekirken, oldukça düzensiz, diyetten başka herşeye benzeyen yetersiz yemekler geliyordu. Müdür ve gardiyanla tartışmalar sonuç vermiyor. Bir hafta geçmesine rağmen savcıdan haber yok.

Onbeş gün sonra iki defa ikişer günlük uyarı açlık grevi sonucu, koğuşlararası yetersiz düzenleme, kitapların bir bölümü, giyim eşyalarının bir kısmı alınırken, birçok eşya kayıp ve imha edilmiş. En yoğun talan ve imhaya elektronik eşyalar uğramış.

Biraz daha sıkıştırmamız sonucu savcı N. Uçurum'un üçdört kişilik bir heyetle "Avrupa cezaevlerini incelemeye gittiği, oralarda araştırmalar yaparak Türkiye cezaevlerine nasıl daha iyi bir yaşam koşulları ve standartları yapılarak yükseltilebilir, bunları araştırıp tetkik ederek" geleceği söylendi. Üç dört kişilik Avrupa cezaevlerini inceleme heyetinin aslı öyle değildi... Şöyle olması gerekir: Avrupa cezaevlerinden olumlu buldukları hiçbir şeyi almaları beklenemez. Bu durum devletin işkence politikalarına terstir. Türkiye, özel olarak Aydın E Tipi Cezaevinde siyasi tutsaklara alabildiğince işkence ve kötü muamele sonucu, birçoğunu sakat bırakırken, ikisini de işkence ile öldürtmelerinin bir mükafatı ve teşviki idi. Onları Avrupa'ya tatil ve seyahate gönderdiler halkın parasıyla. Belki de tatilcilerden biri Adalet Bakanlığı müsteşarı Arif Yüksel'dir.

Asgari yaşam koşulları sağlamak istememize rağmen özgürlük tutsaklarının dayatmaları, insan hakları ve demokratik kuruluşların zorlaması sonucu, kısmi yaşam şartları sağlandı.

AG sonrasında ailelerimiz bütün olanaklarını zorlayarak, iyi beslenmemiz için para ve yiyecek getirdiler. Avrupa ve yurt içinden devrimci, demokrat, yurtsever kişi ve kurumların, ilaç, para ve yiyecek yardımlarını aldık. Ayrıca AG sonrası yararlı ve besleyici yiyecek diyetini iki ay süreyle İnsan Hakları Derneği uyguladı. İHD'nin uyguladığı yiyecek diyeti, yıpranan ve zayıf düşen vücutların kısa sürede güç toplamasına önemli katkısı oldu. SHP milletvekili Kamil Ateşoğulları da sorunlarımızla yakından ilgilendi.

AG sonuçlandıktan 20 gün sonra savcının Avrupa'dan döndüğünü, bir aylık izninin bitmesine on gün kaldığını, on gün sonra geleceğinin öğrenilmesi üzerine yapılması tartışılan açlık grevinin son anda uygulamaya konmayarak savcıyı bekleme doğrultusunda karar verildi.

Savcı geldiğinde, temsilci arkadaşlarımızla toplantı yaparak görüştüler. Büyük bir yüzsüzlükle; kendisinin pazarlık ve anlaşmada bulunmadığını, pazarlık ve anlaşmayı SHP milletvekili Tufan Doğu'nun yaptığını, Adalet Bakanlığından kiminle anlaştığını bilmediğini, kendisine Adalet Bakanlığından bir emir verilmediğini belirtiyor. Keza, temsilci arkadaşların; kendisiyle de günlerce pazarlık ettikleri, birçok hakkın kendisi tarafından verildiği anımsatıldığında; "o zamanki pazarlıklarda ben haklarınızı vermiştim, sizler kabul etmeyerek daha fazlasını istediniz. Benimle değil, Tufan Doğu aracılığıyla adalet Bakanlığından bir yetkiliyle anlaştığınız için, benden pazarlıkla aldığınız şeyler geçersizdir" diyerek diretiyor. "Kimler haklarınızı verdiyse, gelsin uygulasın" vb. gibi hiçbir şeyle ilgisi olmamış, üzerinde tek tek pazarlığa kendisi de katılmamış.. adalet Bakanlığı tarafından onaylanan istek listemiz Tufan Doğu tarafından kendisine verilerek bu liste burda uygulanacak

dediğini ve bütün haklarımızı vermemiş gibi, kendini inkar kabadayılığı ile bir kenara çekti.

Yaşanan süreç ve şartlar bir kez daha gösterdi ki, SHP'nin parti olarak devletin yanında yer alarak ANAP'ın yapamadığını üstlehip devletin yıpranmasını önlemeye çalışarak muhalefet adına ANAP'ın ekmeğine yağ sürdü. Erdal İnönü, Deniz Baykal, Tufan Doğu, Hilmi Ziya Postacı dörtlüsünü şimdi ara ki bulasın... özgürlük tutsaklarının yoğunişkenceden geçirildiği, birçoğu sakatlanırken, ikisi işkenceyle öldürüldüğünde kendisine sosyal demokratım diyen bir partinin Genel BaşkanıErdal İnönü, mecliste Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'nun yanına giderek "Sizi tebrik ederim! Açlık grevi karşısında hiç taviz vermediniz" diyerek elini sıkıyor.

Temmuz-Ağustos açlık direnişi sonucu kazandığımız bütün haklarımızı, kendileri pazarlık masasına oturarak, insanca yaşama taleplerimizi kabul ettikleri halde, kabul etmemişler gibi demagojiye başvurarak, karşılıklı anlaştığımız maddelere, vurdumduymazlıkla uymayarak iyice çamura yatıp basitleştiler.... Böylelerinden hiçbir şey olmaz.

İdare ve yöneticileri nasıl kararlı bir direnişle yenilgiye uğrattığımızın bilincinde olup, insanca yaşama koşulları sağlanmadığı sürece, daha üst düzeyde ve kapsamlı eylemler yapacağımıza inanmış olduklarından, bizim de zorlamamız sonucu eksiklikleriyle birlikte asgari yaşam koşullarını sağlamak zorunda kaldılar.

Hedef Sayı 10, 1990

CEZAEVLERİNDEKİ TDP MİLİTANLARINA,

Yoldaşlar,

Ülkemiz bir dönemeç noktasındadır. TC devleti mevcut yapısıyla bir yokoluş sürecine girmiştir. Artık süreç hem devlet hem de halk yığınları açısından bir yenilenme değil, köklü bir değişim zorunluluğudur. Böylesine tarihi bir dönemde Parti konferansımız toplanmıştır.

Ülkemizin içinde bulunduğu tarihsel koşullar bir devrim örgütünü zorunlu kılmaktadır. Fakat mevcut öncülük ve örgütlerle, Türkiye devrimine öncülük etmek mümkün değildir. Partimiz TKP(B)'nin de içinde olduğu bir mevcut sol anlayış, halkı örgütlemekten çok uzaktır. Yeni bir dönemi başlatacak ve yönetecek gücü yoktur. Partimiz, bu denli köklü bir değişimin zorunluluğunu kavramış, mevcut örgüt, ideoloji ve mücadele anlayışında çok derin değişiklikler yaşamıştır. 2. Konferansımız, köklü bir değişimin zorunlu ülkemiz koşullarında yeni bir dönemi başlatacak bir doğuşu yaratmıştır.

Yoldaşlar,

Sizler, içerdeki Türkiye Devrim Partisi militanları, faşizme karşı savaşta, halkımızın ve partimizin en ön saflarında yeraldınız. Faşist terörün azgın saldırılarına karşı mücadelenin

içinde ve sonra cezaevlerinde Parti–devrim bayrağını en şerefli bir şekilde taşıdınız. Çıplak bedenlerinizle faşizme karşı mücadelede halkımızın onurunu dimdik tuttunuz.

2. Konferansımız sizleri devrimin savaşçıları ve gurur kaynağı olarak görüyor. Partimiz, sizlerin de kattığı bu güçle devrimin bayrağını fabrikalara, okullara, tarlalara, dağların doruklarına eylemiyle taşıyacaktır. 2. Konferansımız halkımızın kurtuluş mücadelesinde, yeniden doğuşun da başlangıcıdır. Zulme karşı direnişinizin de verdiği cesaretle partimizin yüce bayrağını, halkımıza yaraşır bir biçimde, onurluca ülkemizin her yerine taşıyacağız.

Zindanlarda zulme karşı direniş bayrağını elinden düşürmeyen tüm devrimcilere ve Türkiye Devrim Partisi militanlarına bin selam !

Yaşasın Türkiye Devrim Partisi !

Yaşasın TDP Konferansı

Ya zafer; ya ölüm !

TKP/B - TDP 2. Konferans Belgeleri
Türkiye Devrimi, sayfa 150

SON SÖZ YERİNE...

Bir sevdadır kaçmak !

Geçen ayın olayı kuşkusuz devrimcilerin hapishanelerden kaçışıydı. Birçok hapishaneden pekçok devrimcinin özgürlüğünü eline alması hükümetin kanatlarını karıştırdı.

Devrimciler yakalandıklarında herşeyin bittiğini düşünmezler. Tam tersine başka bir alanda kavga sürmektedir. İşkenceye karşı direnilecek, işkenceciler teşhir edilecek ve hapishane günleri sağlık ve psikoloji olarak restorasyonla değerlendirilecektir.

Hapishaneyi devrimciler okul olarak görür. Orada sırt üstü yatılmaz. Devrimci kendini yeniler ve güçlendirir.

Ancak hapishaneye düşmüş devrimcinin gözü dışardadır. Sadece psikoloji olarak dışarda olmak değildir bu. Devrimci bulduğu ilk fırsatta kaçar hapishaneden. Dahası bu fırsatı kendisi yaratmak için mutlaka birşeyler yapar.

Asıl olan ise hiç yakalanmamaktır...

HEDEF, 17. sayı (1993)

TEORİ ve PRATİK

NAM Yayıncılık olarak tarihe ışık tutmak istiyoruz. Bu sıradan bir iddia değil. Tarih yapanların öyküsünü belgelere şerh düşmeyi planladık.

Kısa bir süre önce "Onların Anısına" isimli eserin 3. baskısını bu nedenle yaptık. K. Gökdemir imzasıyla TKP(B) yöneticilerinden birinin 1982 yılında işkence tezgahlarında başından geçenleri tüm samimiyeti ile kaleme aldığı "Onların Anısına"dan hareketle yazılan "Onların Anısına layık mıyız?" HEDEF'in 17. sayısında 1993 yılı başlarında Şamil Kazbek imzasıyla yayınlandı.

Şamil Kazbek "Onların Anısında" eksik bulduğu hususları yazmakla kalmadı. Olması gerekeni de ayrıntısıyla ortaya koydu. Artık önümüzde işkencede devrimcilerin almaları gereken tavır üzerine kapsamlı bir teorik belge vardı. Bu teorik açılımı okuyanlardan kimileri "bunlar iyi hoş ama uygulaması önemli; bir de pratiğini görelim" demiştir. Ancak pratik üzerine yeni bir örneğin gelmesi de geçikmedi.

Sözkonusu yazının yayınlanmasından yaklaşık bir ay kadar sonra elimize bir işkence deneyimi geçti. Okuduğumuzda teorinin pratiğe bütün hatlarıyla aktarılmış olduğunu gözlemledik. Bu olguyu sizlere de ulaştırmadan edemedik.

Kitabın ilk bölümü bu iki belgeye ayrıldı. İkinci bölümde ise cezaevlerindeki yaşamla ilgili belgelerimiz var.

Özellikle 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğünden sonra TKP(B) militan ya da sempatizanlarından bin kadarı gözaltına alınıp işkence gördü ve pekçoğu aylar ve yıllarca hapishanelerde tutsak kaldı. TKP(B) üye ve sempatizanlarının geçmiş yıllarda, Partinin Merkez Yayın Organı 'efsanevi' İşçi Gerçeği'ne yansıyan cezaevlerindeki yaşamlarından bazı kesitleri kronolojik sırasıyla veriyoruz.

Bugün TKP(B) adında bir yapılanma ve onun kurumları artık yok. Ama faşizm koşullarında onca operasyona rağmen 7–8 yıl nerede basıldığı ortaya çıkarılamayan ve polisin yurtdışından nasıl getirildiğini çözmeye çalıştığı sıralarda en iyi kalitede Türkiye'de pırıl pırıl basılıp; kitlelere ulaştırılan İşçi Gerçeği'nin unutulmaz yaratıcılarını burada anmadan geçemiyoruz.

NAM Yayıncılık